

**UNIVERZITA
JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

Rigorózní řízení

Rigorózní práce
obor andragogika

Jaroslav Svoboda

Zájmové vzdělávání dospělých v regionu Povodí
Mratínského potoka
(Vliv regionálních médií, úřadů a soukromé sféry)

Praha 2014

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

Rigorous studies

Rigorousum Thesis

Jaroslav Svoboda

Chances of special interest education adult development in
the Mratinsky potok region
(Development of the interest education)

Prague 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená Rigorózní práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jaroslav Svoboda

.....

vlastnoruční podpis

Anotace

Tato rigorózní práce mapuje současný stav zájmového vzdělávání dospělých v regionu Povodí Mratínského potoka, stav lokálních médií a jejich vliv právě na rozvoj zájmového vzdělávání. Podrobně popisuje jednotlivé formy regionálních (lokálních) médií – radničních periodik, webových informačních portálů a lokálních novin a jejich vzájemné vazby a vlivy na celkový mediální a kulturní život regionu. Práce se zaměřuje na praktickou činnost při etablování spolupráce subjektů zájmového vzdělávání a zřízení nového webového portálu, který má sloužit jako informační médium s akcentem na vzdělávací funkci.

Klíčové pojmy:

Vzdělávání, vzdělávání dospělých, zájmové vzdělávání, metody, funkce, formy, dobrovolný svazek obcí, regionální vzdělávání, kompetence, radniční periodika, webové informační portály, regionální média, vzdelanost

Annotation

This thesis deals with the current state of adult special interest education in the region of Povodi Mratinskeho potoka, state of local media and their influence on the development of special interest education. It describes in detail the various forms of regional (local) media - municipal periodicals, web informatik portals and local newspapers and their mutual relations and influences on the overall medial and cultural life of the region. The work focuses on practical work in establishing cooperation between the subjects of special interest education and the establishment of a new web portal that will serve as an information medium, with an emphasis on the educational fiction.

Key words

adult education, a voluntary association of municipalities, competence, education, forms, functions, methods, municipal periodicals, regional education, regional media, special interest education, web information portals,

Obsah:

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. Obecná východiska	11
1.1. Dobrovolné svazky obcí v ČR	11
1.2. Povodí Mratínského potoka	15
1.2.1. Základní údaje	15
1.2.2. Historie regionu	18
1.3. MAS nad Prahou	19
1.4. Vzdělávání dospělých a regiony ČR	20
1.4.1. Proč vzdělávání dospělých?	20
1.4.2. Legislativa a mezinárodní situace	22
1.4.3. Kompetence v zájmovém vzdělávání	25
1.5. Konceptní pojetí regionálního vzdělávání	27
1.5.1. Principy regionálního vzdělávání	27
1.5.2. Vzdělávání v rámci státní správy	28
2. Zájmové vzdělávání dospělých	30
2.1. Cíle a funkce	30
2.2. Didaktické aspekty	33
2.2.1. Jednotlivá specifika učení dospělých	33
2.2.2. Metody zájmového vzdělávání	36
2.2.3. Formy zájmového vzdělávání	38
2.2.4. Didaktické prostředky	39
2.3. Současný stav zájmového vzdělávání a jeho účastníci	39
2.3.1. Organizační zajištění zájmového vzdělávání	39
2.3.2. Knihovny	41
2.3.3. Formální vzdělávací instituce	43
2.3.4. Další instituce zájmového vzdělávání	44
2.4. Zájmové vzdělávání v regionu	45
2.5. Vzdělávání seniorů	48
3. Vliv regionálních médií	50
3.1. Základní charakteristika mediálního prostředí	50
3.1.1. Historický vývoj médií v českém prostředí	50
3.1.2. Média a vzdělávání	51
3.2. Regionální média a vzdělanost	53
3.2.1. Vysvětlení základních pojmů	53
3.2.2. Vzdělávací a osvětová činnost regionálních médií	54
3.2.3. Struktura regionálních médií	57
3.3. Radniční periodika	60
3.3.1. Problematika periodik	60
3.3.2. Vztah k zákonným opatřením	64
3.3.3. Typy radničních periodik	67

3.4. Lokální tištěná média	71
3.5. Webové informační portály	72
3.5.1. Základní charakteristika	72
3.5.2. Lokální informační portály a jejich působnost.....	74
4. Média a vzdělávání.....	76
4.1. Kulturně-vzdělávací akce – užívané metody	76
4.2. Konkrétní akce a jejich podpora médií	78
4.3. Média a senioři.....	79
PRAKTICKÁ ČÁST	81
5. Webový informační portál jako nositel osvěty a vzdělávání	81
5.1. Současný stav zájmového vzdělávání v regionu.....	81
5.2. Regionální vzdělávání - projekt výstavy „Čakovice v proměnách času“	86
5.2.1. Tvorba projektu	86
5.2.2. Obsah a význam vzdělávací akce.....	87
5.3. Webový informační portál	88
5.3.1. Význam a tvorba webu.....	88
5.3.1. Struktura webu	89
VÝZKUMNÁ ČÁST	91
6. Metodika výzkumu.....	91
6.1. Cíl, metody a popis	91
6.2. Sběr a analýza dat.....	92
6.3. Shrnutí a doporučení pro praxi.....	95
Závěr.....	97
Resumé	99
Seznam použité české literatury a pramenů	103
Seznam použité zahraniční literatury a pramenů	105
Seznam obrázků.....	106
Seznam tabulek.....	106
Seznam příloh.....	106
Poznámky:	106
PŘÍLOHY.....	I

Úvod

Zájmové vzdělávání tvoří nedílnou součást procesu celoživotního učení. Právně je ukotveno ve školském zákoně, kde je definováno jako vzdělávání poskytující účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti.

Zájmové vzdělávání dospělých v regionech ČR je závislé jak na úřadech místní samosprávy, tak na školských zařízeních, soukromých subjektech a neziskových organizacích. Na rozdíl od jiných zemí se na něm v ČR prakticky nepodílí firmy (spolu s profesním vzděláváním). Typickým znakem odlišujícím ho od ostatních typů vzdělávání je především dobrovolnost účastníků. Zásadním prvkem v charakteristice zájmového vzdělávání je fakt, že celé probíhá bez stresu, nervozity a obav. Výstupem pak nejsou žádná vysvědčení, ale spíše osvědčení, posilující osobní motivaci a prestiž.

Dalším důležitým znakem je orientace do sféry volného času. Ten bývá charakterizován jako optimální sociální prostor pro rozvoj osobnosti pomocí svobodně zvolených činností.

Z výše uvedeného lze považovat zájmové vzdělávání za jednu z nejdůležitějších součástí celoživotního vzdělávání. Jak bylo zmíněno, jedná se o vzdělávání, které je dobrovolné a každý jedinec má určitou motivaci pro to či ono. Je tedy jasné, že pokud se vzdělávám v oboru, který mi je blízký, ze kterého mám užitek a který mě baví, je toto vzdělávání mnohem více efektivní než vzdělávání formální, kdy se zejména na základních školách „musí učit“ všichni všechno dle plánu (ať už to byly osnovy nebo rámcový vzdělávací program apod.). Proto je potřeba i v rámci základního vzdělávání rozšiřovat výuku povinně volitelných předmětů, aby se u talentovaných dětí „neubíjela“ samostatnost a tvořivost a zejména chuť věnovat se určitému oboru. Toto ovšem lze aplikovat i ve vzdělávání dospělých. I dospělí se neradi učí to, co je nezajímá. Rozšiřující se profesní vzdělávání může být v tomto směru samozřejmě nesmírným přínosem, ale pouze v případě, že máme zaměstnání, které nás baví, takřikajíc je nám i koníčkem. V opačném případě může být profesní vzdělávání opět jen učením abstraktních pojmů. S trochou nadsázky bychom toto vše mohli shrnout heslem „Chci dělat, co chci, ne co musím!“

Samotné zájmové vzdělávání můžeme definovat jako vzdělávání v konkrétních odvětvích, týkající se určitých zájmů, dle svobodné volby a potřeb každého účastníka. Chceme-li ale podpořit rozvoj jednotlivých regionů tím, že budeme podporovat rozvoj zájmového vzdělávání, je lépe posunout se do roviny **regionálního vzdělávání**. Regiony – dobrovolné svazky měst a obcí, oblasti měst či obcí, které mají určitý společný znak, historii, kulturu, náboženství aj. – je možno rozvíjet nejen individuálním zájmovým vzděláváním. Koordinace jednotlivých subjektů zájmového vzdělávání v regionech vede ke zvýšení efektivity vzdělávání, což dokazují také vzdělávací činnosti, které již dva roky vedu právě v mikroregionu Povodí Mratínského potoka. Zájmové vzdělávání by se nemělo „izolovat“. V regionech dochází k lepšímu efektu, nejsou-li snahy zájmového vzdělávání rozdělovat dle jednotlivých potřeb, ale geograficky. Šerák (2009) rozlišuje instituce zájmového vzdělávání také podle regionální působnosti (v našem případě můžeme hovořit o krajské působnosti).

Účastníci regionálního zájmového vzdělávání mají větší možnosti rozšířit své kompetence v rámci regionu, kde žijí. Také vzdělávací instituce – úřady státní správy a samosprávy, občanská sdružení, církve, soukromé subjekty aj. – v rámci regionálního vzdělávání mohou lépe spolupracovat a docílit tak synergického efektu. Samostatné přednášky a jiné formy vzdělávání se tak mohou stát součástí systému, ve kterém všechny subjekty spolupracují a cíle vzdělávání – rozšíření kompetencí a kultivace osobnosti – se stávají snadněji dosažitelnými. Tento aspekt následně podporuje rozvoj podnikání jak v jednotlivých obcích, tak v celém regionu. S tímto efektem pak dochází i k zapojení firem (podniků) do struktur zájmového vzdělávání (nejen finanční podporou, sponzorskými dary, ale i vlastní vzdělávací činností).

Toto jsou všechno fakta, která jsou velice důležitá a jsou při odborné práci v současnosti již nějakou dobu v regionu zohledňována. Příkladem rozvoje je několik podnikatelů, kteří se zájmovému vzdělávání začali věnovat. Zatím jsme však na úrovni několika jednotlivých obcí a hlavním úkolem je docílení spolupráce mezi zúčastněnými a docílit tak v mikroregionu Povodí Mratínského potoka zmiňovaného regionálního vzdělávání. Částečně se toto

podářilo při výstavě „Čakovice v proměnách času“, která je jednou ze součástí praktické části této práce, na jejímž základě se podařilo zahájit regionální spolupráci s knihovnami v dalších třech obcích regionu. Ovšem jako hlavní nástroj rozvoje zájmového vzdělávání a především osvěty se jeví webový informační portál. Dnes žijeme ve vzdělanostní společnosti, ve které hrají prim elektronická média. Proto je potřeba, abychom i v zájmovém vzdělávání v jednotlivých regionech s tímto aspektem pracovali. Nehledě na to, že cestou mediální – webové podpory lze dosáhnout větších možností spolupráce mezi jednotlivými subjekty. A to obzvláště v době, kdy jsou média často zneužívána a plní jinou funkci, než by plnit měla. Informovat, poskytovat zábavu či vzdělávat. Celý projekt tohoto portálu je hlavní částí praktické části této práce.

I odborná literatura (Waschková - Regionální média v evropském kontextu, Masarykova univerzita) si všímá problému nízké úrovně kvality informačních portálů a webových mutací lokálních novin a regionálních médií jako celku. Proto bych touto prací rád přispěl k vytvoření nového webového systému pro region Povodí Mratínského potoka, v rámci kterého musí fungovat několik odborných rubrik a aby zájmové vzdělávání mohlo probíhat „online“. Rád bych, aby nejen tato práce, ale i nový webový informační portál sloužil jako „návod“ pro další následovníky ve všech regionech ČR.

Součástí této práce je samozřejmě zmapování současné situace, vyhodnocení výsledků a předložení i dalších návrhů projektu(ů) na zlepšení rozvoje vzdělávání v obcích regionu. Především cestou osvětovou a kulturně-vzdělávací.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Obecná východiska

1.1. Dobrovolné svazky obcí v ČR

Dobrovolné svazky obcí vznikají v České republice především kvůli společnému prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout změn. Výzkum mikroregionů, který proběhl na konci roku 2007 v regionech soudružnosti střední Morava, střední Čechy a Severozápad, měl za cíl popsat současné typy zajištění managementu rozvoje mikroregionů v ČR a získat dostatek informací vedoucích k popisu jejich fungování, jak uvádí Ministerstvo vnitra ČR. Co výzkum ale zjistil?

Mikroregiony vznikají nejčastěji jako seskupení obcí kolem přirozeného centra. Můžeme je definovat jako jakási spádová území. Tento fakt je důležitý, zabýváme-li se možnostmi rozvoje dalšího zájmového vzdělávání. Zejména některé soukromé subjekty nedodržují tyto přirozené regiony a to následně vede ke snížení efektivnosti kulturně-vzdělávacích činností.

„Velikost mikroregionů je rozmanitá, přesto zhruba polovinu zkoumaných tvoří regiony do deseti tisíc obyvatel a do deseti členských obcí (jen zhruba 8,5 procenta má více než třicet členských obcí). Nejvíce jich vzniklo v letech 1999 – 2001, v souvislosti s novelou zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. V následujících letech byla tendence ke vzniku spíše klesající, nebo docházelo či dochází k transformaci mikroregionů na dobrovolné svazky obcí dle zákona o obcích.“¹

Důvodem vzniku dobrovolných svazků obcí – mikroregionů – jsou následující. Mohou to být společné cíle rozvoje jednotlivých obcí, úspora nákladů, sdružení prostředků na realizaci větších projektů, získání dotací, výměna zkušeností, tedy důvody integrační, anebo cíle jednorázové (plynofikace, vybudování ČOV aj.), a tedy důvody monotematické. Obcí, sdružených na základě monotematických důvodů je ale podstatně méně a při

¹ Šafářová B., Škrabal I. Mikroregiony a místní akční skupiny [online]. Publikováno 2008 [cit. 31. 7. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>>

naplnění cíle často tyto svazky zanikají. Obce, sdružené na základně integračních důvodů – motivů, mají podstatně větší potenciál pro celkový rozvoj kultury, cestovního ruchu, vzdělávání, podnikání a samozřejmě informovanosti obyvatel. Tyto svazky tvoří většinou přirozené regiony, které mají usnadněnu spolupráci (zejména pak na úrovni místní samosprávy).

„Spolupráce musí být založena na principu subsidiarity. Dle něj musí být rozhodnutí a zodpovědnost na tom stupni politického systému, který je nejbližší občanům. Klíčovým tématem je výkon veřejných činností na úrovni, na které je jejich naplnění dosaženo nejlépe. Aplikace tohoto principu na spolupráci obcí – a to v obou směrech – může být dalším podkladem pro rozvoj spolupráce. U činností, které mohou být lépe a efektivněji řešeny na obecní úrovni, nemá být spolupráce prosazována za každou cenu, spolupráce by měla ulehčit obci při řešení činností obdobného typu, podobných problémů, nadobecních záležitostí. Spolupráce musí být „hrou s kladným součtem“ pro všechny. Uvedený princip by měly mít obce na zřeteli při vytváření nových uskupení.“²

Otázky soukromého sektoru a neziskových organizací je v tomto případě nepatrně odlišná. Můžeme říci, že od úrovně místní samosprávy, přes neziskové organizace k soukromému sektoru frekvence spolupráce v rámci mikroregionu klesá. Právě to by mělo být ale předmětem výzkumu na podporu regionální soudržnosti.

Jak zjistili ve svém výzkumu Barbora Šafářová a Ivo Škrabal, fungování managementu svazku obcí je závislé na osobních zkušenostech a finanční situaci daných subjektů. Ve třetině sledovaných subjektů zajišťovali řízení zaměstnanci v pracovně-právním vztahu. Pětina mikroregionů pak neměla zaměstnance vůbec a nikdo nebyl také za práci odměňován. Z toho vyplývá, že zcela běžným jevem jsou externí poradenství a konzultace orgánů vedení těchto mikroregionů.

Pozitivním zjištěním výzkumu je, že drtivá většina mikroregionů má zpracovanou rozvojovou strategii s dlouhodobými záměry, opatřeními,

² Portál na podporu rozvoje obcí ČR [online]. Publikováno 16. 10. 2010 [cit. 31. 7. 2013]. Dostupné z: <<http://www.rozvojobci.cz/news/doporuceni-ke-zkvalitneni-fungovani-svazku-obci>>

prioritami a mnohdy i s konkrétními rozvojovými projekty. „*Téměř polovina všech subjektů má zpracovanou strategii ve střednědobém horizontu (3 – 7 let), což koresponduje s programovacím obdobím EU pro čerpání strukturálních fondů 2007 – 2013.*“³ Ovšem obtížnější je určit, nakolik jsou tyto strategie aplikovány do praxe a nakolik jsou jen „mrtvým“ dokumentem. Právě zde je prostor pro zapojení široké veřejnosti do procesu tvorby strategií. Toto však dnes není realizováno v takové míře, která by jednotlivé projekty (strategie) mohla výrazně ovlivnit. Nejvíce participují starostové sdružených obcí, další představitelé obcí, zemědělci, podnikatelé a zástupci neziskových organizací. Právě podnikatelé by však měli být výraznějším subjektem, pomineme-li širokou veřejnost.

Jaké jsou ale společné aktivity obcí v mikroregionu? Formy pomoci „členům“ mikroregionů můžeme rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou informace o dotační politice, druhou skupinou jsou společné kulturní a vzdělávací akce, třetí skupinou pak technická spolupráce při rozvoji infrastruktury aj. a čtvrtou skupinou „společné cíle“ (sem zahrnujeme cíle svazků s monotematickými důvody vzniku – plynofikace, ČOV atd., společný postup při jednání na krajské a republikové úrovni aj.).

*„Ideální a správně fungující management rozvoje mikroregionů plní koordinační, iniciační, strategické a výkonné funkce. Jejím smyslem je především usilování o realizaci politických a ekonomických výhod, iniciace pozitivních růstových trendů či minimalizace dopadů negativních jevů ve vývoji venkovských regionů. Profesionální management rozvoje je tedy nutné vnímat nejen jako organizační strukturu mikroregionu, ale především jako metodu, kterou jsou v regionu iniciovány a realizovány aktivity/projekty, a také způsoby vyhodnocování jejich činností z hlediska dopadů na rozvoj území.“*⁴

Dobrovolné svazky obcí mohou hrát velmi silnou pozitivní roli v rozvoji venkovských oblastí. V současné době je však rozvojový potenciál

³ Šafářová B., Škrabal I. Mikroregiony a místní akční skupiny [online]. Publikováno 2008 [cit. 31. 7. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>>

⁴ Šafářová B., Škrabal I. Mikroregiony a místní akční skupiny [online]. Publikováno 2008 [cit. 31. 7. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>>

celé řady svazků obcí nevyužitý. Zejména nejsou vyřešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky a nedochází tak k synergickým efektům. Důležitým bodem zde je, jak spolupráci nastavit, aby k těmto efektům docházelo.

Rozlišujeme několik základních faktorů ovlivňujících spolupráci obcí. Jsou to: účel, charakter a náplň činnosti, motivace jednotlivých obcí, jejich počet a charakter, forma spolupráce, způsob financování a dospívání k rozhodnutí, ochota spolupracovat a schopnosti jednotlivých osob a časové rozložení nákladů a výnosů. V případě, že tyto faktory nejsou předem vyjasněny a formulovány, může dojít k nefunkčnosti spolupráce a následně jejímu ochabnutí. Je také důležité upozornit, že na stejném principu mohou fungovat svazky obcí s dalšími subjekty, což především v oblasti vzdělávání může hrát významnou úlohu.

Nejdůležitějším faktorem, který podporuje fungování svazků, je jeho vnitřní soudržnost. Právě spádovost a relativní jednota kultury, historie a přírodních podmínek je vůdčí úlohou. Podstatou fungování svazku je tedy společná identita. Vnímáme ji jako abstraktní pojem, který není pomíjivý. A tak jak můžeme sledovat u svazků s monotematickým motivem, po naplnění cíle většinou zaniká i samotný svazek. Identita ovšem nezaniká, resp. zaniká pouze s jejími nositeli. Dokud tedy bude nositel, bude i identita, a tím pádem i samotný svazek, který se může dále rozvíjet.

Je však potřeba dbát pozornosti před některými úskalími společných aktivit obcí. Zejména to jsou mezi obecním a nadobecním zájmem, chápání mikroregionu pouze jako rámec pro individuální rozvoj obce, nedůvěra členů ve svazek nebo vstup do svazku pouze za vidinou zisku finančních prostředků.

Svazek tedy musí fungovat jako svébytný rozvojový subjekt a musí vhodně nastavit procesy uvnitř i mimo něj, najít schopného manažera, plánovat na úrovni svazku, ale i na té obecní a zřídit rozvojový fond. Předem by měly být také známy oblasti, které je potřeba řešit. Mezi krátkodobými cíli mohou být zmiňované dotace a jiné materiální cíle. Mezi těmi dlouhodobými cíli by mělo být vzdělávání jak na úrovni managementu (vedení radnic, zastupitelů),

tak i obyvatelstva. Akcent nejen na formální vzdělávání, ale též na další zájmové.

Dobrovolné svazky obcí jsou jedním z typů neziskových organizací, které realizují zájmové vzdělávání. Mezi další typy neziskových organizací patří např. politické strany, občanská sdružení, církve, nadace, společenství vlastníků jednotek, veřejné vysoké školy, zájmová sdružení, veřejné obchodní společnosti aj.

Příklady možností, jak spolupracovat na úrovni zájmového vzdělávání, jsou: poznávací a vzdělávací akce napříč svazkem. Pochody, společná setkání, besedy aj. V konkrétním případě Povodí Mratínského potoka jsou například pravidelně dvakrát do roka pořádány Pochody povodím Mratínského potoka, které nejsou pouze „tělovýchovným“ počinem, ale vždy jsou směřovány do významných kulturně-historických míst regionu, kde jsou prováděny prohlídky, výstavy aj. O pochodu ale ještě bude řeč dále.

1.2. Povodí Mratínského potoka

1.2.1. Základní údaje

Mikroregion Povodí Mratínského potoka se nachází severně od hlavního města Prahy, východně od Vltavy od obce Zdiby, směrem na Čakovičky, dále na východ ke Kostelci nad Labem a směrem zpět na jih ku Praze. Máme ovšem dva úhly pohledu na tento region. Oficiální svazek obcí čítá sedmáct obcí, které jsou jeho členy. Neoficiální pohled však tyto obce rozšiřuje ještě dále o městské části Prahyⁱ jako například Čakovice, Miškovice, Třeboradice, Ďáblice, Letňany, Vinoř a Kbely, které historicky před rokem 1968ⁱⁱ byly součástí tohoto regionu. Po připojení ku Praze formálně opustily tento region coby samostatné obce a staly se součástí hlavního města.

Které obce jsou dnes součástí svazku? Jedná se o Bašť, Bořanovice, Čakovičky, Hovorčovice. Kojetice, Kostelec nad Labem, Líbeznice, Měšice, Mratín, Nová Ves, Předboj, Přezletice, Sedlec, Sluhy, Veleň, Zdiby a Zlonín. Jak již bylo řečeno, spádově – neformálně k těmto obcím řadíme i jmenované městské části Prahy. Důležitým bodem jsou zejména Čakovice, které jsou spádově pro několik obcí především v rámci školství a zdravotnictví. Dalším

bodem jsou pražské Letňany, které jsou bodem dopravním a nákupním, který poskytuje také pracovní příležitosti pro uchazeče z regionu. Existencí PVA Letňany (areál výstaviště) se stává i výrazným bodem výstavním a veletržním.

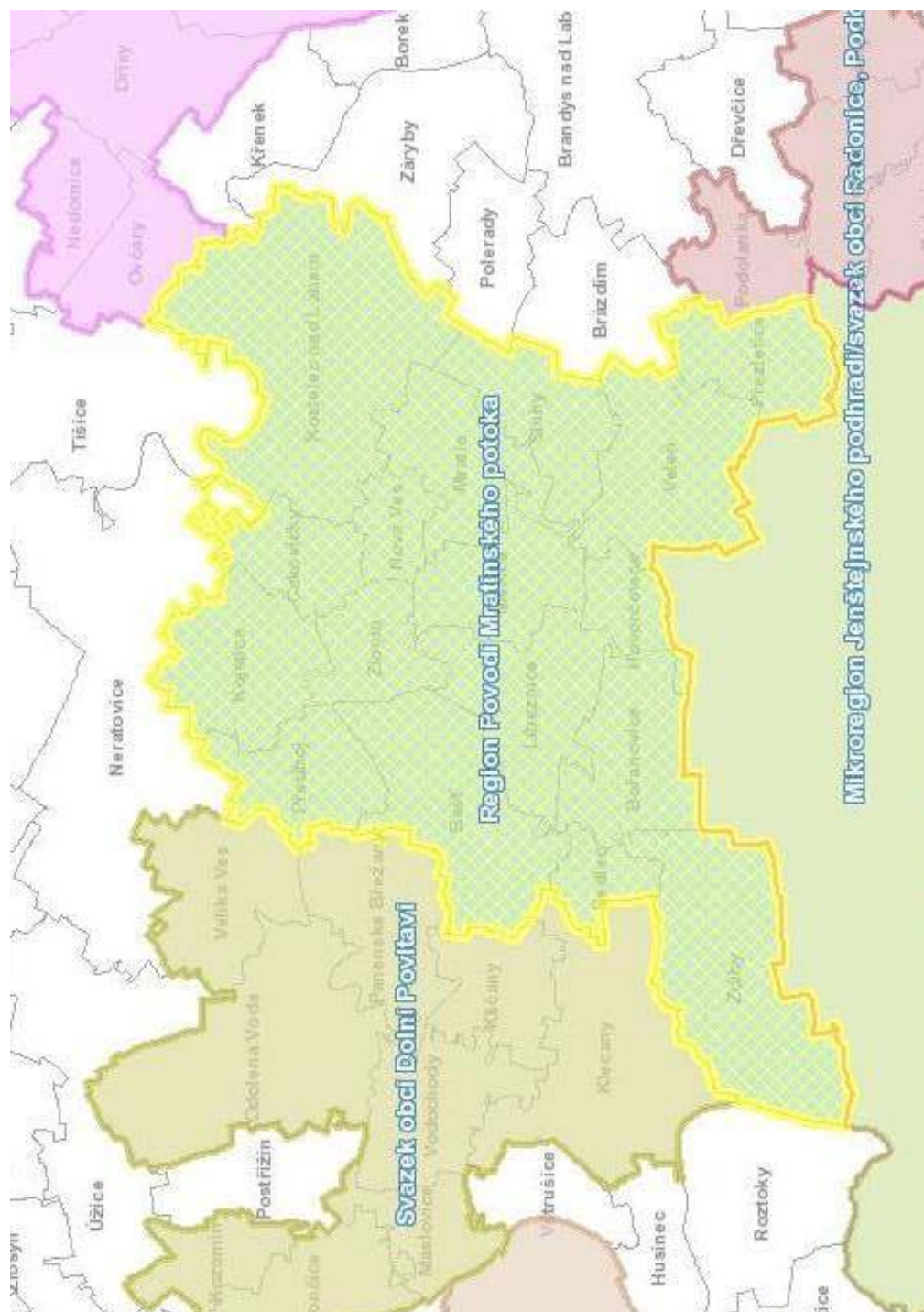
Současným předsedou svazku je starosta obce Líbeznice Martin Kupka. Prostým součtem obyvatel jednotlivých členských obcí regionu můžeme stanovit také počet obyvatel žijící v mikroregionu Povodí Mratínského potoka. V tomto území žilo k 31. 12. 2012 celkem 22 843 obyvatel. Jednotlivý soupis obyvatel můžeme vidět v tabulce č. 1

Tabulka 1 - Počet obyvatel v mikroregionu Povodí Mratínského potoka

Obec	Počet obyvatel
Bašť	1703
Bořanovice	745
Čakovičky	534
Kojetice	780
Hovorčovice	2178
Kostelec n/L.	3651
Líbeznice	2306
Měšice	1726
Mratín	1278
Nová Ves	816
Předboj	718
Přezletice	1230
Sedlec	208
Sluhy	673
Veleň	969
Zlonín	377
Zdiby	2951
Celkem	22843

Zdroj: český statistický úřad

Obr. 1 - Mikroregion Povodí Mratínského potoka

Zdroj: <http://mapy.crr.cz>

1.2.2. Historie regionu

Důležitým datem pro region je 19. leden 1999, kdy se sešli starostové osmi obcí severní části okresu Praha-východ a rozhodli se řešit některé společné záležitosti na úrovni mikroregionu. „Dne 13. 4. 1999 byly na setkání starostů v Měšicích u Prahy schváleny první stanovy sdružení obcí s názvem *Region Povodí Mratínského potoka*. V tu dobu byly členy sdružení tyto obce: *Líbeznice, Měšice, Bořanovice, Bašť, Hovorčovice, Sluhy, Veleň, Mratín, Čakovičky, Nová Ves, Kojetice a Zlonín*.“⁵

Sdružení bylo založeno především k dosahování společných cílů, k ochraně společných zájmů a znásobení sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem každou účastnickou obec.

Dalším důležitým bodem v historii svazku je 15. listopad 2001, kdy byly schváleny nové stanovy podle novely zákona o obcích a sdružení obcí se změnilo na dobrovolný svazek obcí s totožným názvem. Jeho prvním předsedou se stal starosta obce Líbeznice Otakar Hlavín, sídlem se stala obec Měšice. V křesle předsedy pak ještě pana Hlavína vystřídal Petr Lanc, starosta Měšic, a v současnosti, jak bylo řečeno, je předsedou svazku starosta Líbeznice Martin Kupka.

V roce 2005 měl svazek již 14 členských obcí a jeho souvislé území bylo větší než samotné povodí Mratínského potoka. Rozprostíralo se od Vltavy ve Zdíbech až k Labi v Kostelci nad Labem. Jeho rozloha byla 8 071,1 ha a žilo zde asi 11,5 tis. obyvatel. Zajímavostí je, že průměrná hustota osídlení byla 142 obyvatel na 1 km².

Společenský život regionu byl vždy velice pestrý, což je důvodem domnívat se, že i další vzdělávání má veliký potenciál. Ovšem tento fakt je v kontrastu s rozšiřováním výstavby na okraji Prahy a s dalšími developerskými projekty v samotném srdci regionu. To má za následek migraci obyvatel, kteří se s novou obcí jen ztěžka ztotožňují. V obci je totiž snadné bydlet, ale těžší žít, být součástí kulturního života. To je problém dnešního regionu Povodí Mratínského potoka. Tomuto se dá zamezit pouze dalším

⁵ Hlavín O. O svazku obcí [online]. Publikováno 2005 [cit. 31. 7. 2013]. Dostupné z: <<http://www.povodi-mratinskeho-potoka.cz/?apl=htc&soubor=svazek&jz=cz>>

vzděláváním a vedení úcty k obci, ve které žijeme. Ovšem ne pouze na úrovni teoretické, ale hlavně praktické. Pořádáním kulturně-osvětových akcí, seminářů a dalších volnočasových aktivit. V tomto bodě si dovolím citovat doc. Beneše: „*Teorie se může podílet na lidské činnosti dvojím způsobem: jako přímá aplikace poznatků nebo motivační tým, že otevírá nové horizonty, umožňuje nové pohledy a perspektivy.*“⁶

Z historického hlediska bylo vzdělávání závislé na církvi. Významnou roli zde hrála oslava církevních svátků. „*Slavily se svátky velikonoční, na Květnou neděli se v kostele světily kočičky na památku příchodu Krista do Jeruzaléma.*“⁷ Další rozvoj následoval postupně, obdobně jako v celých Čechách.

1.3. MAS nad Prahou, o. p. s.

Místní akční skupina je právnická osoba, která je založena na principech místního partnerství za účelem rozvoje venkova. Její parametry jsou: geograficky homogenní území, počet obyvatel od 10 000 do 100 000, vyjma měst s počtem obyvatel nad 25 000, hustota zalidnění do 150 obyvatel/km², účast zástupců veřejné správy v MAS je maximálně 50 %, druhá polovina je tvořena podnikateli a neziskovými organizacemi aj. Členové MAS musí mít v regionu bydliště (sídlo) nebo v něm působit.

MAS nad Prahou má však širší geografickou působnost než DSO Povodí Mratínského potoka a samozřejmě má také odlišné struktury. Z toho následně plyne i odlišný způsob práce.

Jak bychom místní akční skupiny ale mohli charakterizovat obecně? „*Jedná se o společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (svazků obcí), které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory e Evropské unie a národních programů pro svůj region.*“⁸ Jak je z výše uvedeného patrné, MAS je orgánem, který dále sdružuje i dobrovolné svazky obcí, zaštiťuje tak

⁶ Beneš M. Andragogika, filozofie – věda. Praha 2001, str. 51

⁷ Kolektiv autorů. Povodí Mratínského potoka a okolí. Líbeznice 2006, str. 19

⁸ MAS nad Prahou obcí [online]. Publikováno 2013 [cit. 21. 3. 2014]. Dostupné z: <<http://www.nadprahou.eu/>>

tedy mnohem větší region. Jen v MAS nad Prahou jsou zastoupeny například obce z DSO Povodí Mratínského potoka a DSO Dolní Povltaví.

V České republice také existuje Národní síť Místních akčních skupin ČR, o. s., která byla založena v dubnu 2007. Samotná síť ale vznikla mnohem dříve, v listopadu 2005 pod názvem Národní síť rozvoje venkova.

MAS nad Prahou ale musíme vnímat spíše jako subjekt, který se zabývá regionem jako celkem, a to zejména v oblasti veřejné správy, financí apod., jak již napovídá jeho definice. Kdežto dobrovolné svazky obcí (v našem případě Povodí Mratínského potoka) mají „blíže k životu obcí“, protože se jich přímo týkají. Proto je potřeba pracovat spíše na úrovni dobrovolných svazků obcí, protože tyto pak samozřejmě „zezdola“ pozitivně ovlivní i MAS – pokud se v nich tedy bude pracovat dobře.

1.4. Vzdělávání dospělých a regiony ČR

1.4.1. Proč vzdělávání dospělých?

Vzdělávání je obecně vnímáno jako důležitá hodnota v životě člověka, avšak jedná se o velmi široký pojem. Spontánně je vnímáno ve více rovinách: **formální dokument** o ukončeném studiu, **konkrétní znalost nebo dovednost**, která umožňuje uplatnění na trhu práce, a onen „**základ**“, který je chápán jako všeobecný přehled o historickém a kulturním kontextu života člověka ve společnosti. Hodnota vzdělávání je vnímána odlišně geograficky (rozdíl mezi malými obcemi a velkými městy) a osobnostně (různé vzdělání, psychologie, sociální začlenění atd.). Lidé s vyšším vzděláním vnímají důležitost vzdělání více než lidé s nižším vzděláním. „*Vnímají je také z několika hledisek:*

- *vzdělání jako předpoklad pro profesní uplatnění (ekonomická rovina),*
- *vzdělání jako obecný výraz kulturní sounáležitosti (sociální rovina),*
- *vzdělání jako přirozený produkt vlastní zájmové činnosti, např. četba, koníčky, relaxace (individuální rovina).“⁹*

Vzdělání v ekonomické rovině. Vnímání vzdělání v ekonomické rovině celkově dominuje. Zejména jeho hodnota jako ukazatele profesní hodnoty jedince pro potenciálního zaměstnavatele. Zásadní roli může hrát

⁹ AIVD, Vzdělávání dospělých v ČR, 2009, str. 11

formální vzdělání v oboru. Příkladem může být vysokoškolské vzdělání, které je často nutností bez ohledu na další znalosti a dovednosti uchazeče o zaměstnání.

„Zejména starší generace poukazuje na to, že její ukončené formální vzdělání je tváří v tvář neustále se zvyšujícím nárokům na kompetence (nové technologie, nové způsoby práce) nedostatečné.“¹⁰

Nárok na vzdělání se skutečně zvýšil a lidé často nepracují v oboru, který vystudovali, a tak je tlak na osvojování si nových kompetencí neustále vyšší a vyšší. Současně s tlakem na celoživotní vzdělávání. Zejména oblast dalšího profesního vzdělávání je využívána více než v minulosti. *„Rychlý rozvoj moderní společnosti, rozvoj vědy, techniky, technologií vyvolávají potřebu celoživotního vzdělávání obyvatelstva v celosvětovém měřítku.“¹¹*

Vzdělání v sociální a individuální rovině. Důležitost vzdělání jako výrazu kulturní sounáležitosti je vnímána rozdílně. Více je vnímána ve větších městech, v malých městech a na vesnicích dominuje vnímání vzdělání jako produktu vlastní zájmové činnosti. Tento bod je pro nás velice důležitý, jelikož se přímo dotýká problematiky regionů ČR, a tím i konkrétně regionu Povodí Mratínského potoka.

Samozřejmě, že modely vzdělávání a výchovy dospělých se liší podle několika kritérií. Podle antropologického kritéria je člověk osobou, dějinnou bytostí a má svou lidskou důstojnost. *„Člověk ale nadále zůstává problémem, na který odpověď přesahuje lidské chápání a hranice vědy. Mírou výchovy v současném modelu výchovy nemůže být sám člověk, jeho potřeby nebo zájmy. Člověk proto není mírou výchovy, ale jejím předpokladem.“¹²* Proč jsou ale vzdělávání a výchova v dospělosti tak důležité? Jsou to zejména důvody, které jsme si zmínili, tedy především důvody v ekonomické a sociální rovině. Mají souvislosti v „držení kroku s dobou“, aby se člověk lépe adaptoval na nové podmínky (zejména profesní), ale i v oblasti individuální a zájmové (udržení své schopnosti konkurenceschopnosti na trhu práce, ale i prosté „fungování“ v běžném životě, který se neustále proměňuje).

¹⁰ AIVD, Vzdělávání dospělých v ČR, 2009, str. 11

¹¹ Mužík J.: Profesionální vzdělávání dospělých, Praha 2000, str. 38

¹² Kudláčková B.: Člověk a výchova v dějinách evropského myšlení, 2007, str. 169

Vzdělávání dospělých je také často generačním tématem, kdy dochází ke vnímání mladší generace tou starší za schopnější a vybavenější v rovinách informačních technologií nebo v jazykové. Vzdelávání dospělých tak nabízí možnost celoživotního vzdělávání se, a tím i určitý „upgrade“ pro lidi, kteří mají potřebu se vzdělávat, nebo pro lidi, pro které je tato potřeba nutností pro uplatnění se na trhu práce.

Rozšiřování si obzorů a osvojování si dalších dovedností jsou také důvody rozvoje vzdělávání dospělých. Zejména oblast zájmového vzdělávání skýtá možnosti pro rozvoj znalostí a dovedností neformálními metodami. S tím souvisí i zvýšení sebevědomí, dobrý pocit z osobního rozvoje aj. Zejména v oblasti sebevzdělávání je tento aspekt patrný. Zlepšení se v určitém oboru či znalosti – vzdělávání se – nemusí nutně souviset s profesním uplatněním člověka. V tomto se právě odlišuje zájmové vzdělávání od dalších forem vzdělávání, zejm. formálního.

Vzdělávání v dospělosti dělíme právě na formální (kurzy, vedení odborného lektora atd.) a neformální (samostudium, zájmová činnost atd.). Neformální složka, resp. neformální vzdělávání jako nesystematické, ale též nepovinné má jednu zásadní výhodu, a tou je fakt, že vzdělávaný jedinec se vzdělává dobrovolně, ve svém volném čase na základě své osobní motivace. To pak hraje roli ve výsledcích celého edukačního procesu.

1.4.2. Legislativa a mezinárodní situace

Evropská komise v listopadu roku 2000 vydala Memorandum o celoživotním učení, jehož myšlenkou byl přístup k celoživotnímu učení v Evropě všem. O pět let později Vláda ČR schválila Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, jehož cílem byla především podpora účasti dospělých na dalším vzdělávání. Schválený zákon zlepšuje situaci v dalším vzdělávání zejména tím, že umožňuje zhodnotit dosažené vzdělání mimo vzdělávací soustavu transparentním způsobem, vytváří účastníkům dalšího vzdělávání předpoklady pro lepší uplatnitelnost na pracovním trhu, nabízí zaměstnavatelům lepší přehled o skutečném obsahu získaných certifikátů, propojuje systém počátečního vzdělávání s dalším vzděláváním a

usnadňuje orientaci účastníků a poskytovatelů dalšího vzdělávání v nabízených kurzech.

V České republice se bohužel stále potýkáme s nedostatečnou legislativou v oblasti vzdělávání dospělých. Chybí konkrétní zákon, který by vymezoval tuto oblast jako celek. Historicky byl na našem území jedinou zákonnou normou v oblasti vzdělávání dospělých zákon č. 67 ze 7. února 1919, o organizaci lidových kurzů občanské výchovy. Jak jsme si řekli, dnes u nás neexistuje komplexně koncipovaná právní norma stanovující poslání, funkce, organizaci, řízení a financování vzdělávání dospělých. Z právního hlediska tak v současnosti může poskytovat vzdělání pro dospělou populaci každý, kdo vyhovuje základním podmínkám ve smyslu zákona o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb. V případě rekvalifikačních vzdělávacích programů realizovaných v rámci působnosti MPSV či Úřadů práce ve smyslu zákona o zaměstnanosti č. 1/1991 Sb., ve znění zákona č. 450/1992 Sb., musí mít instituce akreditaci MŠMT.

Z hlediska působnosti a vlivu jednotlivých zákonů na vzdělávání dospělých můžeme použít následující vymezení:

- Odpovědnost za oblast vzdělávání dospělých:
Kompetenční zákon č. 69/1993 Sb.
- Studium při zaměstnání:
Zákoník práce č. 126/1994 Sb.
- Normativní vzdělávání (odborná způsobilost):
právní úpravy Českého úřadu bezpečnosti práce a MPSV
- Podnikání v oblasti vzdělávání dospělých:
Živnostenský zákon č. 455/1991 Sb.
- Vzdělávání dospělých ve školách:
Zákon o vysokých školách č. 111/1998 Sb., Školský zákon
- Rekvalifikace:
Zákon o zaměstnanosti
- Jednoleté pomaturitní jazykové studium:
Rozhodnutí MŠMT ČR

Dokumenty Evropské unie ve vzdělávací politice dělíme na tři základní. Primární (Smlouva o založení EHS, Maastrichtská a Amsterodamská smlouva), sekundární (konkretizují ustanovení těch primárních) a právní rozhodnutí Evropského soudního dvora (studijní poplatky aj.). Z dokumentů jmenujme například Zelenou knihu (1993), která navazuje na Maastrichtskou smlouvu, Bílou knihu, dokument o Odborném vzdělávání v ES (1991), Memorandum o VŠ v ES (1991), Memorandum o otevřeném a dálkovém vzdělávání v EU (1991), Učení v informační společnosti, eEurope (1999) aj. V ČR patří mezi nejdůležitější dokumenty Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, Strategie rozvoje lidských zdrojů pro ČR, Strategie celoživotního učení ČR, Strategie hospodářského růstu (2005), Strategie regionálního rozvoje ČR (2003), Národní akční plán zaměstnanosti a další.

Obdobná situace z hlediska legislativy je ale i v dalších evropských zemích. Nárůst zájmu o legislativní úpravu v této oblasti můžeme sledovat v současné době zejména ve východní Evropě. Například na Ukrajině byl v roce 2000 uspořádán kongres, kde byl předložen návrh o vzdělávání dospělých. „*Výsledek ale ovlivnily odlišné názory veřejnosti, která spoléhá na podporu ze strany státu. Stát se ale chtěl zaměřit především na generování zisku.*“¹³ Pokus o přijetí zákona tak úspěšný nebyl.

Obdobná situace jako na Ukrajině je i v sousední Ruské federaci. Ovšem samotný pojem „andragogika“ se zde více adaptoval a začal se běžně používat v odborném životě. Vzdělávání dospělých jako obor tak z Ruska pozvolna proniká i do okolních zemí, na které má Rusko politický vliv. Schéma vzdělávání dospělých můžeme charakterizovat obdobně, jako je tomu v západní Evropě: „*Ruské vzdělávání dospělých je v současnosti představováno následujícími institucemi:*

- *vědecko-výzkumné ústavy, které se zabývají teorií i metodologií práce s dospělými;*
- *instituty zvýšení odborné profesní kvalifikace.*“¹⁴

¹³ Электронный журнал об образовании [online]. Publikováno: 20. 7. 2012 [cit. 16. 9. 2013] Dostupné z: < http://www.akvobr.ru/ukraina_obrazovanie_vzroslyh.html>

¹⁴ *Adukatar*. Minsk: Asociace pro další vzdělávání a osvětu, 2012, 2(14), str. 5

V některých státech západní Evropy však určitá legislativní úprava existuje. Například v Nizozemsku je to Zákon o vzdělávání dospělých a odborném vzdělávání nebo další zákony o odborné profesní přípravě v Rakousku či Německu.

Systemy vzdělávání dospělých v evropských zemích ale záleží hlavně na institucionální základně. „*Institucionální základna vzdělávání dospělých je v evropských zemích velmi různorodá. Patří do ní především instituce a organizace, které bezprostředně připravují, nabízejí a zabezpečují vzdělávání dospělých. Jejich spektrum je velice pestré: jde o organizace státní (např. ve Francii, ve Španělsku, Dánsku a jinde) přes instituce zaměstnavatelských organizací a svazů (podniková, oborová, odvětvová působnost), vzdělávací organizace s místní a regionální působností budované na principu územní správy a samosprávy (někde, např. v Dánsku a ve Švédsku, zřizované přímo zákonem) až po organizace a instituce soukromé.*“¹⁵ Ovšem do systému zabezpečení vzdělávání dospělých, potažmo dalšího vzdělávání je nutné zařadit i další instituce, které primárně vzdělávací činnosti neprovozují. Jsou to například svazy zaměstnavatelů, obchodní a průmyslové komory, poradní výbory a rady s vysokými pravomocemi a paritním zastoupením zaměstnavatelů, zaměstnanců, vzdělávacích institucí, místních orgánů aj.

1.4.3. Kompetence v zájmovém vzdělávání

„*Právě v oblasti dalšího podnikového a mimopodnikového vzdělávání získávají klíčové kompetence stále větší prostor. Přední místo zde zaujímají semináře věnované komunikaci a kooperaci. Téměř všichni organizátoři vzdělávání mají v programu nabídky tohoto druhu. Avšak i zde se zřídka kdy setkáme s komplexním vzdělávacím programem ve smyslu klíčových kompetencí.*“¹⁶ Jaká je situace v regionech ČR?

Jedním ze znaků zájmového vzdělávání je kultivace osobnosti. Osobnost se kultivuje na základě svých individuálních zájmů. Jak hovoří Veteška (2010), zájmové vzdělávání uspokojuje vzdělávací potřeby v souladu s osobním zaměřením. Dále pak pokračuje: „*(zájmové vzdělávání)...dotváří*

¹⁵ Pavlík, O., Chaloupka, L., Kohout, K.: Vzdělávání dospělých, 1997, str. 90 - 91

¹⁶ Belz, H., Siegrist, M.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Praha 2001, str. 21

*osobnost a její hodnotovou orientaci a umožňuje seberealizaci ve volném čase.*¹⁷ Tato definice dává jasnou podobu hlavnímu předmětu zájmového vzdělávání v jednotlivých regionech.

Obsahová náplň zájmového vzdělávání je velmi široká. Jedná se zejména o činnost všeobecně vzdělávací, kulturní, osvětovou, historickou, filozofickou, náboženskou, zdravotní a sportovní. Každá obec regionu Povodí Mratínského potoka je v současné době na zcela odlišné úrovni, co se týče rozšíření a odbornosti vzdělávání v jednotlivých jmenovaných problematikách. V tomto konkrétním regionu se však budeme zabývat jen některými ze jmenovaných, které zde mají historicko-sociální tradici, a tím i výraznější možnosti dalšího rozvoje. To souvisí s ostatními činnostmi v regionu, jako jsou informační média radnic, nezávislé noviny a časopisy či webové informační portály. Problematiky, které akcentujeme právě v regionu Povodí Mratínského potoka, jsou všeobecně vzdělávací činnost, osvětová, historická a sportovní. To vše vzhledem k počtu obyvatel, a tím i potenciálu účastníků.

V České republice není zájmové vzdělávání podporováno s takovým akcentem jako v zahraničí. Základní rozdíl mezi ČR a zahraničím je ten, že v některých zemích se na zájmovém vzdělávání podílí i firmy. V ČR, resp. konkrétně v regionu Povodí Mratínského potoka, toto prakticky neznáme. *„Vzhledem ke své významné funkci kultivace osobnosti je zájmové vzdělávání ve světě preferováno stejně jako další profesní vzdělávání a podílí se na něm i firmy (podniky), protože vychází z logiky, že jakákoliv kultivace osobnosti zkvalitňuje, tedy rozvíjí lidské zdroje.*¹⁸

Ovšem cílem zájmového vzdělávání v regionech je co možná největší využitelnost získaných poznatků v praxi (ať už zájmové či profesní). Zejména v oblasti vzdělávání matek na mateřských dovolených či nezaměstnaných hraje tento fakt základní roli. Jedinec by však měl díky zájmovému vzdělávání umět zvládat nejrůznější situace a stávat se samostatnější. Rozšiřování si svých kompetencí je tak i v zájmovém vzdělávání v regionech jednou ze základních složek celého edukačního procesu. *„Obecným cílem vzdělávání podle*

¹⁷ Veteška J.: Kompetence ve vzdělávání dospělých, Praha 2010, str. 22

¹⁸ Veteška J.: Kompetence ve vzdělávání dospělých, Praha 2010, str. 22

kompetencí je, aby učící se jedinec byl schopen úspěšně (efektivně a smysluplně) zvládat nejrůznější situace a úkoly, které bude aktuálně či ve vzdálenější budoucnosti řešit, a aby se postupně stával autonomnějším při dosahování svých osobních i společenských cílů.“¹⁹

1.5. Konceptní pojetí regionálního vzdělávání

1.5.1. Principy regionálního vzdělávání

Zájmové vzdělávání v jednotlivých regionech je úzce spjato s několika kulturními a ekonomickými odvětvími, které ovlivňují život regionů i konkrétních obcí. Především je potřeba na vzdělávání (ať už samotných představitelů státní správy na úrovni kraje či obce, o kterém ještě bude řeč, nebo obyvatel regionů) pohlížet z několika linií. Tyto linie znázorňují náročnost edukačního procesu a jeho výsledky (včetně efektivního využití pro praxi).

Takovéto regionální vzdělávání, resp. právě jeho výsledky, jsou důležité jak pro samotnou tvorbu jednotlivých programů, tak pro vyhodnocování efektivity a následných možností uplatnění v praxi. S rozvojem souvisejících oborů může docházet následně k lepšímu rozvoji vzdělávacích institucí či podpoře cestovního ruchu a tyto zpětně zase zvyšují možnosti dalšího vzdělávání v regionech.

Jedním ze základních ekonomických odvětví, které je úzce spjato s regionálním vzděláváním, je právě jmenovaný cestovní ruch a jeho rozvoj. Oba obory se navzájem velice ovlivňují. Regionální vzdělávání rozvíjí všeobecné znalosti historické, kulturní, sportovní aj. u místních obyvatel a zároveň představuje možnosti rozvoje podnikatelských záměrů v oblasti cestovního ruchu (a jiných). Zejména v dobrovolných svazcích obcí okolo Prahy (i jiných velkých měst) se hromadně rozšiřuje výstavba satelitních městeček, jejichž obyvatelé však nepenetrují do původních struktur obcí (popř. regionu), a tím se neintegrují v jednotné celky obcí. To má za následek také politické problémy v rámci místních samospráv, které následně mohou vyústit v problémy ekonomického charakteru. Cestovní ruch pak i opačným směrem

¹⁹ Veteška J., Tureckiová M.: *Kompetence ve vzdělávání*, Praha 2008, str. 41

pomáhá vzdělávat účastníky v rovině historické, kulturní aj. a je součástí dalšího zájmového (regionálního) vzdělávání.

Regionální vzdělávání v podobě dalšího zájmového vzdělávání jazykového výrazně napomáhá zvyšovat konkurenceschopnost účastníků na trhu práce a zároveň možnost zapojení se do edukačního procesu jako takového. Je ale potřeba zdůraznit, že i zde hraje zájmové vzdělávání, můžeme říci, podpůrnou roli formálnímu vzdělávání. Především tam je potřeba směřovat základní podporu místní samosprávy i státních institucí (zejména pak otevřít diskuzi o efektivnosti vzdělávání na malých venkovských školách apod.).

Samostatnou otázkou je pak vzdělávání u seniorů, matek na mateřských a rodičovských dovolených (i otců), nezaměstnaných apod. Ovšem důležitou sférou, která je mnohdy často opomínána, ale v rámci dalšího zájmového vzdělávání je velice důležitá, je sféra představitelů obcí. Ať už máme na mysli volené orgány (starosta, místostarosta, radní, zastupitelé), nebo zaměstnance městských a obecních úřadů.

1.5.2. Vzdělávání v rámci státní správy

Vzdělávání zástupců místní samosprávy a státní správy je kapitolou, která je nedílnou součástí zájmového vzdělávání v regionech – regionálního vzdělávání. Nelze si myslet, že v malých obcích ČR hovoříme v rámci místní samosprávy o „politice“, spíše se jedná o správu jednotlivých obcí. Z tohoto titulu nelze také předpokládat, že všichni představitelé obcí budou mít vyšší vzdělání než středoškolské. Z toho však plyne, že úroveň regionálního vzdělávání bude dosahovat vrcholu v bodě úrovně vzdělání představitelů obcí. Následná analýza provedená v mikroregionu Povodí Mratínského potoka ukázala, že skutečně v malých obcích jsou, resp. nejsou standardem ani základní možnosti dalšího vzdělávání a volnočasové aktivity, které vidíme u srovnatelných (počtem obyvatel) městských částí Prahy. Přitom paradoxně díky rozpočtovému určení daní je situace samostatných obcí často lepší nebo minimálně srovnatelná jako situace městských částí Prahy. Důležité je rozlišit **finanční možnosti** na rozvoj dalšího zájmového vzdělávání v malých obcích a

právě onen **bod vrcholu vzdělání zástupců místní samosprávy** a s tím související možnosti dalšího rozvoje.

Vzdělávání zastupitelů a dalších osob, které se podílí na řízení obce, je důležitým až nezbytným předpokladem pro úspěšnou činnost v oblasti realizace rozvoje obce. Do funkcí zastupitelů jsou voleni lidé různého vzdělání, profesí a zaměření. Je proto nutné podporovat vzdělávání zastupitelů hlavně v oblastech týkajících se řízení obce a obecních záležitostí, ale také rozvíjet další kompetence. Obzvláště na malých obcích je toto často zanedbáváno, a tak se i zájmové vzdělávání nemůže uskutečňovat v takové míře, v jaké je tomu ve větších městech.

Dovoluji si citovat delší pasáž, která situaci stoprocentně vystihuje: *„Nedostatečné zapojení volených orgánů může vést k nekvalitnímu řízení rozvoje obce, v nejzazším případě mohou zúčastnění činitelé mařit své úsilí navzájem. Je zapotřebí, aby všechny složky (organizace obce, volené orgány, obecní úřad) postupovaly společně a usilovaly o dosažení vytyčených cílů, které jsou stanoveny. Důležité také je, aby všechny složky byly aktivní a na naplnění cílů měly zájem. Nejen proto je nezbytné, aby všichni zainteresovaní měli co nejvíce potřebných informací. Nejen pro zajištění běžného provozu obce, ale zejména kvůli efektivní realizaci činností týkajících se rozvoje obce je důležité, aby byli volení zastupitelé nadále vzdělávání v takových oblastech, jako je plánování rozvoje, ekonomika obce, management a marketing, mediální prezentace, apod. Téměř všichni si v dnešní době stěžují na nedostatek času a u obecních zastupitelů to platí dvojnásob. Je proto důležité, aby vzdělávací kurzy byly zaměřeny konkrétně na problematiku obcí a nezabývaly se pouze teorií bez praktických příkladů. Správné a dostatečné vzdělání může pomoci změnit politické myšlení zastupitelů, kteří se většinou „omezují“ na poměrně krátké volební období a neuvažují v dlouhodobém horizontu. Cílem realizace profesních kurzů je zvýšit odborné a další potřebné znalosti a dovednosti, tedy v konečném důsledku zlepšit celkovou činnost osob zúčastněných na procesu municipálního rozvoje.“²⁰*

²⁰ Portál na podporu rozvoje obcí ČR [online]. Publikováno 2009 [cit. 18. 8. 2013]. Dostupné z: <<http://www.rozvojobci.cz/vzdelavani/>>

2. Zájmové vzdělávání dospělých

2.1. Cíle a funkce

Zájmové vzdělávání je úzce spjato s pojmy *zájem* a *potřeba*. Potřebu můžeme charakterizovat jako projev určitého nedostatku. Projev nedostatku

něčeho nutného. Samozřejmě potřeby nechápeme jen z hlediska pedagogiky, ale též psychologie, ekonomie či sociologie. Zájem můžeme definovat jako druh motivace související s osobností jedince, který je citově nebo poznatkově spjat s hodnotami určitých objektů. Šerák definuje zájmové vzdělávání jako souhrn krátkodobých i dlouhodobých forem, které umožňují edukační, tvůrčí i organizační volnočasové aktivity účastníků, směřující k jejich zájmu.

Z výše uvedeného vyplývá, že nezbytnou roli edukačního procesu zájmového vzdělávání hraje především motivace. Právě proto, že účast na něm je dobrovolná, je nutná silná vnitřní motivace. Důvodů – motivací – k dalšímu zájmovému vzdělávání u dospělých může být několik, jmenujme například individuální potřeby a zájmy jedince – touha seberealizace, vliv médií, móda, rozvoj oddechových aktivit, ale i prestižní důvody, kdy se jedinec nespokojí se současným stavem a chce zlepšovat konkurenceschopnost na trhu práce aj.

V praxi, podle ustanovení § 111 školského zákona, poskytuje zájmové vzdělávání jeho účastníkům naplnění volného času zájmovou činností, a to s různým zaměřením.

„Předpokládáme, že hlavním cílem výchovy a vzdělávání má být všestranně a harmonicky rozvinutá osobnost, relativně samostatná, přesto však plně zapojená do společenských vztahů. V zájmovém vzdělávání se také často mluví o výchově ve volném čase, pro volný čas a volným časem. Smyslem je především vyčerpání plného potenciálu volného času, který se tak zařazuje do celoživotního edukativního a socializačního procesu.“²¹

Neustále zde hovoříme o zájmovém vzdělávání, zájmovém vzdělávání v jednotlivých regionech – regionálním vzdělávání, ale známe skutečně ty hlavní funkce tohoto druhu vzdělávání? Podle Vymazala (1990) a Šeráka (2009) jsou to zejména funkce světonázorové, všeobecně vzdělávací, sociálně adaptační, sociálně integrační a kontrolní, kompenzační, popularizační, propagandistická, kvalifikační, ekonomická, konzervační, aktualizační, inovační, relaxační, regenerační, profylaktická, seberealizační, komunikativní, expresivní.

²¹ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 54

Problémem pro zájmové vzdělávání v našich podmínkách je především podfinancování systému a neexistující legislativa. Bližší analýza odkrývá více. „*Silné stránky (zájmového vzdělávání): otevřenost pro širokou veřejnost, dynamický rozvoj, flexibilita cílů i realizace, mnohotvárnost přístupů, pestrost nabídky, využití netradičních forem a metod. Slabé stránky: orientace na určité cílové skupiny, podfinancování systému, nedostatek informačních zdrojů, neexistující legislativa, kolísavá úroveň realizovaných aktivit, proměnlivá obsahová a organizační kvalita.*“²²

Obr. 2 - Systém vzdělávání dospělých v ČR

Zdroj: vlastní schéma

Problém nesourodosti zájmového vzdělávání není jen otázkou České republiky. Chybějící legislativa, jak jsme zmínili, a samozřejmě vymezený systém, který by určoval směry zájmového vzdělávání, chybí i v zahraničí. Této problematice se věnuje například ruská autorka T. V. Muchlajeva, která si

²² Šerák, M: Respekt, institut pro rozvoj občanské společnosti [online]. Publikováno 10. 7. 2008 [cit. 18. 9. 2013]. Dostupné z: < <http://www.respektinstitut.cz/clanek-futura-zajmove-vzdelavani-dospelych/>>

všímá právě nejednotnosti systému neformálního vzdělávání: „*Řady iniciativ a programů, které jsou součástí tzv. neformálního vzdělávání, jsou velmi četné a různorodé.*“²³ Autorka si také všímá, že se s těmito programy pracuje v každé evropské zemi jinak. Bohužel jasná nesourodost systému výrazně ovlivňuje kvalitu vzdělávání a sekundárně pak i motivaci účastníků.

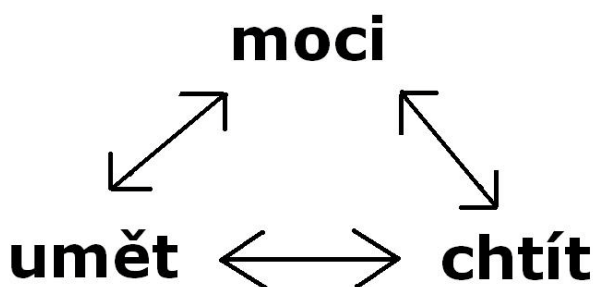
2.2. Didaktické aspekty

2.2.1. Jednotlivá specifika učení dospělých

Pojem *didaktika* pochází z řeckého slova *didaskéin* a znamená učit, poučovat či dokazovat. V pojetí J. A. Komenského je didaktika prakticky ztotožněna s celkovou naukou o výchově. V současnosti podle Skalkové (2007) rozlišujeme několik působností didaktiky. Didaktika jako umění vyučovat, didaktika jako teorie vyučování, didaktika jako teorie vzdělávání, didaktika jako teorie učení a vyučování. V andragogice převažuje poslední jmenovaný přístup.

Proces učení dospělého člověka vykazuje určité rozdíly od procesu učení dětí a mládeže. Šerák (2009) v této souvislosti hovoří o tzv. motivačním trojúhelníku. (viz obr. 2).

Obr. 3 - Motivační trojúhelník

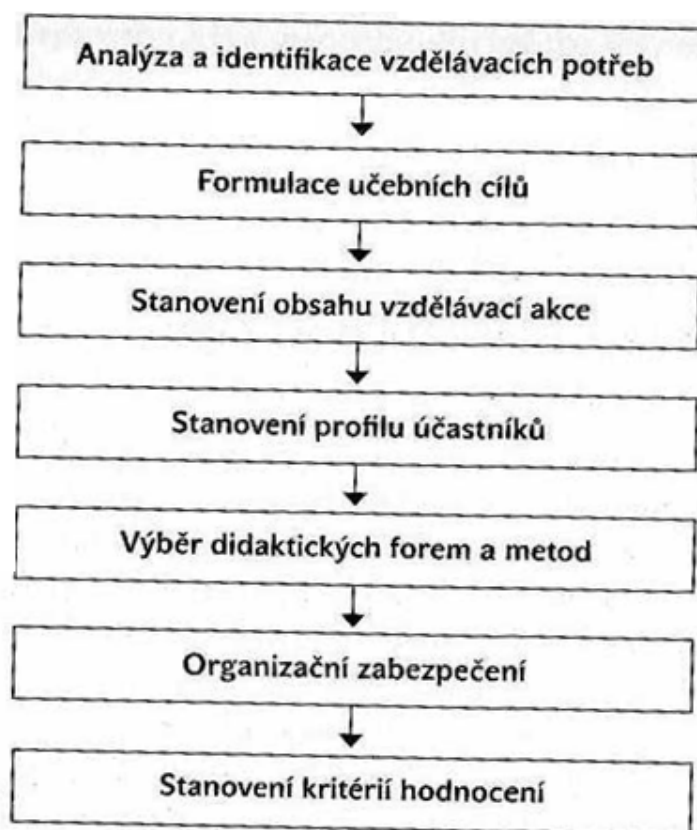
Zdroj: Šerák, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*, 2009

Jedinec tedy musí mít možnost se učit, musí se chtít učit a musí se umět učit. Z andragogického pohledu hraje věk roli především v aspektu obtížnosti. S věkem je učení obtížnější a projevuje se i pokles kapacity zpracovaných informací a jejich udržení v paměti. Rychlost učení je ale nahrazována jistotou,

²³ Muchlajeva T. V.: Mezinárodní zkušenost v neformální vzdělávání dospělých, Akademický věstník Institutu vzdělávání dospělých, Ruská akademie vzdělávání, 4/2010, str. 158

přesností a kázní. U dospělých je také výraznější motivace a racionální uvažování. Jak ale tyto aspekty zasahují do didaktiky v oblasti zájmového vzdělávání? Projevují se zde mnohé edukační, psychologické a sociální zvláštnosti. Je zde ale také výrazná variabilita a flexibilita přístupů – zaměření na obsah a ne na cíl, umožňuje organizátorům věnovat více času atraktivitě a srozumitelnosti činností. Většinou se také vyžaduje vyšší spolupráce účastníků. Stále je však zde v současnosti mnoho negativních aspektů. Bohužel i odborná literatura se až doposud věnovala spíše profesnímu vzdělávání a na oblast vzdělávání zájmového se trochu zapomínalo. Nicméně máme standardní postup při přípravě edukační aktivity pro dospělé (Šerák, 2009).

Obr. 4 - Příprava edukační aktivity

Zdroj: Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009

Nejdůležitějším faktem, a můžeme říci rozdílem mezi zájmovým a profesním vzděláváním, je obsah a cíl. Zatímco v profesním bývají striktně určeny cíle i obsah vzdělávání, v zájmové sféře na toto nezbyvá čas a nedostává se ani prostředků. Roli zde hraje také chybějící legislativa v oblasti

zájmového vzdělávání. „Je zapotřebí připomenout, že očekávání účastníků edukačních aktivit a program nabízený vzdělávacími institucemi nemusejí být vždy totožné. Naopak – větší či menší disproporce jsou zcela běžné. K jejich redukci – a tedy i k větší efektivitě edukačního procesu a spokojenosti účastníků – napomáhá právě profesionálně zvládnutá příprava a dramaturgie akce.“²⁴

Na počátku každé vzdělávací akce by měla být především analýza potřeb a požadavků, na jejímž základě stanovíme konkrétní cíle. Tento pak musí být dosažitelný a vyhodnotitelný po skončení akce. Opět se dostáváme k rozdílu mezi zájmovým a profesním vzděláváním. Zatímco u toho profesního se klade důraz na změnu chování a uplatnitelnost vědomostí v běžném životě, u zájmového se klade větší důraz na obsah (kvalitu a množství předávaných informací). Správně stanovené cíle by měly plnit funkci motivační, regulativní a kontrolní.

Většina akcí bývá „otevřených“ a jediným aspektem, který účastníky spojuje, je *zájem*.

Po stanovení obsahu a cílů akce následuje samotná příprava. Součástí je místní a časový plán a finanční rozpočet. Při sestavování časového plánu je důležité brát v potaz nejen časové možnosti lektorů, ale především časové možnosti účastníků. Také místo konání musí být vybráno s ohledem na stanovené cíle (příklad viz kapitola 5 v praktické části této práce).

Edukační proces by mělo zakončit závěrečné hodnocení, které ovšem bývá mnohdy opomíjeno, a to vzhledem k charakteru akcí (neformálnost a dobrovolnost). Můžeme říci, že spíše než nějaká kontrolní funkce hodnocení je pro nás důležitá zpětná vazba účastníků. Ovšem nesmíme zapomínat, co je pro nás jako pro organizátory důležité. Proto bychom měli kritéria, která se budou hodnotit, znát již před začátkem celé akce a záměrně je plánovat společně s akcí. Dle Šeráka (2009) se může hodnocení zaměřit mimo jiné na reakce účastníků, množství a kvalitu získaných informací či vědomostí, změnu chování nebo na celkový prospěch pro účastníka.

²⁴ Šerák, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*, 2009, str. 64

2.2.2. Metody zájmového vzdělávání

Míru efektivity výuky, nejen v zájmovém vzdělávání, ovlivňuje lektor svou osobností a svou schopností měnit metody výuky. Proto by měl znát co nejširší spektrum možných metod a umět je ve vhodnou chvíli využívat. Osobnost lektora je tak v tomto bodě naprosto klíčová.

Metody můžeme dělit buď podle způsobu interakce (frontální, skupinové, individuální), nebo podle cílů výuky (motivační, expoziční, fixační, diagnostické). Dále je zde také členění metod podle obsahového zaměření na teoretické, teoreticko-praktické a praktické.

Tabulka 2 - Metody vzdělávání

Metody teoretické	Metody teoreticko-praktické	Metody praktické
vhodné pro předávání teoretických poznatků, objasnění pojmů, teorií, principů	poskytující poznatky, ale zaměřující se i na získání předpokladů k úspěšnému jednání v praxi	postupy praktického zaučení – zácviku, zaměřené na dovednosti a návyky
přednáška přednáška s diskuzí cvičení seminář	diskuzní metody problémové metody programové výuky diagnostické a klasifikační metody projektové metody	instruktáž koučink mentoring counselling rotace práce stáž exkurze

Zdroj: Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009

Pro zájmové vzdělávání dospělých je nejideálnější rozdělení metod na monologické (přednáška), dialogické (beseda, seminář), organizační (exkurze), kombinované (výchovní koncert, filmový festival, tematický večer). Bohužel většina probraných metod se zaměřuje především na profesní vzdělávání.

Výběr vhodné metody závisí na cílech vzdělávání, cílové skupině, obsahu vzdělávání a samozřejmě na osobnosti a zkušenostech lektora. Častým znakem v oblasti zájmového vzdělávání je kombinace několika metod. Např. přednáška spojená s exkurzí apod.

Některé využívané metody mají dlouhou tradici (turistické výlety), jiné jsou pak velmi „mladé“ (seminář, přednáška). Z historického hlediska se i používání jednotlivých metod vyvíjelo. Po roce 1948 se přebíraly sovětské metody (tematické večery apod.), zatímco po roce 1989 se začaly do oblasti

zájmového vzdělávání prosazovat vlivy ze vzdělávání profesního, resp. podnikového (workshopy, projektové metody). „*Současným trendem je požadavek novosti a atraktivnosti.*“²⁵ Dnes bychom se tak měli zabývat především spojením atraktivity a nenáročnosti jednotlivých akcí s využitím moderních technologií. Jako příklad můžeme uvést propojení výstavy, v rámci které je využita nejmodernější audiovizuální technika spolu s přednáškou (viz praktická část práce, kapitola 5).

V současnosti stále nejrozšířenější metodou je jednorázová **přednáška**. A to především proto, že se jedná o metodu časově, finančně i organizačně nejméně náročnou. Z hlediska četnosti se však setkáváme i s periodickým cyklem pravidelných přednášek na stanovená témata.

Méně častou metodou je **beseda** nebo **řízená diskuze**. Tyto jsou podmíněny aktivním přístupem účastníků. Proto je dobré ji aplikovat v případech, kdy se účastníci alespoň z části orientují v problematice a chtějí si prohlubovat své znalosti.

Dnes je velice populární metoda **animace**. Ta má vyvolávat samostatné uspokojování potřeb a je založena hlavně na pozitivní motivaci (pohybové činnosti, kulturní aktivity). Zároveň podporuje kreativitu, participaci a komunikaci. Hlavním znakem je výrazná individuální aktivita účastníka. Její využití je vhodné při práci s problémovými skupinami, jako jsou alkoholici, drogově závislí a jiní. Základním znakem animace je především hra, která by měla u účastníků vyvolat pozitivní sociálně-emoční zážitky.

Další metodou, jejíž název může laikům připadat zavádějící, ale která je velmi využívaná, je **hra**. „*Její význam spočívá především v propojení edukačního záměru s osobním prožitkem a s praktickým konáním. Prostřednictvím hry se nabízí možnost vystupovat v různých rolích a situacích, poznávací proces se díky ní zabarvuje emocionálně, hra otevírá prostor pro samostatnost, kreativitu a iniciativu.*“²⁶

Historie této metody je velmi stará. Každý jistě zná heslo J. A. Komenského „škola hrou“. Didakticky byla však tato metoda zpracována až s rozvojem alternativní pedagogiky.

²⁵ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 70

²⁶ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 73, 74

Hry můžeme rozlišovat podle několika kritérií. Neuman (1999) rozlišuje hry seznamovací, zahřívací a kontaktní, zábavné soutěžení, hry na důvěru, ekohry, hry a cvičení v přírodě, hry na rozvoj komunikace a spolupráce, iniciativní a týmové hry, závěrečné hry a rituály, hry pro reflexi a závěrečné hodnocení.

Hry využívají v oblasti zájmového vzdělávání například některá muzea, zoologické zahrady, experimentální archeologie aj. Prvek hry samozřejmě nalézáme i u výuky cizích jazyků.

2.2.3. Formy zájmového vzdělávání

Vzdělávací formy z běžné praxe rozdělujeme nejčastěji na prezenční, distanční a kombinované. Avšak máme i několik dalších pohledů na dělení forem vzdělávání. *Individuální, skupinové, frontální a smíšené* nebo *kooperativní, participativní a individualizované* nebo *jednorázové a cyklické*.

Z hlediska zájmového vzdělávání je nejvyužívanější prezenční forma (přednášky, kurzy, semináře). Z toho plyne, že jednou z nejrozšířenějších forem zájmového vzdělávání dospělých je vzdělávací kurz. Jedná se o tematicky a časově vymezenou formu kolektivního vzdělávání, umožňující účastníkům osvojovat si konkrétní praktické dovednosti, a to pod vedením zkušeného lektora.

Další rozšířenou formou je kroužek. Tj. dobrovolné, amatérské sdružení jedinců se stejným zájmem, kteří si své vědomosti a dovednosti obohacují společnou tvořivou a poznávací činností. Zájmové kroužky mohou být dle orientace: *naučné, technické, společenské, sběratelské, umělecké, sportovní a tělovýchovné*. Co se týče metod používaných v kroužcích, jsou prakticky totožné s těmi používanými v jiných formách zájmového vzdělávání. Nové vědomosti získávají účastníci hlavně vlastními aktivitami. Důležitá je především motivace a role sebeřízeného učení. Vzdělávání je prakticky vždy sebevzděláváním a výchova sebevýchovou. Šerák zachází ještě dál a konstatuje, že sebevzdělávání je dokonce podstatou a hlavní ideou zájmového vzdělávání. V žádném případě se zde ale nedostáváme do konfliktu se samotnou definicí sebevzdělávání, která předpokládá „*do jisté míry vyžrálou*

osobnost.“²⁷ Naopak, motivace k zájmovému vzdělávání již pracuje s faktem vyzrálé osobnosti (u vzdělávání dospělých).

2.2.4. Didaktické prostředky

Je jasné, že efektivitu edukačního procesu určuje především užití vhodných didaktických prostředků. Co však rozumíme pod pojmem didaktické prostředky? Jde především o učební pomůcky, didaktickou techniku, výukové prostory a o vybavení těchto prostor. Mužík (2004) definuje učební pomůcky jako prostředky napomáhající interpretaci edukačního obsahu. Všetulová a kol. (2007) má následující rozdělení: *reálné objekty, modely, zobrazení, symbolická zobrazení, nosiče statických obrazů, nosiče dynamických obrazů a zvuku, zvukové pomůcky, dotykové pomůcky, nosiče počítačových programů a literární pomůcky.*

„Didaktickou technikou rozumíme veškeré technické přístroje, zařízení a systémy, které slouží v průběhu edukačního procesu ke zprostředkování informací z učebních pomůcek.“²⁸

Důležité je ale určit, která didaktická technika (včetně učebních pomůcek) je použitelná a kdy. Ne všechny se dají použít vždycky a to následně může pozitivně nebo negativně ovlivnit kvalitu edukačního procesu. Roli při výběru techniky hraje složení učební skupiny, stanovené cíle a obsah, zkušenosti, návyky a osobnost lektora komplexně. Právě lektor je v současné době velice problémovým aspektem.

2.3. Současný stav zájmového vzdělávání a jeho účastníci

2.3.1. Organizační zajištění zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání je v současnosti převážně závislé na formálních vzdělávacích institucích, ačkoliv samo akcentuje individuální aktivity vzdělávaných. „*Zánik centrálně řízeného systému a jeho nahrazení liberálním*

²⁷ Kol. aut. *Výchova a vzdelávanie – výkladový slovník*, 2000, str. 393

²⁸ Šerák, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*, 2009, str. 81

*tržním prostředím, které je založeno na principu nabídky a poptávky, způsobil, že mnohé do té doby fungující organizace zanikly úplně, jiné se transformovaly, nově vznikla i řada organizací nových, převážně soukromých.*²⁹

Naprostě přesná a dokonalá kategorizace subjektů v oblasti poskytování zájmového vzdělávání není možná. Můžeme všeobecně rozdělit tyto instituce podle určitých parametrů, ale pro velmi různorodou činnost těchto institucí není možné toto rozdělení aplikovat na všechny instituce. Celá oblast zájmového vzdělávání je spíše okrajová z hlediska vzdělávání populace, a tak můžeme použít jako jedno kritérium pro rozdělení institucí poskytující zájmové vzdělávání šíří jejich nabídky. Mohou to být instituce zabývající se zájmovým vzděláváním primárně, instituce, které mají vzdělávání jako dodatkovou – sekundární činnost, a instituce, u nichž je vzdělávání jen jedním z bodů jejich zájmu.

Dále můžeme rozlišovat subjekt zřizovatele institucí zájmového vzdělávání:

- 1) stát a orgány státní správy,
- 2) kraje či obce,
- 3) občanská sdružení a nadace,
- 4) církve a náboženské společnosti,
- 5) soukromé subjekty.

Dalším kritériem dělení je typ organizace zajišťující zájmové vzdělávání:

- 1) školy,
- 2) neziskové organizace,
- 3) komerční vzdělávací instituce,
- 4) jednotlivé firmy.

Instituce můžeme také dělit podle územní působnosti:

- 1) teritoriálně vymezené,
- 2) širší regiony,

²⁹ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 94-95

3) s celostátní působností.

Zájmové vzdělávání u dětí se uskutečňuje, jak lze předpokládat, ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, „...zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech. Střediska volného času se dále podílejí na další péči o nadané děti, žáky a studenty a ve spolupráci se školami a dalšími institucemi rovněž na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků.“³⁰

2.3.2. Knihovny

Historie a tradice knihoven – prvních a nejrozšířenějších institucí zájmových vzdělávání na našem území – je velmi bohatá. „*Tato svébytná forma vzdělávacích institucí, které shromažďují knihy, tiskoviny, popř. i zvukové nosiče, má v českých zemích dlouholetou tradici.*“³¹ Již roku 1775 byla založena Univerzitní knihovna v Olomouci, o dva roky později pak i Veřejná c. k. univerzitní knihovna v Praze. Pražští knihtiskaři byli povinni již od roku 1782 odevzdávat jeden povinný výtisk do knihovny a toto nařízení se v roce 1807 rozšířilo na celé území Čech. Právě v tomto období vznikají první veřejné čítárny a půjčovny knih a novin. Ty však sloužily převážně zájemcům z řad měšťanstva (německého). Proto se česká inteligence snažila o vznik veřejně přístupných knihoven, které by byly přístupné širšímu spektru lidí.

První veřejně přístupné knihovny začaly vznikat ve školách a gymnáziích a v rámci českých národních spolků. Na konci 19. století již můžeme hovořit o relativně husté síti spolkových knihoven v českých zemích, které byly ovšem dostupné převážně pouze členům těchto spolků. Začínají ovšem postupně vznikat i knihovny obecní a městské. Zákon z roku 1919 o knihovnách obecních umožňoval zřizovat knihovny prakticky v každé obci. Právě tento zákon umožnil vytvořit v tehdejším Československu jednu z nejhustších sítí knihoven na světě. Pravdou také ale je, že odlišná situace byla na Slovensku a v oblasti Podkarpatské Rusi.

³⁰ Metodika pro podporu tvorby ŠVP ve školských zařízeních pro zájmové vzd., 2009, str. 17

³¹ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 97

Se změnou státního zřízení se měnila i legislativa pro knihovny. Ponechme stranou období druhé světové války, kdy veškeré publikace, včetně výukových materiálů a učebnic, podléhaly přísné cenzuře ze strany německé okupační moci. Právě z důvodů výrazného vlivu na obyvatelstvo, které jsme si ukázali.

V období socialismu byl asi nejvýznamnějším zákonem pro danou problematiku zákon č. 53/1959 Sb., o jednotné soustavě knihoven. Základem byly lidové knihovny zřízené v každé obci. Důležité bylo ideologické zaměření a centrální řízení všech společenských oblastí.

„V současnosti platí zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb. Mimo jiné definuje povinné služby, které má veřejná knihovna nabízet, a rovněž uvádí činnosti, jež mají být poskytovány zdarma.“³²

Zákon nově definuje i regionální funkce, které jsou pro nás důležité, týkající se povinnosti krajských knihoven poskytovat poradenské či vzdělávací služby základním knihovnám. Systém uspořádání veřejných knihoven v ČR ukazuje obr. 5 na další straně.

Kromě veřejných knihoven v České republice také existuje síť neveřejných, odborných knihoven. Ty jsou zřízeny při ústavech nebo odborných pracovištích. Mohou to být knihovny školní, podnikové, vojenské, muzejní či parlamentní knihovna.

Bohužel po roce 1989 došlo ke zhoršení situace v oblasti místních knihoven, které přešly z působnosti MNV pod správu obcí, které se začaly potýkat s finančními problémy. Podle zjištění Šeráka (2009) zaniklo hlavně na malých obcích v období let 1989-1997 v celé ČR 642 veřejných knihoven. V současnosti se však situace alespoň částečně zlepšuje a v některých parametrech můžeme sledovat mírný nárůst.

³² Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 99

Obr. 5 – Systém uspořádání knihoven v ČR

Systém uspořádání knihoven v ČR

Zdroj: Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých

Jaké služby by ale současná knihovna měla zájemcům poskytovat? Především by měla být multimediálním a multifunkčním centrem obce. Toto je důležité zejména na malých obcích nejen regionu Povodí Mratínského potoka. Knihovny tradičně fungují nejen jako výpůjční centra, ale jako všeobecná kulturní centra obce, která dále i organizují různé akce. Například knihovna Třeboradice a knihovna Líbeznice, které organizují čtení pro děti, autorská čtení, pochody, výstavy aj. O těchto knihovnách bude ještě řeč v dalších kapitolách.

2.3.3. Formální vzdělávací instituce

Školy mají dnes v rámci zájmového vzdělávání zvláštní postavení. Vzhledem k trendu posledních let směřující k rozšiřování možností zájmového vzdělávání, zařazují školy do svých kurikulárních plánů edukační strategie navazující právě na sféru zájmového vzdělávání. I vzhledem k preventivním opatřením a ochranou mládeže před patologickými jevy se stává náplň volného času důležitější z hlediska obsahu vyučování.

Nabídka aktivit zájmového vzdělávání je velmi rozšířena i díky vysokým školám, které poskytují, dnes již zcela běžně, programy celoživotního

vzdělávání a dalšího profesního vzdělávání. Existuje zde také zaměření na vzdělávání seniorů (U3V apod.). Podmínky poskytování jednotlivých programů si určují školy samy pomocí vnitřních směrnic. Důležitá informace ale je, že účastníci těchto programů nejsou formálně studenty těchto vysokých škol dle zákona.

„Zajímavou ukázkou vysokoškolské aktivity představuje i projekt Pampaedie – Škola zájmového vzdělání, realizovaný Univerzitou Palackého v Olomouci, který má mít podobu realizace široce obsahově zaměřených kurzů zájmového vzdělávání pro dospělé.“³³

Zejména v oblasti „venkova“ nabývají velkého významu tzv. komunitní školy. Jedná se o centrum místního společenského a kulturního života, jehož cílem je naplnit prostorový, materiální i lidský potenciál venkovských základních škol a současně zkvalitnit i místní společenský život. Tyto školy můžeme vnímat jako náhrady za již neexistující kulturní domy, protože se v jejich budovách pořádají přednášky a semináře pro dospělé, ale nezůstává jen u toho. Součástí jsou také zájmové akce, besedy, výstavy aj. Z hlediska situování Povodí Mratínského potoka je pro nás tato definice dostačující. V regionu se nachází několik venkovských základních škol, ale také velkých městských škol. Jejich spolupráce na regionální bázi je předurčena například na poli výstav, soutěží atd. (soutěže v oboru informačních technologií, zeměpis, matematika apod.).

2.3.4. Další instituce zájmového vzdělávání

Vraťme se ale ještě zpět ke Kulturním domům. Ty sehrály v minulosti významnou roli ve sféře zájmového vzdělávání. Jejich hlavním úkolem bylo působit jako kulturní a společenské středisko obce a provozovat širokou škálu aktivit (společenské programy pro mládež i dospělé, kvalifikační a zájmové kurzy a další). Avšak změna politického systému po roce 1989 zničila celou síť těchto institucí. V posledních letech se však ukazuje, a nejen v regionu Povodí Mratínského potoka, že je potřeba usměrňovat kulturní a společenský život

³³ Šerák, M.: Zájmové vzdělávání dospělých, 2009, str. 104

obce a mnohdy chybí prostory zrušených kulturních domů. Zakládají se tak zájmové skupiny místních samospráv – dobrovolné svazky obcí apod.

Velice důležitou částí systému zájmového vzdělávání jsou nestátní neziskové organizace. Nejtypičtější vymezení subjektů nestátních neziskových organizací, které se podílí na oblasti zájmového vzdělávání, je následující:

- 1) politické strany a hnutí,
- 2) občanská sdružení,
- 3) církve a náboženské společnosti,
- 4) obecně prospěšné společnosti,
- 5) zájmová sdružení právnických osob,
- 6) dobrovolné svazky obcí,
- 7) organizace s mezinárodním prvkem,
- 8) nadace a nadační fondy,
- 9) společenství vlastníků jednotek,
- 10) veřejné vysoké školy.

Zřejmě nejrozšířenější jsou občanská sdružení. To jsou organizace, které se nezaměřují na podnikání a jejich činnost se řídí zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Občanská sdružení jsou zpravidla zakládána pro sdílení společných zájmů nebo vykonávání obecně prospěšné činnosti. Zákon č. 83/1990 definuje sdružení jako spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace. Problémem zde je vágnost definice, a tak se pod občanská sdružení mohou registrovat i subjekty, jejichž činnost činnosti občanských sdružení neodpovídá. Změnu chystá nový občanský zákoník, který na občanská sdružení pohlíží z jiného úhlu. Nicméně, občanská sdružení hrají významnou roli i v kulturním a společenském životě regionu Povodí Mratínského potoka. Právě v tomto regionu je jejich činnost velice živá a sdružení se výrazně podílí na oblasti zájmového vzdělávání a jemu příbuzných činností.

2.4. Zájmové vzdělávání v regionu

Pro poznání konkrétní situace v oblasti zájmového vzdělávání v mikroregionu Povodí Mratínského potoka je důležité znát několik základních

údajů: historické kořeny regionu, demografickou strukturu, strukturu oficiálních vzdělávacích institucí a strukturu institucí zájmového vzdělávání (soukromých i samosprávních). Největší potenciál pro rozvoj vzdělávání, tj. nejsilnější vnitřní motivaci, nalézáme u ambiciózních lidí (mladšího věku), kteří chtějí uspět v profesním životě. Dále to jsou lidé s přirozeným zájmem o společnost a o své okolí (obec, region). Vnější motivací jsou „postižení“ ti, jejichž život je ovlivněn vnějšími faktory (ztráta zaměstnání, mateřská dovolená aj.).

Nižší motivaci mají lidé se stabilním zaměstnáním, zabezpečení jak pracovně, tak citově. To se ovšem nevylučuje s první skupinou lidí, toužících poznat své okolí, kulturu, historii místa, kde žijí. Zde se setkáváme především s lidmi s vyšším vzděláním. Nižší motivace je též na vesnicích a malých městech, což je případ Povodí Mratínského potoka.

Do charakteristiky zájmového vzdělávání zahrnujeme: zájem, volný čas, dobrovolnost, svoboda výběru, místní (regionální) příslušnost, uspokojení potřeb, aktivita, otevřenost a pestrost obsahu.

Z tabulky č. 3 je patrné na koho a kdy zaměřovat zájmové vzdělávání.

Tabulka 3 - Zájmové vzdělávání v regionu

Objekt	Motivace	Potenciální druh zájmu	Současné možnosti
Matky na MD	společenský kontakt seberealizace přechod ze zaměstnání na MD	pohybová a sport. vých. kulturní a estetická vých. zdravotní výchova jazykové vzdělávání	mateřská centra centra volného času jazykové kurzy kulturní a turistické akce
Senioři	společenský kontakt kontakt s „vrstevníky“ odchod ze zaměstnání volný čas	jazykové vzdělávání cestování a turistika kulturní a estetická vých. zdravotní výchova	kluby seniorů jazykové kury pro seniory počítačové kurzy kulturní a turistické akce
Lidé v produktivní m věku	seberealizace poznání svého okolí neformální rozšíření vzdělání	pohybová a sport. vých. kulturní a estetická vých. jazykové vzdělávání	soukromý sektor neziskové organizace kulturní a turistické akce sportovní akce

		cestování a turistika	
Nezaměstnan í	zvyšování konkurenceschop- nosti na trhu práce seberealizace	jazykové vzdělávání kulturní a estetická vých.	úřady práce úřady místní samosprávy

Zdroj: vlastní tabulka

„Zájmové vzdělávání tvoří souhrn výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních a dalších systematických, krátkodobých, ale i jednorázových činností a aktivit, směřujících k naplnění volného času. Zájmové vzdělávání je svobodně volenou činností ve volném čase, tato činnost může mít výrazný utilitární charakter spojený např. s tím, že získané kompetence se uplatňují v profesi či nejbližším sociálním prostředí, např. v rodině. Toto vzdělávání umožňuje naplňovat potřeby, které nejsou saturovány prostřednictvím jiných typů vzdělávání. V rámci neformálního vzdělávání věnujeme pozornost vzdělávání v oblasti trávení volného času, které primárně patří do sféry zájmového vzdělávání.“³⁴

Matky na mateřské dovolené

Tato skupina je k zájmovému vzdělávání ve větší míře motivována vnějšími faktory. Paradoxně obdobně, jako je tomu u nezaměstnaných. Matky na MD mají ovšem značně omezen vzdělávací prostor, a to především z časových důvodů a péčí o potomstvo. Jednou z nejčastějších možností pro další vzdělávání jsou tak pro ně mateřská centra, kam mohou docházet i se svými potomky. Tato centra jsou z velké většiny soukromá. Fungují obdobně jako „klasická“ mateřská škola, ale jejich výhodou je právě možnost prezenční účasti matky. Mateřská centra v regionu dnes nabízí celou řadu vzdělávacích možností, jmenujme například jógu pro maminky, výtvarný kurz a kurz batikování, další ruční práce, zdravotní kurzy atd.

V regionu Povodí Mratínského potoka funguje dnes více jak dvě desítky mateřských center a dětských klubů, které nabízí širokou škálu vyžití

³⁴ Knotova, D.: Neformální vzdělávání dospělých ve volném čase, 2007, str. 71

pro děti, ale také možnosti dalšího zájmového vzdělávání pro rodiče. Stále jsme ale v soukromém sektoru. Místní samospráva v této oblasti funguje, ale ne v takové šíři jako právě soukromý sektor. Zejména „oficiální“ mateřské školy se potýkají s nedostatečnou kapacitou, a tak nemohou konkurovat soukromým klubům a mateřským centrům v nabídce kurzů pro maminky.

2.5. Vzdělávání seniorů

Vzdělávání seniorů má mnoho společných znaků s klasickým zájmovým vzděláváním dospělých (dobrovolnost, volný čas, saturace individuálních potřeb). Současně je zde ale i několik znaků, kterými se odlišuje – motivace, cíle aj. U seniorů bychom tak měli rozlišovat mezi zájmovým a dalším profesním vzděláváním, jelikož v současné době spojené s demografickými změnami je zapotřebí lidí v postproduktivním a důchodovém věku vzdělávat nejen zájmově ale i profesně. My se ale budeme věnovat pouze zájmovému vzdělávání v regionu.

Definice pojmu senior se v současné době nepatrně mění. Dříve bylo onou hranicí „seniorství“ dosažení věku 60 let, dnes se tato hranice posunuje spíše na 65. Často je to v souvislosti s odchodem člověka do důchodu, ale s tím rozdílem, že senior má více peněz než důchodce a také je aktivnější a soběstačnější.

Samostatnou vědou, která se zabývá vzděláváním seniorů, je gerontagogika. Pro lidi v důchodovém věku je důležité hlavně aktivní stárnutí, psychologické vyrovnání se s odchodem z profesního života. Proto z psychologického pohledu na aktivní stárnutí nahlížíme obdobně jako na život člověka v produktivním věku. Zejména saturace potřeb seniorů hraje významnou roli při vzdělávání. Nezávislost, seberealizace, důstojnost či dostupnost péče jsou pojmy, které jsou tím základním, leč v některých regionech hůře dostupným. V mikroregionu Povodí Mratínského potoka se však situace v současné době zlepšuje a to samozřejmě přímou úměrou s velikostí obce a dostupnými finančními prostředky z veřejného sektoru, ale i ze soukromého.

3. Vliv regionálních médií

3.1. Základní charakteristika mediálního prostředí

3.1.1. Historický vývoj médií v českém prostředí

Počátky tištěných médií sahají až do starověkého Říma, kdy byly noviny psané ručně a přinášely letákovou formou politické a hospodářské zprávy. Důležitým časovým milníkem je 19. století, kdy vznikla moderní tisková technika – litografie, telegraf, ale i telefon, psací stroj nebo elektřina.

Na počátku 20. století se k tištěným médiím přidává další – rozhlas. První vysílání proběhlo v roce 1920 v USA (Pittsburgh) a pomocí rádia byly vyhlášeny výsledky voleb. V ČSR rozhlas poprvé vysílal o tři roky později – v roce 1923 ze Kbel. Prudký rozvoj rozhlasové techniky byl v období druhé světové války a po jejím skončení. V poválečném období však do rozvoje promlouvá politika a rozhlas, stejně jako ostatní média, je do značné míry politizován. Po roce 1989 nastal další velký boom, tentokrát se jednalo o vzniky soukromých rádií (první byla Evropa 2).

Po skončení II. světové války nenastal pouze rozvoj rozhlasu, ale též televizního vysílání. Ačkoliv první pokusy proběhly v USA i v Evropě již ve třicátých letech, tak právě díky válce nastal prudký rozvoj až v padesátých letech. Na našem území začalo pravidelné televizní vysílání 1. 5. 1953. Ovšem důležitý je také rok 1969, kdy jsou pomocí televizního vysílání zobrazovány první záběry z Měsíce. Televize tak začala umožňovat poznání a přispívá k obohacování osobnosti jedince.

Patrně nejnovějším a dnes asi také nejrozšířenějším médiem je internet. Je to vlastně obrovský soubor programů – online informací – přístupných prakticky z kteréhokoliv místa, kde se lze připojit. Původně vynález americké NASA – v 80. letech doplněn protokolem http a jazykem HTML, které vymysleli ve Švýcarsku. Internet umožnil rozšíření obrazových formátů (GIF) o možnosti animace. Internet se tak stává nejrychleji se rozvíjejícím médiem, který bývá využíván nejen pro „zábavu“ a poznání, ale také pro praktický život (styk s úřady, internetbanking, mapy, v některých zemích jsou možné i volby přes internet apod.).

Česká republika, resp. tehdy ČSFR, se připojila k internetu 13. 2. 1992 a přístup na síť byl zpočátku pouze na ČVUT v Praze. Téhož roku MŠMT podpořilo grant na vybudování počítačové sítě vysokých škol CESNET.

V květnu 1996 byl spuštěn katalogový vyhledávač Seznam a posléze vstoupil internet i do státní správy. Jeho hlavní výhodou je aktuálnost informací, snadné vyhledávání, možnost stažení článků atd.

3.1.2. Média a vzdělávání

Vztah médií a vzdělávání je velmi vyhraněný. Tento vztah se týká především vzdělávání dospělých, kteří využívají nových technologií a zapojují se do systému celoživotního vzdělávání. V současné době se setkáváme s prudkým rozvojem e-learningu a distančního vzdělávání. Ovšem média jsou používána i jako doplněk vzdělávání nebo didaktická pomůcka. Obsahují totiž vzdělávací programy, umožňují diskuze, chaty, předávání studijních materiálů aj. Přispívají také k rozvoji osobnosti a pomáhají dotvářet názory.

Jaká je ale vlastně definice médií? Jedná se o souhrnné označení technických prostředků, sloužících hromadné komunikaci a dělíme je na tisková a elektronická.

MÉDIA:

- **Tisková** – knihy, časopisy, noviny, brožury, plakáty aj. s periodicitou vydání minimálně dvakrát ročně.
- **Elektronická** – rozhlas, televize, internet, CD a DVD nosiče aj.

Média jsou pro společnost přínosem zejména, protože umožňují snadnější zpřístupnění kultury všem, zvyšují aktuálnost informací, umožňují bezprostřední poznání a také okamžité rozšíření bezpečnostních (poplachových) informací. Z této definice můžeme odvodit i následující funkce médií:

1. **informační** – zprávy, komentáře, reportáže aj.;
2. **zábavná** – umění, hudba, sportovní přenosy, seriály, soutěže aj.;
3. **komerční** - zajišťují finance na vysílání a zaručují zisk (u soukromých médií prakticky jediný zdroj příjmu), realizují se pomocí prodané reklamy

4. **další** – vzdělávací funkce, výchova publika, politické a sociální působení, rozvoj osobnosti aj.

Média mají několik zásadních rolí. Jsou prostředníkem mezi politickými institucemi a občanem, určují vztah k veřejnému mínění, měla by být nestranná, vyvážená. Významným bodem v současné době je suplování role politiků – novinář a politik nezodpovídají za to, jak výrok mysleli, ale za to, jak jej veřejnost chápe. Proto je ideální stav, když je žurnalistika a politika oddělená. Bohužel toto v současné době není možné. Zejména pak vstupem do politiky mediálních osobností a magnátů (Radek John, Andrej Babiš). Vzniká potom vhodný prostor pro mediokracii. Tímto pojmem rozumíme výběr politika médií, která z něj udělají „hvězdu“. Za médií bývá síla, která vládne a která je ovlivňuje (Andrej Babiš – celá MAFRA, AGF Media). Pokud se k takovýmto lidem přidají všeobecně známé osobnosti z kulturního prostředí, je velmi snadné ovlivňovat veřejné mínění.

Oblast legislativy

Cílem legislativy v oblasti médií je jejich regulace, tj. snaha o zamezení nežádoucích jevů a eliminace konkrétních rizik. Regulace elektronických médií má několik bodů:

- a) **vstup do oboru** – licenční a registrační opatření, důvodů je hned několik – technické, politické a společenské,
- b) **obsah činnosti** – zákazy a limity nežádoucích obsahů (rozhoduje se o tom, co se nesmí vysílat). Důvody regulace obsahu jsou zejména: minimalizace rizik negativního vlivu na mládež, eliminace rizik politické nevyváženosti, stanovení rozsahu a obsahu reklamy,
- c) **autoregulace** – probíhá uvnitř firmy – média (etické kodexy, normy chování novináře).

V České republice provádí regulaci elektronických médií Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, kterou jmenuje premiér na návrh poslanecké sněmovny. Kandidáty volí sněmovna, a to podle návrhu jednotlivých organizací. Třináct členů je voleno na pět let.

Cíle andragogické práce

Média nabízí v oblasti andragogické práce několik využití. Umožňují realizovat nové didaktické postupy, lze je více využít v distančních formách vzdělávání, umožňují přístup ke vzdělávání i speciálním skupinám atd.

Komunikační prostředky nemusíme ale nutně využívat jen v rámci formálního vzdělávání. Slouží nám k získávání jakýchkoliv informací, určíme, které jsou potřebné a které ne, využíváme je k řešení problému a k prezentaci vlastních dat. S tímto ale souvisí i ekonomický faktor v oblasti školství – zejména pak platy pedagogů.

3.2. Regionální média a vzdělanost

3.2.1. Vysvětlení základních pojmů

Základní otázkou, kterou je potřeba si nejdříve zodpovědět, je, co vlastně rozumíme pod pojmem **komunikace**. Musil (2004) definuje komunikaci jako přenos informace pomocí znakového systému jazykového (verbální) nebo jiného (signály), uskutečňující se mezi lidmi přímo nebo pomocí technicko-organizačních prostředků. *„Termín informace v této souvislosti znamená každý obsah procesu komunikace, tedy nejen informaci ve smyslu snížení neurčitosti (nejistoty), jak tento termín chápe informatika, nýbrž také například sdílení pocitů, a také předávání sdělení, která objektivně mohou znamenat snížení určitosti a správnosti poznání (desinformace).“*³⁵ **Informací** tak může být nejen komentář, popis či zpráva, ale i literární, hudební nebo výtvarné dílo. Toto je pak velice podstatné při realizaci cílených programů zájmového vzdělávání na regionální úrovni.

Z hlediska záběru hovoříme i v případě regionálních médií o **sociální a masové komunikaci**. Existují nejen regionální tištěná média, ale též elektronická. V oblasti těch elektronických již nejsou výjimkou ani regionální televizní vysílání na internetu, ale i běžné vysílání regionálních televizních stanic (jejich nástup přímo úměrně souvisí s nástupem digitalizace). Jiná situace je například u radničních periodik aj., kterými se budeme zabývat

³⁵ Musil, J. Úvod do sociální a masové komunikace, Praha 2004, str. 3

v další podkapitole. Podle Gerbera (1967) je komunikace sociální interakcí prostřednictvím sdělení. Sociální komunikace nazírá komunikaci v rámci a v souvislostech s jejími dopady na jednotlivé lidi, ale i na společnost jako takovou. Důležitá je zde také komunikace podniků a institucí mezi sebou, ale samozřejmě i s veřejností (**public relations - PR**). Z pohledu vzdělávání pomocí regionálních novin (můžeme-li tento pojem vůbec použít) je pro nás public relations velmi významné. Jak bylo řečeno, inzerce – reklama, je jedním (de facto jediným) zdrojem příjmů těchto regionálních – veskrze soukromých – médií, a tak výrazně ovlivňuje jejich zaměření. Především otázka PR je zajímavá v bodě osvěty (resp. možností vzdělávání). PR nebo jiné články, nepůsobící přímo jako PR, ale placené mohou zvyšovat všeobecnou vzdělanost, ale objektivní jsou jen do té míry, která je určená inzerentem. Například otázka zdravé výživy – určitá osvěta v oblasti zdravého životního stylu (objektivní), která však čtenářům doporučí výrobek od té dané firmy. Nebo otázka jazykového vzdělávání – samozřejmě podpora vzdělávacích programů, osvěta o potřebách jazykového vzdělávání například pro seniory, malé děti apod., ale objektivní opět jen do jisté míry. Ve finále se dojde k doporučení té konkrétní (soukromé) instituce pro vzdělávání, nehledě na kvalitu samotného vzdělávání.

Pokud už jsme u pojmu vzdělávání a jeho souvislosti s médii, je dobré si vysvětlit oba pojmy. Obecně chápeme **vzdělávání** jako utváření osobnosti, tedy součást socializace, které je spjaté s určitou činností lektora. **Vzdělávání se** je poté činnost účastníka vzdělávacího procesu. V našem případě ale operujeme s pojmem **vzdělávání dospělých**, kde se jedná o vzdělávání dospělé populace. Může to být jak řádné školní, tak další vzdělávání. Pojem **médium** se používá jako souhrnné označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících hromadné komunikaci.

3.2.2. Vzdělávací a osvětová činnost regionálních médií

Definice regionálních médií se může zdát jako zcela jasná a jednoduchá. Tato média spojuje jeden znak, a tím je právě ona „regionalita“. Úzké propojení s prostředím, vazby s občany a znalost místních vztahů je

výhoda, kterou mají před médii celostátními. Osvaldová (2007) ale hovoří paradoxně i o jisté nevýhodě, kterou tato fakta vytváří. Právě ono propojení s místními poměry, konexe na podnikatele a vlivné může být někdy spíše na škodu. V obecné rovině ale máme několik možností definic regionálních médií. Osvaldová (2007) chápe tato média dvojím způsobem: „*Za jedny jsou bez diskuse považovány mutované deníky, jaké vydává například Vltava-Labe-Press. Zároveň jsou však za regionální, nebo správněji lokální, považována i další periodika, jako jsou například radniční noviny, obecní noviny a všechny další tiskoviny, které si do svého názvu dávají zprávy, zpravodaj, kurýr, novinky a jakékoli další označení evokující zpravodajství a zaznamenávání faktů.*“³⁶

Osvaldová ale poukazuje na zásadní problém regionálních – lokálních médií (v tomto bodě si dovoluji vyjmout radniční periodika, o kterých ještě bude řeč a které se tomuto modelu zcela nerovnají). Tím problémem je jejich status. Z hlediska vzdělávacího, resp. osvětového do jisté míry určitý stupeň „neobjektivit“ nevádí, ale skutečně jen do jisté míry. Ale postavení regionálních novin jako takových není vůbec jednoznačné. Tato média často řeší agendu, která odpovídá jen skupinovým zájemcům nebo uveřejňují jen některé názory. Redaktoři mohou být prostředníky zvolené politické reprezentace nebo určité vlivné skupiny v regionu. To by samo o sobě nemuselo až tak vadit, kdyby ovšem recipienti tato média takto vnímali. A zde je onen problém. Většinou tomu tak není a na rozdíl od radničních periodik, která většina obyvatel považuje za hlásné trouby radnic, vnímají lokální noviny recipienti jako objektivní čtení a jejich velkou část ani nenapadne, že by tato média mohla být jen nástrojem propagandy určité skupiny.

Problému definice regionálních médií z geografického hlediska se věnuje také Pavel Macků v článku Achillova pata regionální žurnalistiky. „*Jak lze definovat regionální média: jaké jsou mantinely této definice? Je regionální médium měsíční zpravodaj úřadů městských částí? Škála regionálních médií je velmi široká: od lokálu nejhrubšího zrna po krajské mutace deníků, v nichž si*

³⁶ Osvaldová B.: Regionální noviny v ČR z hlediska mediálního zařazení a etiky, Regionální média v evropském kontextu, 2007, str. 51

obyvatelé některých regionů přečtou o své vsi jen minimálně.“³⁷ Právě regionální mutace celostátních médií přinášejí jen minimální zpravodajství z „regionu“, často to bývá jen jedna strana fakticky pro celý kraj, někdy pro dva. Je tedy patrné, že v těchto regionálních mutacích je takřka nemožné dočíst se něco o té konkrétní obci, ve které žijeme. Nelze tedy v tomto případě hovořit o regionálním zpravodajství v plné míře.

Deníky z vydavatelství Vltava-Labe-Press přináší pro každý okres několik stran regionálního zpravodajství denně. V tomto případě již lze hovořit o skutečně regionálních zprávách.

Třetí skupinou regionálních novin – lokální týdeníky (čtrnáctideníky) jako například Naše Slovácko, Náš REGION, Polabský TOK, Mělnicko, Podbrdské noviny apod. se stětávají s opačným problémem. Recipientům přinášejí sice opravdu regionální zpravodajství, ve většině případů aktuální, ale úroveň článků a fotografií je tak nízká, že mnohdy nelze vůbec hovořit o žurnalistice. Některá vydavatelství jako například JNT Media, vydávající čtrnáctideník Náš REGION, pojímá tyto noviny jako svůj předmět podnikání tím, že „pouze“ prodává prostor v tomto periodiku. Filosofie šéfredaktora zní: „Redakce je pro mě zbytečný náklad, ideální by bylo, kdyby se noviny složily z došlých příspěvků.“ Tato teze, navíc pocházející z úst šéfredaktora a spolunajitele novin, nepotřebuje asi ani další komentář.

Jaká je ale práce redaktorů v regionálních médiích (lokálních novinách)? Z pohledu celostátních médií je tato práce velice nedoceněná, ačkoliv práce redaktora v lokálních novinách je stejně náročná, ne-li náročnější než práce v celostátním médiu. „Redaktor (lokálních novin, pozn. aut.) toho musí naopak stihnout mnohem více, často fotí, píše o mnoha věcech, nemá jen úzce vymezenou oblast psaní,“ říká redaktorka České televize Iveta Toušlová, která začínala v oblasti regionální žurnalistiky.

Samotná práce v lokálních novinách není jen o tvorbě článků a reportáží, ale také o podílení se na kulturním a osvětovém životě daného regionu. Zpravidla místo, kde i redaktor žije. Redaktoři se proto musí vyrovnat především s konflikty přímo v místě svého bydliště, s čímž souvisí často ztráta

³⁷ Macků P.: Achillova pata regionální žurnalistiky, Regionální média v evropském kontextu, 2007, str. 103

oblíbenosti, průměrný či podprůměrný plat aj. Práce je obtížná i z hlediska časové a tematické náročnosti. Také oblast motivace nebo kariérního postupu je přinejmenším diskutabilní. Z uvedeného vyplývají důvody, proč je často úroveň lokálních periodik tak nízká. Svou roli hraje také fakt, že dnes opravdu velmi málo žurnalistů absolvovalo obory mediální studia či žurnalistiku na VŠ.

Otázkou do diskuze je také internetová podoba regionálních médií. Z lokálních periodik bychom spočítali na prstech jedné ruky ta, která mají opravdu dobrou podobu online zpravodajství. Z geografického hlediska blízkosti regionu Povodí Mratínského potoka je to především internetová podoba novin Polabská TOK na www.itok.cz. (ukázka v příloze č. 1). Právě tento fakt mě vedl k vytvoření projektu webového informačního portálu pro region Povodí Mratínského potoka, který nemá za cíl generovat zisk (jak tomu je u lokálních novin), ale vzhledem k nízkým nákladům je prioritní funkcí funkce osvětová a vzdělávací. Existuje několik „odborných“ rubrik, ve kterých si recipienti mohou vybrat. Podrobněji se problematice věnuji v praktické části této práce.

3.2.3. Struktura regionálních médií

Z hlediska struktury můžeme regionální média dělit, stejně jako celostátní, na tisková a elektronická. Mezi tisková řadíme knihy, vyhlášky, noviny, časopisy, plakáty, informační brožury či letáky. Často se pojem tištěných médií zužuje pouze na periodika, která mají z hlediska regionalit nejvyšší význam. V případě mikroregionu Povodí Mratínského potoka se jedná zejména o týdeníky či čtrnáctideníky. Z důvodů ekonomické návratnosti jsou některá média periodiky nepravidelně vycházejícími. V současné době nastává otázka, kde je hranice mezi tištěnými a elektronickými médii, jelikož ty tištěné ve většině případů vychází v nezměněné podobě i na internetu. Stále se ale jedná o totožné vydání tištěné (internetová mutace). Musil (2004) k této problematice podotýká, že ačkoliv jde v podstatě stále o vizuální podobu tištěné slovní a obrazové komunikace, jsou často tato média řazena mezi elektronická.

Ovšem vedle totožných vydání tištěných novin přístupných na internetu jsou k dispozici i přímo internetové mutace periodik. Ty bývají co do obsahu srovnatelné s těmi tištěnými, nicméně je zde znakem značná flexibilita a aktualizace i několikrát denně. Dále se také rozvíjí možnosti stažení určitých článků do note a netbooků, PC, tabletů nebo chytrých telefonů. Uživatel si také u některých médií může objednat pravidelný servis, takže mu v pravidelných intervalech chodí aktuální soupis zpráv. Čtenář/uživatel tak může být neustále v kontaktu s tím, co se v jeho okolí děje. A toto je právě ten základní cíl regionálních médií, která cílí na takovéto koncové uživatele. Z hlediska obsahu (pestrosti) nemohou regionální média konkurovat velkým celostátním (ať už soukromým či veřejnoprávním), mohou jim ale konkurovat v kvalitě zpráv, které koncový uživatel vyhledává. Můžeme říci, že regionální média se vyznačují větší individualitou a v rámci daného regionu jsou ve středu pozornosti, a tím i více vyhledávanými. Ano, každý se večer podívá na televizi, ale spíše jen z té osvětové stránky, řekneme-li to laicky. Ovšem ta regionální média zde suplují informační funkci, kterou lidé běžně v životě potřebují. Mohou být jak zdrojem informací politických, dopravních, sportovních aj., ale též nositelem šíření dalších možností vzdělávání.

Všechna regionální média mají jednu společnou součást, která je nedílná. Kulturní rubriku. Ta je zcela zásadní a často je tou stěžejní částí, protože některá média se zaměřují na vzdělávání občanů a zprostředkovávání servisu a přehledu o kulturních a osvětových akcích. Vše samozřejmě jen do té míry, co dovolí ekonomická situace. Nemůžeme tak chápat majitele regionálních novin, časopisů či webů jako nějaké průkopníky vzdělávání, prioritou je samozřejmě generovat zisk, ale rozdíl je v tom, jak k tomuto cíli dojít.

Elektronická média chápeme jako rozhlasové a televizní vysílání, a to nezávisle na prostředku i organizaci šíření signálu. Přesná definice vysílání je však obtížná. V současném pojetí řadíme k tradičním znakům vysílání záměrné a systematické sestavování programu, šíření signálu k většímu množství konečných recipientů a možnost současného příjmu a vnímání obsahu vysílání

větším počtem recipientů. Dále mohou být elektronickými médii také DVD nebo CD nosiče, VHS apod.

Rozdíl mezi médii s celostátní působností a s regionální působností je především v periodicitě opakování. To především z ekonomických důvodů (snadnější zacílení na masu => snadnější prodej reklamy). Také na té regionální úrovni jsou více rozšířena tištěná média před těmi elektronickými. Opět z ekonomických důvodů (náklady na provoz).ⁱⁱⁱ

Jaké jsou ale pozitivní efekty regionálních médií na dané regiony?

- 1) zpřístupnění kultury, zábavy a regionálních informací,
- 2) zvýšení aktuálnosti informací o regionu,
- 3) bezprostřednější poznání současného stavu regionu.

Problematikou médií se nezabývá jen žurnalistika, ale i další vědy. Sociologie, ekonomie, politologie, etika či právní teorie. Masmédia mají dnes neodmyslitelný vliv na fungování společnosti. Toto však nemůžeme doslova tvrdit o médiích regionálních (ačkoliv některá naplňují znaky masových). Regionální média neurčují průběh životních situací regionů v takové míře, v jaké to můžeme sledovat na celostátní úrovni u masmédií. Spíše je situace taková, že se aktuální stav v masmédiích aplikuje na dané regiony s regionální tematikou (otázka voleb, povodní apod.).

V regionálních médiích se pohybujeme řádově v jiných částkách na jejich provoz. Proto je relativně snadnější stát se vlastníkem takových médií, a tím i oním „hybatelem“ veřejným míněním v regionu. Proto je jedním z negativních dopadů regionálních médií jejich snadnější zneužití (vlastník je skutečně závislý na příjmech z reklamy). Ovšem tím, že mají menší dopad na koncového uživatele, se riziko snižuje. Nicméně v otázce regionálních médií je více než kde jinde potřeba informace přijímat, ale poté si je zpracovat a vyhodnocovat. Tím se ovšem nesnižuje informační funkce takových médií.

„Vzdělávání prostřednictvím médií je běžnou tradiční součástí působení tisku a v menší míře i elektronických médií. Je to cesta, jak širokou veřejnost seznamovat s novými poznatky a možnostmi, které vývoj přináší, a jako taková je nezastupitelná zejména v obdobích rychlých společenských změn. Jestliže takové období u nás v důsledku globalizace prožíváme, pak dobré vzdělávací

pořady jsou v zájmu většiny jednotlivců, a tedy i celé společnosti, a zajišťují médiím sledovanost.“³⁸

Úloha tištěných médií na té regionální úrovni však nespočívá přímo v tvorbě vzdělávacích pořadů, ale spíš v reprodukci. Regionální tištěná média chápeme spíše jako nositele vzdělávací informace a prostředek, jak do širšího regionálního povědomí rozšířit jednotlivé vzdělávací aktivity. Proto z hlediska regionálního vzdělávání jsou tato média důležitá – jsou totiž jedním z mála nositelů, které napomáhají integraci zájmového vzdělávání, a tím i vzniku přímo regionálního vzdělávání.

Představitelé jednotlivých obcí mohou spolupracovat na bázi oficiální – „politické“. Soukromé subjekty už však tuto možnost nemají a těmi nositeli informací se stávají právě regionální média (ať už tištěná nebo v internetové mutaci). Uvedme si jeden příklad z praxe. V loňském roce jsme v městské části Praha – Čakovice organizovali historickou výstavu s názvem „Čakovice v proměnách času“. Tato díky několika odborným přednáškám o historii zdejšího kraje překonala hranice jedné obce a navázala se spolupráce s místními knihovnami v Třeboradicích, Měšicích a Líbeznicích. Dokonce s jednotlivci z Odolena Vody. Právě regionální noviny byly nositelem jak původní pozvánky, tak v průběhu výstavy informací a odborných článků z historie jednotlivých obcí. Také informací o konání partnerských vzdělávacích projektů v dalších obcích Povodí Mratínského potoka.

Elektronická regionální média se naopak často zaměřují na vzdělávací programy (u televizí zejména pro seniory aj.). V zásadě se ale ta informativní funkce až příliš neliší od těch tištěných médií.

3.3. Radniční periodika

3.3.1. Problematika periodik

Z hlediska pohledu na regionální tiskoviny sledujeme dvě základní skupiny. Zaprvé to jsou velké deníky vydávané v rámci mutovaných médií v jednotlivých regionech a zadruhé noviny vnímané jako regionální v dané lokalitě. Do druhé kategorie řadíme i tzv. radniční periodika. Jejich vydávání je

³⁸ Musil J. Úvod do sociální a masové komunikace, Praha 2004, str. 18

v současné době v činnosti územní samosprávy. Pozornost na ni však poutá mnohdy sporná funkce těchto „časopisů“. S tím souvisí také vliv těchto periodik na všeobecnou osvětu v místě, ale také vztah na samotné „vzdělávání“ a osvětu. Vlivy těchto tiskovin jsou proto mnohdy sporné a mohou být i účelové. Ovšem celá problematika je značně komplikovaná a není snadné ji správně uchopit.

Jako první bod analýzy radničních periodik je potřeba definovat cíl jejich vydávání. Řádově před deseti lety byla tato periodika vydávána jako pouhý místní „úřední věstník“, ale za několik let se přetransformovala na skutečné časopisy s „lifestyle“ tematikou. Toto je z jednoho pohledu dobré pro rozvoj specializovaných rubrik, vzdělávacích či pomáhajících místní osvětě, ale z druhého pohledu jsou periodika často nad rámec obohacována o prvky politického PR aj.

Svým názvem (Zpravodaj, Radniční noviny aj.) budí tato periodika v recipientech dojem, že přinášejí informace a mohou v některých případech suplovat i místní deníky. Otázkou ale zůstává ona pověstná objektivita. Jako důkaz slouží v některých případech značně zúžený prostor pro veřejnou diskuzi, a tím i ke zvýšení jednostrannosti názorů. Jedním z problémů, proč k tomuto dochází, je dlouhou dobu chybějící legislativa v této oblasti. Prakticky jediným zákonným nařízením (nehovoříme-li o nařízeních MKČR při registraci časopisu a zákonných povinnostech), kterým se řídilo vydávání radničních periodik, byl Zákon č. 46/2000 Sb., známý též jako tiskový zákon. V současné době vstupuje v platnost (účinnost od 1. listopadu 2013) zákon č. 305/2013 Sb., kterým se mění zmíněný tiskový zákon, o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl přijat 13. září 2013 a formuluje nová pravidla pro vydávání radničních periodik.

Zákon především formuluje pojem radničních periodik jako periodický tisk územního samosprávného celku, jehož vydavatelem je obec, kraj nebo hlavní město Praha nebo jeho městská část. V § 4a se říká, že vydavatel je povinen poskytovat objektivní a vyvážené informace o územním samosprávném celku a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení,

kteří vyjadřuje názory členů zastupitelstva. Ovšem jak se již stalo v ČR zvykem, tato formulace je velice zavádějící. Především je zde problém, kdo bude určovat onu přiměřenost. Má to být stránka? Nebo tři řádky?

Periodika jsou financována z veřejných prostředků a často obsahují a prosazují pouze názory rady obce či městské části, což značně omezuje svobodnou politickou soutěž. Ovšem novelizace v tomto znění přináší několik dalších problémů. Jak se zabráni tomu, aby se tato periodika nestala pouze kolbištěm politických stran zastoupených v zastupitelstvu? Zmizí pak i informace pro občany, které takřkajíc politika nezajímá? Z pozice šéfredaktora radničních novin se domnívám, že celá situace bude minimálně komplikovaná, protože bude problematické zabránit některým jednotlivým zastupitelům či celým hnutím a stranám nevyužívat tato periodika pro vlastní prezentaci.

Zákon dále říká, že neuveřejní-li vydavatel sdělení některého ze zastupitelů do tří měsíců nebo neposkytne přiměřený prostor, může dotčený člen zastupitelstva požadovat uveřejnění doplňující informace. Tuto formulaci můžeme zase vnímat tak, že se vlastně procesně práce v těchto periodicích nezmění. Vezmeme-li v úvahu, že většinou jsou periodika vydávána měsíčně, pokud bychom s tím chtěli kalkulovat, tak by daný zastupitel dostal místo vždy jednou za čtvrt roku. Ale je to skutečně to, co by mělo být pointou tohoto zákona? Pokud už teď přemýšlíme o tom, jak ho obejít, pak asi nebude tím správným řešením.

Doposud jsme se setkávali s několika zásadními problémy. „*Příkladem je odepření přístupu vedení radnice nepříznivých názorů do periodika, neplacená propagace místních ekonomických hráčů, neobjektivní informování o úspěších a neúspěších vedení obce a rovněž i jednostranně vedené dlouhodobější kampaně týkající se jak osob, tak řešení místního problému. Již jen bohatost tohoto výčtu nasvědčuje, že tato rizika nejsou teoretická, nýbrž zcela reálná praxe řady těchto periodik.*“³⁹

Z výše uvedeného je patrné, že systém určité regulace je beze sporu nutný. Ovšem mnoho zainteresovaných od nového zákona očekává více, než je skutečně možné. Tato nová pravidla se netýkají médií mimo působnost

³⁹ Svatošová, H.: Radniční periodika a jejich právní souvislosti, 2006, str. 1

tiskového zákona jako např. rozhlas, televizi, internet atd. Navrhovaná regulace se tedy týká pouze periodického tisku obcí (krajů, Prahy a jejích městských částí). Zákon by měl jasně stanovit prostor pro jednotlivé zastupitele a zbytek ponechat v kompetenci vydavatele – tedy ano, mnohdy rady obce. Musíme vycházet z faktu, že máme demokratický systém a strany jsou demokraticky voleny, tudíž by zde měla být ponechána jistá míra důvěry, pokud to takto nazveme. Obávám se, že z odborného hlediska mohou s novým zákonem nastat další problémy, což ve své podstatě neprospěje nikomu a bohužel jsem se již setkal s názory, že radniční periodika ztrácí smysl. „Než vydávat časopis tak, jak je nastaveno, to ho raději zrušme, protože se promění ve 20 stran politických diskuzí a toto zaujme jen určitou část populace,“ říká o nastalé situaci místostarosta pražských Čakovic Ing. Jiří Vintiška (ODS).

Jak ale postihovat případné prohřešky radnic? Poslanec ODS Igor Svoják podal během legislativního procesu schvalování zákona pozměňovací návrh, ve kterém jsou stanoveny sankce za porušení pravidel obsažených v novelizaci zákona. Za neuveřejnění doplňující informace by měla hrozit sankce až do výše 200.000,- Kč.

Radniční periodika svou povahou v současné době začínají získávat i další funkce. Důležitou otázkou je například možnost jejich komerčního potenciálu. Možnost reklamy, inzerce a podpory místních sdružení, živnostníků či podnikatelů do jisté míry ovlivňuje veřejný život a podporuje právě tyto subjekty. Svatošová (2006) hovoří přímo o možnosti cílení inzerce podle místních specifik (demografických, sociologických apod.). Další stránkou věci je i vydávání radničních novin jako zakázka pro další subjekty. Svatošová zde ale upozorňuje na další problémy s tímto spojené: *„zejména pro obec často nevýhodný (realizace zakázky tisku, pozn. aut.), vyskytuje se i klientelisticky zaměřený outsourcing vydávání radničních periodik; propagace, reklama periodika bez dodržení podmínek právních předpisů upravujících reklamu, šířeji obecně využívání radničních novin jako nástroje komerčních public relations (PR).“*⁴⁰

⁴⁰ Svatošová, H.: Radniční periodika a jejich právní souvislosti, 2006, str. 1

3.3.2. Vztah k zákonným opatřením

O radničních periodících se ale nebavíme pouze jako o abstraktním pojmu, který se nějak „vloudil“ do českého veřejného života. Na jejich vydávání má vliv několik zákonných opatření ČR, ale bohužel přímo zákon upravující jejich vydávání zatím stále chybí.

Listina základních práv a svobod ovlivňuje radniční periodika především internačním pravidlem v čl. 22, které stanovuje, že *„výklad a používání zákonné úpravy všech politických práv a svobod musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti.“*⁴¹ Svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti máme stanovenou již ale v samotné Ústavě ČR.

Absence zákona o radničních periodících, a tím i stanovení jejich funkce a možnosti odborné informovanosti, měla dlouhá léta za následek, že vydáváním periodik jako možnosti zvýšení informovanosti občanů upravoval pouze zákon o obcích (resp. o hl. m. Praze). Zákon o obcích ovšem hovoří pouze o možnosti, nikoli o povinnosti, a to v § 93, odst. 1 a 97. Samozřejmě také § 60 odst. 3 zákona o hl. m. Praze. Ovšem komentáře k těmto ustanovením pouze konstatují, že lze informační povinnost obce plnit i místními novinami, rozhlasem, televizí apod.

Z výše uvedeného je patrné, že vyváženosti radničních periodik se lze domáhat podle některých zákonů. Navíc zmíněný zákon 305/2013 Sb., který pozměnil Tiskový zákon 46/2000 Sb., přináší nový náhled na problematiku radničních periodik. Hlavním důvodem jeho vzniku byla snaha o existenci samostatného právního předpisu, který by zajistil pluralitu názorů. Na nějaké komplexnější hodnocení daného zákona si však budeme muset ještě nějakou dobu počkat. Celá problematika je už ale projednávána poměrně dlouhou dobu. Vláda se k prvnímu projednání zneužívání radničních periodik rozhodla na základě návrhu Ministerstva kultury v roce 2012. Navrhovaná právní úprava počítala s úpravou tiskového zákona tak, aby v případě novin a časopisů vydávaných radnicemi bylo zajištěno poskytování objektivních a vyvážených informací. V zásadě se jedná o fakt, že vydavatel (obec) by měl mít povinnost

⁴¹ Listina základních práv a svobod, Hlava II, čl. 22

poskytnout přiměřený prostor všem členům zastupitelstva obce, která periodikum vydává. Sporný je zde však už pojem „přiměřený prostor“. Toto nejasné formulování může být dosti zavádějící, následně může zkomplikovat samotné vydávání periodik.

„Návrh zpracovaný ministerstvem kultury je jedním z bodů Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012. Vyplývá z časté zkušenosti, kdy tištěná periodika vydávaná radnicemi zneužívaly k vlastní propagandě politické síly, které byly aktuálně ve vedení města či obce. Radniční periodika také obvykle neobsahují názory odlišné od názorů vedení úřadu.“⁴²

Novela počítala s úpravami vydávání periodik tak, aby byla veřejnost lépe a především objektivně informována o případných diskuzích na půdě poradních orgánů měst a obcí a jednotlivých názorů a postojů členů zastupitelstva. Dnes bývají periodika často zahrnována nepodstatnými informacemi právě na úkor těch podstatných. V mnoha případech nemůže být ani řeč o nějaké osvětové či vzdělávací funkci.

Jak ale samotný tiskový zákon pohlížel na problematiku radničních periodik doposud? Zákon předně vymezil pojem **periodický tisk**. *„Jde o noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce.“⁴³*

Radniční periodika tak zcela zapadají do působnosti tiskového zákona. Mají registrační povinnost a vydavatel se musí řídit platnými právními předpisy. Z obsahového hlediska mají vydavatelé povinnost v souvislosti s identifikovatelností (tiráž), s vymezením odpovědnosti za obsah včetně souvisejících povinností a povinností uveřejnění oznámení v naléhavém veřejném zájmu. V zákoně je však zajímavé jiné ustanovení, a sice to „o povinném uveřejnění oznámení státního orgánu a orgánu územní samosprávy v naléhavém veřejném zájmu (§ 6 zákona.), a to z toho důvodu, že dle dikce je

⁴² Místní kultura, magazín pro kulturní život v místech a regionech [online]. Publikováno 1. 2. 2012 [cit. 8. 9. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mistnikultura.cz/radnicni-periodika-nemaji-slouzit-k-jednostranne-propagande>>

⁴³ Zákon č. 46/2000 Sb., § 3, písm. a)

*zcela zřejmé, že zákon vůbec nepředvídá a nepočítá s tím, že by vydavatelem byl přímo orgán veřejné správy. Nasvědčuje to závěru, že radniční periodika jsou z velké části mimo pozornost zákonodárce a stávající právní úprava je zhusta mimoběžná.*⁴⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že základním problémem radničních periodik je právní úprava. Až do schválení zákona 305/2013 Sb. totiž právní úprava s tímto typem periodika v podstatě nepočítala a úprava samosprávy jejich existenci upravuje jen zčásti. Ovšem právní povaha radničních periodik je obdobná jako u veřejnoprávní televize či rozhlasu. Jedná se také o veřejné médium (tiskovinu). Ovšem nebylo by správné myslet si, že veřejnoprávní televize a rozhlas jsou zcela nezávislé. I tyto se potýkají s problémem objektivnosti a vyváženosti, ale na rozdíl od radničních periodik je zde několik způsobů, jak se bránit. Ať už to jsou zákonné normy (které v případě radničních periodik chybí), nebo Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

Další možností, jak upravit vydávání periodik, je možnost svěřit vydávání těchto tiskovin „nezávislému“ externímu subjektu. Zde to může být jak PR agentura, tak i fyzická osoba. Nicméně i zde poté není situace úplně ideální. I v těchto případech si vedení radnic uzurpují právo diktovat obsah novin, a tudíž se toho až tolik nemění. Poměrně složitá je i otázka **redakční rady** periodik. Velká většina periodik má totiž ustanovenu redakční radu jako poradní či přímo vydávající orgán. Odborníci i laická veřejnost vznášeli námitky na shodnost redakčních rad a rad města, obce či městské části. V současné době je praxe taková, že politické strany zastoupené v zastupitelstvu si v pražských Čakovicích zvolily své zástupce do redakční rady, která se má tvářit jako apolitická. Z principu věci je už toto samotné vlastně popřeno. Členové redakční rady jsou jen prodlouženými rukama členů Rady městské části, a tudíž se jedná jen o pseudodemokratický krok vedení radnice.

V mikroregionu Povodí Mratínského potoka není však situace stejná ve všech obcích. Například obec Měšice svěřila vydávání periodika do rukou

⁴⁴ Svatošová, H.: Radniční periodika a jejich právní souvislosti, 2006, str. 14

nezávislého a apolitického kronikáře a archiváře. Toto je svým způsobem krok ke zlepšení situace, nicméně i zde jsou dány určité mantinely vedením obce.

Důležité je definovat si potřeby periodik, jejich cíle a cesty, jak je dosáhnout. V případě, že jsou ve shodě s politikou vedení obce či města, je vše v pořádku. V případě opačném se dostáváme do konfliktu a je samozřejmý tlak vedení obcí a měst na obsahovou náplň periodika.

3.3.3. Typy radničních periodik

Pod pojmem radniční periodikum si můžeme představit ledasco. Layout tohoto média (jeho náročnost a variabilita) ovlivňuje jak kreativita odpovědného redaktora, tak i finanční možnosti radnic. Od dřívějších, spíše oficiálních, dokumentárních podob periodik se dnes přistupuje k lifestyle magazínům. Zejména ve větších městech, která disponují dostatečnými finančními prostředky, sledujeme trend proměny radničních periodik z vyloženě informativní „brožurky“ ke skutečnému časopisu, který čtenáři nabízí určitou formu „lokální zábavy“. Z hlediska informativnosti může být tento trend vnímán jako jakési zastírání reality a vyhýbání se faktům o dění na radnici, popř. v obci, pro kterou tato periodika v počátku vznikala. Ovšem ani toto tvrzení nemůžeme paušalizovat, protože se rozhodně nedá tvrdit, že by všechna vedení obcí měla zájem na tom něco zatajovat.

Je bezpochyby jasné, že v radničních periodících (ať už mají jakoukoliv podobu) nemůžeme očekávat výrazně kritické názory na stávající vedení obce či města. Nicméně kroky, které v současnosti sledujeme, tj. přerod radničních periodik do „lifestylových“ časopisů, skutečně v některých případech můžou přinést i jistou míru kritiky. Většinou to však ale neplatí. V těchto nových podobách periodik by si měl čtenář především takřkajíc počíst. Začíst se do zajímavých článků, rozhovorů s významnými osobnostmi obce či regionu, dozvědět se o sportovních výsledcích, kulturních akcích apod.

Z hlediska dělení periodik ponechme stranou technickou stránku věci, jako jsou kvalita a druh papíru, barevnost tisku apod. Pro nás je z hlediska návaznosti na zájmové vzdělávání a především osvětovou činnost důležité rozdělení podle obsahu. Jak již bylo řečeno, původní zpravodaje, vznikající

jako informační médium obce, měly podobu převážně novinovou a byly takovou úřední deskou obecního úřadu, která se dostala do schránek obyvatel. Tento typ periodik je však v současné době na ústupu a nahrazují jej tzv. „novinové“ či „časopisové“ typy. S tímto souvisí také periodicitu jednotlivých periodik, protože právě ta určuje, jak aktuální informace budou, a tudíž pro jaké informace je obecní zpravodaj (periodikum) určen. Většinou se setkáváme s měsíční periodicitou a u takovýchto zpravodajů je relativně dobrá aktuálnost (ve srovnání s obcemi, kde vychází zpravodaj například čtvrtletně). Ovšem ve srovnání se čtrnáctidenníky, týdeníky či deníky nemůžeme o nějaké aktuálnosti většinou hovořit. Proto i struktura rubrik je tomuto přizpůsobena. A tak jestli v případě dvouměsíčníků a čtvrtletníků hovoříme o rubrikách „**nadčasových**“ jako například historická, závažná témata, rozhovory s osobnostmi či firmami, tipy na výlety aj., tak u měsíčníků se již dostáváme k rubrikám „**aktuálním**“. Výše zmíněné rubriky zde doplňují aktuální sportovní informace, kulturní servis, aktuální téma na daný měsíc apod. Stranou pak nezůstává ani dnes velice moderní rubrika, kde mohou projevit své názory zastupitelé či radní obce. Tato rubrika je praktikována spíše ve větších městech a vedle pravidelného slova starost(k)y je prakticky jedinou oficiální rubrikou, kde mají zástupci volených politických stran možnost se prezentovat. Tato možnost není jen výhodou, ale měla by být též povinností dotazovaných pravdivě informovat o skutečném stavu věcí v práci úřadu.

V některých periodících se prosazuje i ona vzdělávací funkce. Zejména pravidelné rubriky osobnost či podnikatel jsou důležité. Ačkoliv rubrika podnikatel je vnímána de facto jako PR článek, má hned dvě funkce. Zaprvé se jedná o podporu místních podnikatelů v rámci obce a zadruhé vhodným výběrem podnikatele a zpracováním článků přináší také přidanou informaci o samotné práci toho či kterého živnostníka o jeho řemesle (viz např. periodikum U nás v Čakovících, vydání září 2013, článek Šaty dělají člověka a rámy dělají obraz – MČ Praha – Čakovice).

Další vzdělávací funkcí je osvěta pro seniory či zdravotně a jinak znevýhodněné občany. V rámci některých periodik se setkáváme s pravidelnými články pro seniory, které nejsou pouhým zhodnocením situace,

ale opravdu odbornými články z oblasti prevence kriminality, krizového řízení, možností přednášek o problematice stárnutí apod. Oblast zdravotně a jinak znevýhodněných osob je mnohdy opomíjená, zejména pro svou atraktivitu v běžných tiskovinách, ale kde jinde než v radničních periodících by měla najít své místo. Jako příklad si uveďme opět vydání periodika U nás v Čakovcích, tentokrát vydání červenec – srpen 2013 a článek s názvem I lidé se zdravotním postižením mohou pracovat.

Zatím stále hovoříme o periodících časopisového typu. Další kategorie, která je v mikroregionu Povodí Mratínského potoka zastoupena, je periodikum-brožura. Příkladem tohoto typu periodika je obec Měšice, která jej vydává jednou za dva měsíce a této periodicitě je samozřejmě uzpůsoben i obsah. „Vzhledem k tomu, že vycházíme jednou za dva měsíce, tak musíme mít některé rubriky upraveny. Jsou pro nás passé aktuální rubriky, které se týkají krátkodobých akcí (opravy silnic, výpadky energií, kulturní akce aj.), a zaměřujeme se spíše na osvětovou činnost zpravodaje. Součástí zpravodaje je historické okénko, tip na výlet, zprávy ze zasedání zastupitelstva, slovo redakce a starosty, významné dny a výročí nebo zprávy z jednotlivých spolků a sdružení,“ říká redaktor měšického zpravodaje a současně i kronikář obce Vladimír Novák. O Vladimíru Novákovi ještě bude řeč v praktické části práce, protože jeho význam na zájmovém vzdělávání v regionu je značný.

Důležitou otázkou týkající se radničních periodik je otázka reklamy a inzerce. Zatímco lokální tištěná média jsou živa z prodeje reklamy, tak radniční periodika používají prodej reklamy jako „doplňkovou“ funkci, která pomáhá s finančním zatížením obce na jejich vydávání. Avšak struktura, resp. pravidla pro práci s reklamou jsou stejná jak u periodik, tak u lokálních médií. I zde platí pravidla nabídky a poptávky a i zde platí stejné principy rozdělení prostoru. Co to ovšem přináší recipientům? Především by se radniční periodika neměla proměnit v reklamní leták. Toto zní možná nadsazeně, ale v realu je tomu opravdu tak. Vzhledem k tomu, že lokální tištěná média většinou zaujímají prostor několika obcí či celého regionu, je tedy logické, že i ceník reklamy v nich bude jiný. Ale pro menší živnostníky, kteří potřebují zacílit na

občany jedné obce, popř. několika okolních obcí, je lokální periodikum příliš drahé a ve finále vlastně neúčelné, protože takový živnostník si sice zaplatí reklamu v celém regionu, kde tiskovina vychází, ale reálně takovou reklamu nepotřebuje. Tudíž v rámci inzerátu platí i to, co nepotřebuje, a tak raději zvolí radniční periodikum obce či okolních obcí. Zacílí na konkrétní skupinu potenciálních zákazníků a zaplatí opravdu jen tu obec, kterou chce. U lokálních tištěných médií takovou volbu výběru nemá. Toto všechno posléze zapříčiňuje zvýšený zájem o inzerci v radničních periodících, ale ta zase k tomuto účelu nejsou určena, a tudíž nejsou na tyto podmínky ani sestavena. Posléze pak často dochází k problému nahromadění inzerce ve vydání a nutnosti zkrátit redakční část periodika, což se ale týká jeho podstaty. U lokálních tištěných médií je často větší flexibilita a tato média tím, že jsou soukromá, samozřejmě mění počet stran vydání podle množství inzerce. U radničních periodik to není tak snadné a vzniká tak závažný problém. Z praxe můžeme uvést několik způsobů, jak tomuto čelit, se kterými přišli samotní představitelé obcí:

- zvýšení ceny inzerce,
- zvýšení počtu stran na vydání,
- dynamické stanovení rozsahu stran každého vydání (určení počtu stran podle podílu inzerce).

Radniční periodika jsou ve většině případů financována z rozpočtů jednotlivých obcí. To ovšem nemusí znamenat, že všude probíhá jejich distribuce k obyvatelům stejným způsobem. Asi nejrozšířenějším způsobem je plošná distribuce do všech domácností v obci. Další možností je tzv. stojanová distribuce, kdy jsou periodika k odběru ve stojanech na veřejně přístupných místech, zpravidla na místech, kde dochází k největšímu „hromadění“ obyvatel (obchody, úřady, lékaři atd.). Třetí možností, jak distribuovat periodika, je klasický stánkový prodej. Tiskovina se prodává většinou za symbolickou cenu. Výrazně se sníží náklad tisku a zvýší se jeho efektivita, protože se periodikum dostane skutečně jen k tomu čtenáři, který o něj má zájem a koupí si jej. Tuto možnost distribuce využívá například město Kostelec nad Labem, ovšem dle vyjádření starosty Josefa Chalupy se město chystá k přechodu na plošnou distribuci.

3.4. Lokální tištěná média

V současné době hovoříme prakticky pouze o soukromých subjektech, jejichž hlavním cílem je generovat zisk. Tudiž nemůžeme očekávat přespříliš orientovanou práci na oblast zájmového vzdělávání. I v periodických tiskovinách větších rozměrů (náklad převyšující 200 tisíc kusů) je základním cílem generovat zisk a obsah je směřován spíše ke snižování nákladů. „*Redakce je pro mě zbytečný náklad,*“ řekl Jan Šercl, šéfredaktor a spolujitel regionálních novin Náš REGION, www.nasregion.cz. Tento výrok zcela vysvětluje podstatu lokálních tištěných médií, takže nelze očekávat, že by tato média měla fungovat jako nějaký formát vzdělávací nástroje. Ano, provázaností s obcemi je zde možnost obdobné práce jako při webovém informačním portále (viz praktická část práce), nicméně na rozdíl od webového portálu je zde finanční limit na tisk médií. To v praxi znamená, že zatímco na webovém portále se občané mohou dozvědět prakticky ihned vše, co chce obec či jiné instituce prezentovat, u tištěných médií se jedná jen o jakýsi výběr toho, co se může vtěsnat do nákladů. Nehledě na fakt, že na webový portál je přístup umožněn prakticky z kteréhokoliv kouta světa. Tištěné noviny, radniční periodika apod. dostane obyvatel pouze do své schránky, pokud je doma.

Důležitá stránka lokálních tištěných médií je zejména stránka nákladů. Opět použijme srovnání nákladů pro lokální tištěná média a pro webový informační portál.

Rozdíl mezi lokálními médii a médii s celostátní působností je také v samotné práci zaměstnanců – novinářů. Zatímco novinář „vyšší úrovně“ v celostátním periodiku či televizi má většinou přesně určen svůj obor činnosti, kterému se věnuje, tak novinář lokálních médií musí mít přehled v celé škále odvětví. Proto je mnohdy často náročnější práce lokálního novináře než novináře ve „velkých“ médiích. Samozřejmě, že novináři, kteří pracují v celostátních periodicích mohou určitému problému věnovat více času a tudíž i kvalitativní aspekt bude na vyšší úrovni. Lokální novinář nemá většinou čas ani prostor pro větší rozbor tématu. Nehledě také k problému, že jednou

z funkcí lokálních novinářů je také být „živý“ a aktivní ve svém regionu a současně tím podporovat i práci obchodního zástupce. Funguje zde tedy nejen jako člověk, který napíše článek, ale především jako člověk, který udržuje malá lokální média v kontaktu s okolním světem a tím samozřejmě i ekonomicky při životě. Ze zkušeností některých novinářů, kteří pracují pro Axiel Ringier Springer vyplývá, že jejich práce je v zásadě pevně stanovena – osm hodin denně dle zákoníku práce, naplnit vydání časopisu tematickými články, pro které není potřeba žádná práce v terénu. To je diametrálně odlišná situace od práce lokálního novináře, jehož práce se skládá především z práce v terénu.

Tabulka 4 - Rozdíl nákladů tištěných médií a informačního portálu

Tištěná média	Webový informační portál
Redakce	Redakce
Tisk	X
Distribuce	X
Kancelář	Kancelář
Kontrola distribuce	X
Grafické studio	X
Marketingové náklady	Marketingové náklady
Ostatní náklady	Ostatní náklady

Zdroj: vlastní tabulka

3.5. Webové informační portály

3.5.1. Základní charakteristika

Jak již sám název podkapitoly napovídá, existují, a v současné době narůstají v oblíbenosti, také webové informační portály. Nejedná se o nic jiného než o elektronická média, která kromě zpráv z tištěných mutací jednotlivých novin a časopisů využívají další prostředky komunikace. Hlavním rysem jejich činnosti je interaktivita. Portály umožňují snadně a rychle se orientovat v několika oblastech společnosti, vědy, techniky, životního stylu či „bulváru“.

V praxi můžeme webové informační portály dělit podle stejného klíče, jako je tomu u tiskových médií. Známe tedy portály s celostátní působností (a logicky také s celostátní tematikou), jako jsou idnes, ihned, novinky aj. V praxi se jedná o portály tiskových médií, které se přizpůsobily informačním

technologiím a nabízí informace též na internetu. Samozřejmě jsou také zdrojem příjmu z inzerce a reklamy všeobecně pro své vlastníky.

Struktura není nikterak složitá. Můžeme ji také přirovnat ke struktuře klasických tiskových médií s tím, že jednotlivé rubriky mohou být obsáhlejší, aktualizovány několikrát za den, taktéž i opravovány. Portály se tudíž vyznačují značnou flexibilitou. Systém jednotlivých rubrik a podrubrik umožňuje i širší prostor pro odborné články, které slouží k osvětě, a dostává tak větší význam funkce vzdělávací.

Praxe také ukazuje, že články z tištěných mutací jsou vydávány, doplňovány a upravovány v internetové podobě, a tak webové portály umožňují přísun informací i těm, kteří nemají tištěnou podobu tiskoviny. Je zde ale jistá provázanost – něco, co je tam, není tady a obráceně. Avšak, v internetové podobě médií se nabízí řada možností, které ocení především mladá a střední generace. Jsou to například různé typy seznamky, soutěží pomocí soutěžních sms apod. Výhodou je také snazší orientace na pracovním trhu a širší nabídka pracovních nabídek než v tištěných médiích. Z hlediska příjmových aktivit provozovatelů pak hraje jistou roli i funkce stránek s erotickou tematikou.

Jednou z dalších výhod webových portálů je možnost v archívu vyhledat starší články a reportáže nebo možnost tzv. „hlídacího psa“, který nám hlídá námi zvolenou tematiku (rubriku) a o té nás pravidelně informuje.

Jako nevýhody se jeví nutnost PC a internetového připojení, byť se nám to dnes může zdát úsměvné, stále existuje velké procento obyvatel, kteří nemají k dispozici doma online připojení. Dle údajů Českého statistického úřadu v obcích do 1 999 obyvatel je v ČR 63 % domácností s připojením k internetu, v obcích 2 000 – 9 999 obyvatel je to 65 %. Pro nás je důležité také, jaké procento domácností je v Praze a blízkém okolí (region Povodí Mratínského potoka). V Praze připojením k internetu disponuje 66 % domácností, ve Středočeském kraji je to 63,5 %. Veškeré tyto údaje jsou za rok 2012.

Tato fakta hrají svou roli zejména u regionálních a lokálních webových serverů, o čemž ještě ale bude řeč dále.

Na elektronická média, resp. konkrétně informační portály, se vztahují stejná pravidla jako na média tisková. Tedy, musí se dodržovat autorské právo a s tím související další právní normy. V posledních letech byl zaznamenán zvýšený výskyt plagiátorství zejména u lokálních médií, která si příliš nelámala hlavu s citacemi a s uváděním zdrojů. Tento fakt souvisí s odborností jednotlivých médií a jejich tvůrců (často se jedná o nadšence bez jakéhokoliv odborného vzdělání). Ovšem to se vracíme o několik kapitol zpět opět ke stejnému problému lokálních médií (a to ať tiskových, nebo elektronických). V mnoha případech nízká odbornost redaktorů má za následek zkreslené a nepřesné informace. Toto se samozřejmě může stát i u médií s celorepublikovou působností, ale není to častým jevem.

3.5.2. Lokální informační portály a jejich působnost

V současnosti zažíváme nárůst vzniku lokálních informačních portálů několika ražení. Jedná se především o portály, které jsou doplňkem lokálních tištěných médií; portály, které jsou s odborným zaměřením na určitou problematiku (mohou mít i svou tištěnou mutaci periodika); portály, které fungují samostatně bez tištěné mutace. Rozeberme si teď jednotlivé druhy portálů.

1) Informační portál jako doplněk tištěných novin.

Tyto fungují na stejném principu jako ty celostátní, pouze mají omezenou svou působnost. Vztahují se k určité lokalitě, regionu, mikroregionu nebo určitému prostoru ohraničenému buď přirozeně kulturní a historickou „hranicí“, nebo striktně ohraničené oficiálními „hranicemi“ (městská část velkých měst apod.). Můžeme také konstatovat, že dnes jsou tyto typy portálů už nutným doplňkem všech lokálních novin, které chtějí udržet svou úroveň a nabídnout nejen čtenářům, ale i potenciálním inzerentům prostor v seriózním médiu. Samozřejmě jsou i takové, které se tomuto postupu brání a zaměřují své elektronické snažení spíše cestou sociálních sítí, což ovšem může mnohdy komplikovat jejich existenční situaci (viz Náš REGION). Prodej inzerce se také liší od

jednotlivých mutací, resp. ceník je jiný pro internet i tištěnou mutaci. U internetu je základním principem počítačové přístupů, kterým může operovat obchodní zástupce při akvizici inzerentů. U tištěných mutací často neodpovídá uváděný náklad vydání skutečnosti a může tak docházet k matení inzerentů. Také obsah takovýchto portálů je zajímavý. V příloze č. 1 je vidět, jak vypadají webové portály regionálních novin Polabský TOK a Noviny Prahy. Zajímavá je velmi vysoká úroveň.

2) Odborný informační portál

3) Informační portál fungující samostatně

Zbraslavsko aj. Zajímavé je také spojení prvního a třetího druhu portálu. Například Naše Pojizeří jako webový portál spojuje několik jednotlivých mutací tištěných novin (Naše Jablonecko, Naše Mostecko, Naše Děčínsko atd.). Tento centralizovaný systém má výhodu, že čtenář si takřka ihned najde informace z celého regionu a ne jen z jedné konkrétní lokality a tu druhou by musel někde hledat. Přehlednost a systematickosti takto „stavěných“ formátů je asi tou největší výhodou.

4. Média a vzdělávání

4.1. Kulturně-vzdělávací akce – užívané metody

Náplň volného času je velice individuální a souvisí s konkrétními potřebami každého jedince. Proto také kulturně vzdělávací akce v regionu jsou značně různorodé. Problémem je fakt, že v menších obcích bychom hledali marně příležitosti pro další vzdělávání dospělých v rámci volného času, a tak se i v mikroregionu Povodí Mratínského potoka veškeré akce soustřeďují do několika center. Jsou to pomyslná hraniční místa regionu, tedy pražské Čakovice, Kbely, Líbeznice, Kostelec nad Labem nebo Mratín. Ve zbylých obcích nemůžeme hovořit o cílených vzdělávacích akcích (kromě jednorázových akcí, zpravidla o Vánocích a dalších svátcích).

U cílených vzdělávacích akcí je také potřeba zvolit vhodnou metodu vzdělávání. Především je důležité mít na paměti, že v rámci zájmového vzdělávání je prioritou zájem jedince a tomuto upravit celou akci. Náplní zájmového vzdělávání mohou být výstavy, veletrhy, vernisáže, jazykové kurzy, kurzy výtvarné či hudební, poznávací výlety a zájezdy, sportovní aktivity a další. Jaké jsou ale při těchto formách vhodné metody?

Přednáška. Tato metoda je v andragogice často diskutována a označována za neefektivní. Ovšem právě efektivitu ovlivňuje několik činitelů jako např. charakteristika akce, při níž je užitá, množství předávaných informací, časové hledisko a další. *„Obecně lze říci, že je vhodná pro předávání ucelených poznatků co největšímu množství posluchačů v co nejkratším čase, rovněž je velmi nenáročná na prostorové podmínky a vybavení.“*⁴⁵ Ovšem náročnost této metody spatřujeme především v osobě přednášejícího, jelikož na něm závisí celkový úspěch. V praxi je často aplikována v klubech seniorů, kde odborník vede přednášku na dané téma. Tyto přednášky pak slouží nejen jako forma uspokojení potřeby (zájmu), ale též jako osvěta (přednášky o prevenci kriminality pro seniory, o ekonomické gramotnosti apod.).

⁴⁵ Palán Z., Langer T.: Základy andragogiky, 2008, str. 155

Přednáška je ideální, nenásilnou metodou, která doplňuje vzdělávací aktivity typu výstava či vernisáž. Společně s přednáškou však u těchto akcí můžeme aplikovat i další metodu - **seminář**. Tato je obdobou přednášky, ale do výuky jsou více zapojeni i studenti - posluchači. Zejména u výstav (s historickou či jinou tematikou) je vhodné aplikovat také další metodu, a to **řízenou diskuzi**. Téma je zde dáno předem (téma výstavy znají všichni účastníci) a účastníci se tak na diskuzi mohou připravit. Opět u výstav s historickou tematikou je snadnější práce s posluchači, jelikož ti (pamětníci, ale nejen oni) se více spontánně zapojují do diskuze (hovoříme-li o lokálních tématech). Důležitá je ale osoba moderátora, který usměrňuje celou diskuzi a musí umět pohotově reagovat na odpovědi účastníků. Zejména jsou důležité jeho charakterové a osobnostní předpoklady.

Další a dnes velmi populární metodou jsou tzv. **workshopy**. „*Jedno z nejčastějších označení vzdělávací aktivity pro dospělé, pod níž se často odehrávají porady, konference, pracovní jednání či jiné vzdělávací aktivity. Definovat bychom je mohli jako uzavřené pracovní a vzdělávací setkání nad určitým problémem, jehož účelem je tento problém vyřešit, zejména neotřelým a inovativním přístupem s využitím synergického efektu.*“⁴⁶ Doslovný překlad workshopů je „pracovní dílna“, což je zejména v zájmovém vzdělávání často využíváno. S workshopy se tak setkáváme prakticky na všech kulturních akcích v regionu. Posvícení, masopusty, tradiční kulturní setkání apod.

Další metodou, která je vhodná pro zájmové vzdělávání dospělých, je metoda **exkurze**. Jedná se o dočasné přenesení vzdělávání do praxe. Slouží jako doplněk k jiným metodám, např. k přednášce. Můžeme ji chápat v jistém slova smyslu jako zmíněnou výstavu, při které se vede řízená diskuze či seminář. Exkurze je však velmi náročná na přípravu. Jednotlivé firmy, které se rozhodnou provést exkurzi v rámci svých aktivit, musí celou akci dobře naplánovat a stanovit své cíle. S tím souvisí několik dalších aktivit, jako například stanovení kalkulace, administrativa, doprava, stravování a předání nezbytných informací účastníkům.

⁴⁶ Palán Z., Langer T.: Základy andragogiky, 2008, str. 156

4.2. Konkrétní akce a jejich podpora médií

Podíl médií na podpoře jednotlivých akcí je zcela jasný. Zejména v regionálním prostoru je mediální podpora potřebná, jelikož bez ní by mnohdy jednotlivé akce ani nevznikly. Podporu ale můžeme chápat několika způsoby. Buďto formou mediálního partnerství, kdy si soukromá média umístí svou reklamu na akci a protihodnotou je zdarma inzerce v těchto médiích na dané akce. Toto je na té regionální úrovni asi nejběžnější forma podpory.

Méně častá forma, ale také užívaná, je partnerství, ve kterém jsou média prostředkem pro dokončení transakce. Jedná se zde zejména o sponzoring jednotlivých akcí třetími osobami, které ovšem chtějí mít mediální reklamu na základě takového sponzoringu. Tzn. fyzická i právnická osoba může zafinancovat konkrétní kulturní akci s tím, že bude mít ve smlouvě s pořadatelem akce konkrétní podmínky na svou prezentaci v určených médiích (tato mohou, ale nemusejí být předem specifikována). Jako příklad uvádím čakovický pořad moderátora Zdeňka Podhůrského, kde jsme domluvili financování programu podnikatelem Ašadem Taghievem, který měl ovšem ve smlouvě podmínky, že v radničním periodiku bude otištěn rozhovor s ním. Médium v tomto případě slouží jako nepřímý nástroj pro financování kulturních a vzdělávacích akcí. Je logické, že pokud by takový časopis měl být tištěn jen k tomuto účelu, tak se daná investice nevyplatí, ale podíváme-li se na ceník inzerce (v čakovických novinách stojí celostrana 6.200,-), vidíme, že pro již zavedené periodikum je tento náklad zanedbatelný (ve smlouvě není klauzule o rozsahu článku) a přínos pro městskou část podstatný.

Obdobně se ale může postupovat i v případě soukromých médií, které nejsou vázány přímo na pořadatele akcí. Dostáváme se tím zpět k hlavnímu tématu, kterým je ona regionální spolupráce. Snaha o vytvoření určitého systému a usnadnění zveřejňování daných informací v regionálních médiích.

V současné době se mediální partnerství považuje za velmi důležitý aspekt především pro malá lokální média, jelikož se tímto způsobem lze snáze a efektivněji prezentovat. V případě časopisu U nás v Čakovicích byla zvolena přesně tato strategie a z periodika územního samosprávného celku se tak stává čtivý časopis, který je „face 2 face“ v kontaktu se svým okolím, nikoliv jen

pasivním sdělovacím médiem o oficiálním dění ve vedení územního samosprávného celku.

4.3. Média a senioři

V současné době je kladen veliký důraz také na vzdělávání seniorů s akcentem na zvýšení jejich elektronické gramotnosti. Především nově zřízený server www.i60.cz přináší zásadní změnu do současného systému. Tento informační server není pouze dalším serverem, který by měl přinášet čerstvé informace, ale senioři si zde mohou vyluštit křížovky, chatovat, zahrát si i nějakou tu hru, poslat pohlednici či soutěžit apod. A samozřejmě nejen senioři.

Jedná se o internetový magazín pro aktivní ženy a muže zralého věku. Jeho autoři definují své ambice jasně: oslovit podnikavé čtenáře a přesvědčit je, aby se po dlouhých letech práce začali konečně bavit, setkávat s dávnými přáteli, cestovat a především klást na první místo sami sebe. „*Starší generace by dnes měla využít nových možností, plnit si zapomenuté sny a užívat si. Tahle země není jenom pro mladý!*“⁴⁷ Toto je základní motto celého webu.

Je pravdou, že existují jisté pochybnosti o reálném využití těchto možností českými seniory. Diskuze o psycho-sociálním prostředí seniorů v ČR je jistě na místě. Podobnému serveru například v Japonsku bychom se asi nedivili, v našich podmínkách ale bude potřeba být ještě trpěliví.

A zde se dostáváme k bodu, který považuji za nejdůležitější a který je vlastně důkazem správnosti mé myšlenky. Myšlenky o propojení zájmového vzdělávání s webovým prostředím a obráceně. Aby došlo k úspěšnému „proniknutí“ seniorů do kyberprostoru, lépe řečeno přímo na www.i60.cz, je zapotřebí, aby je k tomuto prvnímu kroku někdo přivedl. Z psychologického hlediska je totiž více než jasné, že bez této podpory by byla úspěšnost serveru znatelně nižší. A proto například paní Jindra Soroková z čakovického Klubu seniorů pořádá pravidelná setkání s odborníky, kteří seniory naučí uživatelské základy PC, ale i konkrétní využívání serverů typu [i60.cz](http://www.i60.cz). Provozovatel zmíněného serveru se vydal také touto cestou a sám zahájil propagaci serveru

⁴⁷ Internetový magazín „i60“ [online]. Publikováno 2013 [cit. 27. 1. 2014]. Dostupné z: <
<http://www.i60.cz> >

do komunit seniorů, kterými jsou právě takové kluby, pečovatelské služby, U3V apod. Opravdu je tedy nutné propojit fyzickou činnost s tou elektronickou, kdy se pak dá, mohli bychom použít slovo „přejít“, plně na tu elektronickou. Ovšem pozor na zásadní nedostatek, a to snížení sociálního kontaktu mezi lidmi navzájem. Tento kyberprostor by tak zásadně neměl převzít funkce fyzického kontaktu, u seniorů pak obzvláště.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Webový informační portál jako nositel osvěty a vzdělávání

5.1. Současný stav zájmového vzdělávání v regionu

Zmapování současného stavu zájmového vzdělávání v mikroregionu Povodí Mratínského potoka není tak jednoduché, jak by se zprvu mohlo zdát. Vzhledem k faktu, že až na několik výjimek se jedná o poměrně malé obce s počtem obyvatel kolem 1 000, stojí zájmová vzdělávací činnost právě na koordinaci orgánů místní samosprávy se soukromým subjektem. Převážná většina zkoumaných obcí nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na to, aby mohla vést samostatně soustavnou vzdělávací činnost. Obce se tak uchylují k finanční podpoře spolků, klubů a jiných institucí, které se za tímto účelem snaží i přilákat z Prahy.

Přehled současného stavu zájmových kroužků a dalších činností začneme v „neoficiální“ části regionu povodí Mratínského potoka.

MČ Praha - Čakovice

Situace v Čakovicích je z hlediska dalšího zájmového vzdělávání velice dobrá. To je dáno velikostí městské části, ale také jejím situováním. Je zde jak široká nabídka soukromého sektoru, tak neziskových organizací, ale i ze strany místní samosprávy.

Fungují zde dvě místní knihovny (v Čakovicích a Třeboradicích), kde je možnost připojení na internet nejen pro seniory, Základní umělecká škola Marie Podvalové, která kromě formální výuky pořádá velké množství výstav a koncertů, Základní škola dr. Edvarda Beneše pořádá počítačové kurzy pro seniory a také funkce Klubu seniorů na úřadě městské části je z hlediska vzdělávání seniorů neopomenutelná. Klub vznikl v roce 2003. Po čtyři dny v týdnu je klub otevřen pro seniory. Mohou zde posedět ve společenské místnosti nebo na zahrádce se svými známými a přáteli při kávě, čaji nebo minerálce. Každé pondělí se v Klubu schází senioři ze Svazu tělesně postižených. Převážně ve středu se konají tematická odpoledne s přednášejícím. Témata

přednášek jsou různá - např. cestopisná odpoledne s dataprojekcí, náměty z historie, ruční a rukodělné práce a informativní setkání. V "teplých" měsících se konají vycházky se školeným průvodcem. Klub seniorů má správkyni, která zajišťuje celou jeho činnost. Současně vydává podle stanovených pravidel poukázky pro seniory, které mohou použít na nákup služeb (pedikúra, masáže apod.).

Klub nabízí seniorům několik možností vyžití. Z programu jmenujme například vycházku méně známými zákoutími Prahy, Čakovickou seniorádu (několik sportovních disciplín, kde senioři z okolních obcí pravidelně poměřují své síly), přednáška na téma Bezpečnost seniorů, výroba mozaiky či přednáška PhDr. J. Sommera, CSc., na téma „Německé Porýní“.

MČ Praha 19

Kromě sportovních aktivit, které se ve Kbelích nacházejí (fotbal, pozemní hokej, stolní tenis, cyklistika), mohou zájemci navštívit například Model Klub. Ten vznikl na základě potřeby provozovat RC Off Roadovou dráhu, která se nachází v areálu bývalého svazarmovského letiště. Nejbližší srovnatelné zázemí pro RC auto modeláře je vzdáleno cca 50 km od Prahy. *„Historie dráhy sahá do 80. let minulého století, kdy byl v areálu bývalého Svazarmu rušný provoz. Automobiloví modeláři měli již v této době k dispozici jak dráhu pro Off Roadové modely, tak i plochu pro modely silniční. V posledním desetiletí druhého tisíciletí se provozu dráhy ujal Josef Lerch, který dráhu výrazně vylepšil na tehdy velmi slušnou úroveň. Vystavil novou dřevěnou řídicí věž pro piloty a zásadním způsobem předělal dráhu a její zázemí. V roce 2002 se rozhodl, že nebude nadále dráhu spravovat a nabídl dráhu k dispozici. Po dohodě s panem Zdeňkem Zichou, nynějším místopředsedou klubu, jsme dráhu převzali do naší správy,“⁴⁸* píše členové klubu na svých webových stránkách.

Celá dráha pak prošla rekonstrukcí v roce 2010. V současnosti je klub spolupořadatelem závodů Czech Open a připravuje svoje vlastní závody a některé další akce.

⁴⁸ Portál Model klubu [online]. Publikováno 2013 [cit. 19. 11. 2013]. Dostupné z: <<http://www.modelklubkbely.cz/>>

Ve Kbelích je k dispozici samozřejmě místní knihovna a v neposlední řadě armádní letecké muzeum. To bylo založeno v roce 1968 v areálu vojenského letiště, které bylo první leteckou základnou v nově vzniklé ČSR po roce 1918. „Početností a kvalitou sbírek patří k největším leteckým muzeím v Evropě. V současnosti má ve sbírkách 275 letadel, z nichž 85 je vystaveno ve čtyřech krytých halách, 25 v nekrytých expozičních prostorech, 155 je uloženo v depozitářích a 10 letuschopných je provozováno. Řada letounů patří ke světovým unikátům. Expozice muzea se vztahuje bezprostředně k historii československého a českého letectví, zvláště vojenského. Pro srovnání jsou zde vystaveny také vybrané typy světově významných letadel a kromě toho i množství leteckých motorů, součásti draků letounů, výzbroj, výstroj, stejnokroje, prapory, vyznamenání a další památky, které se vztahují k historii československého a českého letectví.“⁴⁹ Zájemci o historii si mohou také prohlédnout památník prvního rozhlasového vysílání v Československu. To se uskutečnilo 18. května 1923 z místa „v blízkosti kbelského leteckého majáku, těsně u hlavní silnice.“⁵⁰

Hovorčovice

Obec sama přímo neprovozuje žádné aktivity zájmového vzdělávání (jazykové, odborné aj.), formou příspěvků zájmovým sdružením ale tyto aktivity podporuje – zaměření na vzdělávání je však okrajové. V obci nefunguje ani žádný klub seniorů, pro seniory je zřízena pouze bezplatná právní poradna. Obdobná situace je i u podpory kulturních a turistických akcí. „Turistické aktivity v obci nejsou provozovány a organizovány žádným z občanských sdružení. Pokud funguje Klub na okraji, je mu poskytována bezplatná reklama, pokud je obec požádána o příspěvek při organizaci kulturních akcí subjektem z obce, je toto podporováno poskytnutím účelového příspěvku,“ prozradil starosta obce Jiří Novák. Podpora programů pro nezaměstnané a matky na mateřské dovolené je z pochopitelných důvodů nulová. Cíle obce do budoucna jsou především v podobě podpory komunitního

⁴⁹ Portál Vojenského historického ústavu [online]. Publikováno 2012 [cit. 19. 11. 2013]. Dostupné z: < <http://www.vhu.cz/muzea/zakladni-informace-o-lm-kbely/> >

⁵⁰ Sládeček, J.: Střípky čakovické historie a okolí, 2009, str. 93

života obce přes vzniklá zájmová a obecně prospěšná sdružení v obci, přes které občané realizují své volnočasové aktivity.

Praha – Vinoř

Také v této městské části Prahy je samozřejmě místní knihovna a několik dobrovolných spolků. Jmenujme například Český svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva, Český zahrádkářský svaz, Farní pěvecký sbor, Mateřské centrum Bublina, Myslivecké sdružení Satalice – Vinoř, Rybářský spolek Vinoř, Tělovýchovná jednota SOKOL, Upanišady – amatérské pěvecké sdružení, Vlastenecko-dobročinná Obec baráčníků Jana Amose Komenského a další. Významnou roli z pohledu zájmového vzdělávání hraje kulturně vzdělávací centrum VINCET. Ze své nabídky je zajímavá přednáška s přílehlavým názvem Pohovor nebo rozhovor? Zabývá se vzděláváním obyvatel, kteří hledají zaměstnání a neví, jak se chovat na přijímacím pohovoru apod. Jsou zde ale také interaktivní literární dílny pro děti, terapie obezity, kurz bodystylingu, zumba, jazykové kurzy angličtiny a italštiny a mnoho dalšího.

Přezletice

Obec se přihlásila do dotačního programu na počítačové kurzy pro seniory. „Zatím výsledek, zda nás do programu zařadili, nevíme,“ řekla místostarostka Ing. Lída Červínová. Od podzimu do jara pořádá kulturní komise kurz ručních prací pro ženy – pletení košíků z papíru, pedigu, ozdoby pro vánoční a velikonoční zdobení (pro děti i rodiče). Klub seniorů založen není, ale jsou pořádána pravidelná jarní a podzimní setkání seniorů – občerstvení, pak hudební program (např. Karel Štědroň, Yvetta Simonová). Kulturní akce jsou zaměřeny klasicky – dětský den, vítání občánků (druhou květnovou sobotu při příležitosti svátku matek), čarodějnice (průvod čarodějnic obcí, opékání buřtů, country kapela), kolečkiáda (závody pro děti na různých odstrkovadlech, koloběžkách i kolech), drakiáda, setkání seniorů. Posvícení (druhá zářijová neděle), výlet pro děti i rodiče na konec školního roku plus výše avizované velikonoční a vánoční zdobení. Pro všechny běží 6. ročník soutěže o nejrozkvetlejší okna a předzahrádky.

Nějaká speciální podpora programů pro nezaměstnané či matky na mateřské dovolené není a dle sdělení místostarostky Červínové o tom obec ani neuvažuje. Jak se ale paní místostarostka tváří na mezery v oblasti zájmového vzdělávání? „Mezery by se našly, zvláště nemáme žádný společenský sál – chtěli bychom pořádat plesy jako před revolucí (hasičský, zahrádkářský, myslivecký – než se kulturák vrátil v restituci). Je problém najít někoho, kdo nějakou akci uspořádá, ale to je asi všude stejné. Loni jsme vymysleli Přezletickou trefu do černého – skorobiatlon pro ženy, letos máme další ročník a vylepšený, pro děti jsme zkusili loni kolečkíadu a letos bude opět.“

Cíle do budoucna jsou jasné: nový obecní úřad včetně multifunkční budovy a společenského sálu, dále udržet všechny tradiční akce a pochopitelně i nové vytvářet. Vše je ovšem závislé na finanční situaci obce a na celkové společenské situaci a zájmu obyvatel.

Bořanovice

Obec neprovozuje žádné vzdělávací kurzy a dle sdělení zástupců úřadu o tom ani neuvažovala. Podporuje však veškeré kulturní akce jak finančně, tak svépomocí za účasti členů zastupitelstva. Většinu akcí sama pořádá, u ostatních je z velké části spolupořadatelem. Informaci o přípravě nového informačního portálu proto představitelé obce velmi kvitovali.

Kojetice

Obec díky své velikosti nemá dostatek prostředků pro činnost v této sféře. Žádné speciální kurzy tak nepořádá. Celková činnost v oblasti zájmového vzdělávání je také nulová. V oblasti zájmové činnosti seniorů je pořádáno každoročně setkání jubilantů nad 70 let. Kdo z řad seniorů má zájem, na tato setkání chodí. Program akce je daný: gratulace jubilantům, okénko kronikáře – setkání nad kronikou obce, promítání filmů z obce nebo s obecní tematikou, hudba, tanec. Obec také jednou ročně podporuje akci „bábo-vka“ – vánoční setkání seniorek nad vánočním cukrovím v zasedací místnosti na OÚ. Dále pak obec pořádá akce jako Svatovítská pouť, 2x ročně zájezd do divadla a občas autobusové výlety po České republice.

Aktivity pro nezaměstnané a matky na mateřské dovolené obec nijak nepodporuje. Cíle do budoucna jsou jasné, udržet zájem o stávající akce.

Předboj

Obec neprovozuje žádné zájmové kurzy, není zde zřízen ani klub seniorů, ale podporu mají kulturní a turistické akce. Stejně jako u dalších obcí nejsou nijak podporovány aktivity pro nezaměstnané a matky na mateřské dovolené.

Zásadní rezervou, která obec sužuje (v oblasti zájmových činností), je nedostatek prostor pro kulturní a vzdělávací akce. Nejsou zde žádné a to je také cíl do budoucna.

5.2. Regionální vzdělávání - projekt výstavy „Čakovice v proměnách času“

5.2.1. Tvorba projektu

Projekt výstavy byl připravován od počátku června 2012. V tomto měsíci jsem zahájil jednání o odborné stránce celé výstavy s radní MČ Praha Čakovice a knihovnicí knihovny v Třeboradicích v jedné osobě paní Ilonou Bervicovou, která měla zkušenost s podobnou výstavou z roku 2003 (Historie Povodí Mratínského potoka – společná výstava všech obcí regionu). Právě zkušenost Ilony Bervicové se základními principy regionálního vzdělávání, které bylo úspěšné před téměř deseti lety, bylo největší motivací k oprášení těchto principů. Zároveň byl projekt pojat jako praktická zkouška hypotézy o regionálním vzdělávání – zapojení několika subjektů z více obcí, aby se dokázalo synergického efektu při jejich spolupráci.

Současně bylo zahájeno jednání o odborné obsahové stránce také s panem Vladimírem Novákem – archivářem, kronikářem a šéfredaktorem radničního časopisu z obce Měšice. Vladimír Novák je autorem obdobné výstavy o historii Měšic a jeho zkušenost s tematickým rozdělením výstavy byla velice cenná. A v neposlední řadě navázání spolupráce na projektu s lokálním historikem a spisovatelem Janem Sládečkem, který pochází z Čakovic a má za sebou několik odborných publikací o historii MČ Praha Čakovice a okolních obcí.

Po technické stránce bylo souběžně zahájeno jednání se zástupci vedení MČ Praha Čakovice, konkrétně se starostou Ing. Alexanderem Lochmannem,

Ph.D., a Bc. Blankou Klimešovou. Podařilo se vyjednat zapojení městské části do projektu – mediální podpora, finanční podpora, technická podpora (zajištění výstavních ploch, sálu aj.). Spolupráce se podařila dohodnout s Okresním muzeem v Brandýse nad Labem, které se do projektu zapojilo poskytnutím odborných informací od archeoložky Mgr. Andrey Němcové a ředitelky Mgr. Hany Závorkové. Muzeum také zapůjčilo výstavní vitríny a zajistilo pomocnou technickou podporu. Nedílnou součástí projektu byli i „skauti“. Především pak oddíl Athabaska z Čakovic a skautský historik Václav Nosek z Neratovic. Skautský oddíl Prahy 8 dále zapůjčil výstavní vitríny.

Náklady na celou akci byly vyčísleny následovně:

Salonek zámku v Čakovicích (podpora MČ) – 11.400,-

Režie (pohonné hmoty, občerstvení atd.) – 2.000,-

Technické náklady (papír, laminování, kancelářské potřeby) – 3.300,-

Celkové finanční zatížení nesla Městská část Praha – Čakovice (kromě části režijních nákladů – 600,-, které jsem hradil já jako autor projektu).

5.2.2. Obsah a význam vzdělávací akce

Obsah výstavy byl poměrně jednoznačný. Zmapování historie Čakovic a její zpřístupnění veřejnosti formou historických fotografií a pohlednic, které byly digitalizovány a zvětšeny na rozměr 210 x 297 mm (A4) podle tabulky ISO 216, DIN 476. Součástí výstavy byly i vitríny s historickými dokumenty, artefakty, knihami a dalšími historickými exponáty (časopisy aj.).

Celá výstava byla slavnostně zahájena ve čtvrtek 1. listopadu mou krátkou přednáškou o historii městské části a představení výstavy a promítáním unikátního dobového filmu z roku 1941. V průběhu výstavy pak byla pořádána ještě jedna přednáška Václava Noska o historii skautingu v Čakovicích.

Důležité jsou výstupy této vzdělávací akce. Za 109 výstavních hodin akci navštívilo bez mála 700 osob. Vstupné vybíráno nebylo (ani dobrovolné), avšak někteří návštěvníci byli akcí tak potěšeni, že trvali na finančních darech – vybráno bylo 440,-. Daná částka putovala na pokrytí části nákladů.

Zapojení účastníků (návštěvníků) bylo velice pestré. Nejzásadnějším bylo zapojení rodáka z Čakovic, korepetitora a spisovatele Václava

Poborského, t. č. z Odolena Vody, který věnoval několik historických artefaktů, sbírku svých básní s tematikou povodí Mratínského potoka, libreto i part zhudebněné sbírky básní s místní tematikou aj.

Prostor jistému „resumé“ výstavy byl dán i v místních médiích (U nás v Čakovicích, prosinec 2012, Náš REGION). Ukázka součástí přílohy č. 2.

Rezervy: jako významnou rezervu spatřuji věkové složení návštěvníků akce. 33 % návštěvníků tvořili lidé ve věku 60+, 54 % děti a mládež do 20 let, ale pouze zbylých 13 % tvořili lidé produktivního věku. Tato struktura návštěvníků je dána především návštěvami z místních škol a gymnázií. Nízké procento lidí v produktivním věku, kteří výstavu navštívili, mě nutí k zamyšlení nad novým projektem, který by měl podobné akce více přiblížit i této skupině osob.

5.3. Webový informační portál

5.3.1. Význam a tvorba webu

Projekt webového informačního portálu je inspirován obdobnými projekty v sousedních regionech. Ať už se jedná o portál www.itok.cz či www.novinyprahy.cz (viz příloha č. 1). Server iTOK byl zřízen především jako internetová varianta regionálních novin Polabský TOK. Avšak internetové provedení představuje mnohem více než jen elektronickou mutaci vydání (zajímavé je srovnat například se stránkami deníku Právo, které jsou na tom podstatně hůře). Představuje virtuální prostor, ve kterém mohou „žít“ obyvatelé regionu, dozvědí se takřka vše a navíc je zde i bohatý obsah odborných článků, které jsou pro snazší čtivost samozřejmě koncipovány „life-stylově“.

Objektivně je potřeba říci, že především server www.itok.cz je inspirací, a to z několika důvodů. Na rozdíl od serveru www.novinyprahy.cz má propracovanější strukturu rubrik a zejména není jen webovou mutací tištěného periodika. Nabízí rubriky „Bydlení a design“, „Zdraví a styl“, „Gurmánské okénko“, „Historie“ a další. Druhý jmenovaný server toto v takové míře nenabízí a funguje jen jako opravdu informační bez větších „osvětových a vzdělávacích aktivit“. Významnou roli zde hrají také vnější geografické podmínky. Jedná se o region, který je ucelený a má přírodní

historické hranice již z dob středověku (Brandýs nad Labem). Problém „novin Prahy“ spočívá v tom, že není dána přirozená hranice regionu, ve kterém vychází.

Region Povodí Mratínského potoka, na rozdíl od sousedních regionů, ve kterých je vždy nějaké přirozené centrum (větší město či městská část Prahy), nemá svůj „střed“. Absence tohoto přirozeného centra také velmi ovlivňuje spolupráci jednotlivých obcí.

Webový portál nebo internetový magazín, chceme-li, má několik zásadních výhod před tištěnými periodiky (médií všeobecně). Tím je jeho snadná dostupnost, prakticky nulové náklady na provoz a možnost flexibilně reagovat na požadavky čtenářů. Na rozdíl od radničních periodik či tištěných lokálních médií si může o dění o své obci přečíst kdokoli i třeba na dovolené na Novém Zélandu.

Dne 16. dubna 2014 proběhla první schůzka s představiteli MAS nad Prahou (a tedy z části i Povodí Mratínského potoka), na které byla dohodnuta užší spolupráce právě s Místní akční skupinou nad Prahou. Předseda správní rady MAS nad Prahou, o. p. s., Mgr. Martin Kupka navrhl užší spolupráci, která by přinesla více příležitostí pro obě strany, hlavně pak především v oblasti rozvoje cestovního ruchu a vzdělanosti.

5.3.1. Struktura webu

Z hlediska rozdělení webu jsem postupoval dle svých zkušeností z regionálních médií a přistoupil k dvojitmu rozdělení rubrik. Primární rubriky hlavní – AKTUÁLNĚ, POLITIKA, DOPRAVA, KRIMI & KAUZY, KULTURA, ROZHOVORY, OSOBNOSTI, HISTORIE, SPORT, SLOVANÉ a NÁZORY. Sekundární rubriky jsem rozdělil následovně: ŽIVOTNÍ STYL, BYDLENÍ & REALITY, FINANCE, VĚDA & TECHNIKA, CESTOVÁNÍ, VZDĚLÁNÍ, ZDRAVOTNICTVÍ, KULTURNÍ PŘEHLED a AUTO-MOTO.

Při tvorbě struktury byly zohledněny výsledky výzkumu, který se zaměřil na potenciální čtenáře s cílem zjistit zájmové oblasti, které je zajímají. Kulturní, zdravotní a historická tematika byly nejpočetněji zastoupeny

v odpovědích, pak také aktuální dění. Přesně podle těchto dat se posléze postupovalo při tvorbě webu (viz podkapitola 6.2.).

VÝZKUMNÁ ČÁST

6. Metodika výzkumu

6.1. Cíl, metody a popis

Cílem výzkumu bylo zjistit potenciál nového informačně-vzdělávacího webového portálu v regionu povodí Mratínského potoka (jak samotného mikroregionu Povodí Mratínského potoka, tak i sousedních obcí, které sice formálně do svazku obcí nepatří, ale kulturně a historicky ano). Zejména bylo potřeba zmapovat současný stav zájmového vzdělávání regionu (viz podkapitola 5.1.) a pak také veřejné mínění obyvatel. První bod byl prováděn jednak studiem dokumentů (všech médií – tiskových i elektronických) a pak také dotazníkovou metodou. Dotazník byl rozeslán pomocí elektronické pošty nejvyšším představitelům obcí svazku Povodí Mratínského potoka. Hlavním úkolem bylo zjistit, jak se obce podílí na realizaci různých vzdělávacích a volnočasových aktivit. Také bylo potřeba zjistit, jaký podíl pak hrají v jednotlivých obcích soukromá zařízení (bylo zjištěno, že čím menší obec, tím více prostoru je pro soukromá zařízení, dokonce některé obce přímo samy neprovozují takové aktivity a pouze finančně podporují soukromé subjekty).

Forma prostého rozhovoru pak byla zvolena při komunikaci s ředitelem Státního oblastního archívu v Přemyšlení Romanem Kolkem. Rozhovor byl veden na téma možnosti spolupráce Státního oblastního archívu jako instituce s nově vznikajícím informačním portálem. Formou strukturovaného rozhovoru pak byla použita ještě s panem Vladimírem Novákem, archivářem a kronikářem obce Měšice, který je také redaktorem Měšického zpravodaje a sám už léta provádí osvětu tohoto malonákladového média.

Přesná ukázka dotazníku je v následující podkapitole.

Druhý bod výzkumu, zjištění zájmu obyvatel, byl prováděn osobním dotazováním a dotazníkovou metodou. Především se zjišťovaly názory obyvatel na rubriky, které by neměly na portále chybět. Respondenti byli vybráni tak, aby byl výsledný vzorek pokud možno co nejlépe reprezentativní. Strukturu respondentů tvořili obyvatelé regionu nad 18 let.

Když bychom měli shrnout strukturu cílů a metod, můžeme říci, že z hlediska obsahové části byly využity kvantitativní metody výzkumu (dotazníky, analýza dokumentů) a z hlediska stavu, možností a budoucnosti v oblasti zájmového vzdělávání v jednotlivých obcích byly využity metody kvalitativní (strukturované rozhovory). Celkově pro výzkum je nutné obě metody (kvalitativní i kvantitativní) kombinovat pro získání co nejpřesnějších výsledků.

6.2. Sběr a analýza dat

Jedním z cílů výzkumu, jak bylo uvedeno, je zjistit, jaký zájem u obyvatel regionu Povodí Mratínského potoka je o zřízení webového informačního portálu, který by jim přinesl jak zábavu, tak i osvětu. Výzkum byl prováděn elektronicky v rámci sociální sítě „facebook“ a „twitter“ a fyzicky pomocí osobního dotazování (resp. dotazníků) v knihovnách a úřadech.

Respondentům byla předložena následující otázka:

„Jaký obsah nově vznikajícího webu se zaměřením na vzdělávací a informační činnost byste uvítali? Tematika: - kulturní, - náboženská, - historická, - zdravotní, - sportovní, - umělecká, příp. jiná.“

Respondenti si mohli vybrat jednu i více možností.

Otázka byla položena tímto způsobem zejména proto, že umožňuje vysokou validitu celé ankety. Nepředpokládám, že by lidé u nezávazné otázky, která navíc není nikterak osobního charakteru a je zcela anonymní, odpovídali nepravdu. Tudíž lze předpokládat velmi vysoký přínos pro využití v praxi. V každém případě skutečná platnost a působnost testování ukáže právě až samotná praxe. Zde si dovoluji upozornit, že na rozdíl od jiných typů výzkumu při tomto projektu jsem schopen dokázat takřka se stoprocentní jistotou pravdivost, jelikož stránky mají počítadlo přístupů, stejně tak jako jednotlivé články a lze tímto způsobem měřit „oblíbenost“ jednotlivých kategorií. Toto platí i pro reliabilitu testování, kterou ovšem narušuje fakt, že nejsem schopen blíže určit, kolik uživatelů z těch, kteří byli dotazováni, budou server skutečně navštěvovat a jak pravidelně.

Celkem bylo osloveno 169 osob. Odpovědělo 112 osob. Výsledky ankety jsou následující:

- kulturní tematika: 104 hlasů
- zdravotní tematika: 48 hlasů
- historická tematika: 32 hlasů
- sportovní tematika: 16 hlasů
- aktuální zpravodajství: 8 hlasů
- bulvár: 3 hlasy:
- umělecká tematika: 25 hlasů
- náboženská tematika: 9 hlasů

Z výsledků je patrné, že obyvatelé regionu Povodí Mratínského potoka ve věku nad 18 let mají největší zájem o kulturní témata. Na druhém místě skončila témata zdravotní, třetí pak historická. Dále byl projevěn zájem o témata umělecká a sportovní. Méně hlasů potom získala ještě tematika aktuálního zpravodajství a náboženská. Prakticky bez zájmu byla, možná trochu překvapivě, tematika bulvární.

Forma kvalitativního výzkumu – rozhovor – byla pak užita při zjišťování zapojení se institucí zájmového vzdělávání a dalších institucí do plánovaného projektu. Rozhovory byly prováděny s ředitelem okresního archívu v Přemyslení Romanem Kolkem, velitelem obecní policie Zdiby Ludkem Wachtlem, knihovnicí knihovny v Třeboradicích paní Ilonou Bervicovou, místostarostou Městské části Praha – Čakovice Ing. Jiřím Vintiškou, archivářem, kronikářem obce Měšice a redaktorem Měšického zpravodaje Vladimírem Novákem, místostarostkou obce Přezletice Ing. Ludmilou Červínovou, ředitelkou centra Rehafit Mgr. Pavlínou Zvelebilovou a dalšími.

„Určitě chceme spolupracovat. Možnosti spolupráce vidím zejména v propagaci našich aktivit (za kterou musíme jinak platit nemalé peníze, které nemáme) a samozřejmě tvorbou odborných článků pro portál. Zejména článků o historických souvislostech místního regionu,“ řekl ředitel okresního archívu v Přemyslení **Roman Kolek**.

„Zájem podílet se na projektu určitě mít budeme. Nevím tedy jen, jak moc bude naše obec přínosem, protože nemáme zase takové finanční prostředky, které bychom mohli pravidelně vkládat do vzdělávacích akcí, ale rádi se budeme účastnit,“ řekla místostarostka obce Přezletice **Lída Červínová**.

„Já budu určitě hrozně ráda, když se o nás bude psát, protože to snad pomůže v naší práci. Poslední dobou je celé naše rehabilitační centrum vnímáno jako něco na obtíž a rada MČ by tyto prostory ráda pronajala dráž, ale já si myslím, že to, co děláme, je opravdu potřeba. Budu proto ráda, když se o nás bude psát a ráda se na projektu budu podílet,“ řekla ředitelka centra Rehafit **Mgr. Pavlína Zvelebilová**. Dodám jen, že zejména paní Mgr. Zvelebilová může být osobně velikým přínosem pro projekt, protože zdravotní tematika byla u respondentů na druhém místě a paní Mgr. Zvelebilová svou činností může radit i pomáhat dále. Už doložila dva odborné články, které jsme lifestyleovou formou upravili.

„Samozřejmě budu rád spolupracovat. Zejména bych chtěl apelovat na občany ve směru bezpečnosti a prevence kriminality. Také bych ale rád vysvětlil některé základy chování v krizových situacích, takže já říkám spolupráci ano,“ řekl **Luděk Wachtl**, velitel obecní policie Zdiby.

„Pokud to bude ještě v mých silách, určitě rád napíšu nějaký článek o historii, popřípadě i o aktuálním dění v naší obci. Jak říkám, udělám, co bude v mých silách,“ přiznal se **Vladimír Novák**, redaktor místního zpravodaje, kronikář a archivář obce Měšice. Zde je ještě nutné dodat, že pan Novák se již nyní s námi aktivně podílí na několika akcích. Jmenoval jsem již historické výstavy, ale nejen ty. Také spolupracuje na pravidelných pochodech povodím Mratínského potoka, včetně komentovaných prohlídek měšického zámku Nosticů apod.

„Ano, určitě. Když budu nějak platná, určitě pomůžu. V knihovně máme i dost možností, takže například s prezentací, podporou našich pochodů povodím Mratínského potoka či dalšími vzdělávacími akcemi by bylo určitě dobré spojit síly,“ řekla **Iona Bervicová**, radní MČ Praha Čakovice a knihovnice v Třeboradicích. Sama už má za sebou jednu výstavu týkající se

historie obcí Povodí Mratínského potoka, kterou organizovala s Mgr. Hanou Závorkovou, ředitelkou brandýského muzea.

6.3. Shrnutí a přínos pro praxi

Když se podrobně podíváme na výsledky výzkumu, uvidíme, že jak ze strany „vzdělávaných“ – tedy čtenářů, obyvatel regionu, tak ze strany „vzdělavatelů“ – tedy organizátorů, je o projekt veliký zájem. Ze strany organizátorů se nenašel nikdo, kdo by projekt nějakým způsobem nepodpořil. Ovšem toto je stále pouze prvotní fáze. Ve druhé fázi bude zapotřebí získat také potřebné finance (které ovšem nejsou „brzdou v rozjezdu“ projektu).

Určitě zásadním pozitivem celého výzkumu je fakt, že obě strany jsou nakloněny spolupráci na projektu. Zástupce MAS nad Prahou, o. p. s., a shodou okolností také starosta Líbeznic a místopředseda ODS Mgr. Martin Kupka je spolupráci velice nakloněn a rád by ji dále rozšiřoval. Dle svých slov spatřuje zásadní funkci celého projektu zejména v rozšíření informovanosti obyvatel i malých obcí a také obyvatel t. č. na dovolených mimo území ČR. Díky tomuto projektu jsou vlastně všichni neustále on-line ve spojení se svým regionem, a tudíž i se svými obcemi a dalšími institucemi. Dnes již není problém si třeba na Novém Zélandu otevřít stránky seznam.cz apod. (Seznam jsem vybral náhodně pouze pro příklad). Ovšem na těchto „velkých“ webech se občané nedozví novinky ze svých radnic, nedozví se, jaké jsou kulturní a osvětové akce, na které by se chtěli podívat po návratu, nedozví se o případných změnách ve vyhláškách apod. Pouze projekt takového charakteru, úzce propojený s obcemi a institucemi, může tyto informace přinést.

Pro praxi je ale potřeba dát si pozor, aby se celý projekt nezvrhl v jakési komerční médium, mohu-li to tak nazvat, a aby nedošlo k deformaci jeho cíle. Cílem totiž není být konkurencí klasickým médiím, ale přinést čtenářům – obyvatelům povodí Mratínského potoka a okolí také i onu přidanou hodnotu v podobě nových odborných informací, které jim pomohou se lépe orientovat v současném světě, pomohou jim lépe pečovat o sebe samé atd.

Jako nebezpečí vidím opravdu riziko politického zneužití serveru ve prospěch politických „elit“ na komunální úrovni, které budou chtít ovlivňovat

jeho obsah. Jako jistou formu ochrany před těmito tendencemi vidím reálný fakt, že spolupracující strany (i komunální politici) budou jen externími spolupracujícími partnery, kteří nebudou mít formální vliv na tvorbu webu. Tudíž nebude žádného nároku na určitá privilegia apod.

Samostatnou otázkou je otázka inzerce. Zde jen těžko můžeme ovlivnit, kdo bude co inzerovat. Samozřejmě je ale mnoho nástrojů, jak reklamu kontrolovat, ať už to jsou samozřejmě platné právní normy této země, tak i funkce redakce webu, která se musí snažit eliminovat snahy ovlivňovat neobjektivně obsah webu, a to i za tu cenu, že se sníží příjmy z inzerce.

Projekt je samozřejmě v začátcích a dle odhadů očekávám 100% „funkčnost“ koncem léta roku 2014, ale to je pouze orientační odhad bez jakékoliv vědecké hodnoty. Vycházím pouze ze svých zkušeností z regionálních, resp. lokálních médií. Ovšem charakter projektu může velmi usnadnit práci dalším regionům (ať už přímo dobrovolným svazkům obcí nebo jen neformálním partnerským obcím). Z oblasti Berounska již mám první žádost o spolupráci na období projektu a v současné době tak intenzivně pracujeme na zefektivnění spolupráce a následnému spuštění podobného projektu (ať už jako samostatného nebo určitým způsobem propojeného s projektem m-region.cz).

Závěr

>>Do dospělého věku již dorostly dvě silné a sebevědomé generace, pro něž je komunistická totalita už jen slovem z učebnice. Jsou naplno ve vleku moderních ideologií (či pseudoideologií) dnešní postdemokratické éry. Jsou obětí přebytku snadno dostupných informací, které jsou produktem moderních informačních technologií. Moc jim neříká už ani slovo republika. Jsou odtrženi od hodnot a tradic, které předchozí generace vnímaly velmi silně. To není dobrým základem pro budoucnost.<<

Úvodní slova pronesl bývalý prezident Václav Klaus pro vydání MF DNES 2. ledna 2014. Ač můžeme mít na jeho osobu rozporuplné názory, s tímto výrokem lze jistě souhlasit. Právě proto, aby nedocházelo k naplnění takového černého scénáře, je potřeba nejen vychovávat a vzdělávat dnešní generaci dospělé populace, která již vyrostla v demokratické společnosti. Jasnou a nenahraditelnou úlohu zde musí hrát instituce formálního vzdělávání, ale pozitivní kultivace osobnosti můžeme dosáhnout pouze, budou-li se do celého procesu zapojovat i subjekty neformálního vzdělávání. Pro zefektivnění jejich práce je zapotřebí, aby v regionech maximálně spolupracovaly a snažily se potenciálním zájemcům nabídnout co možná nejširší paletu možného využití. Ať už se jedná o volnočasové aktivity, různé vzdělávací kurzy atd., zkrátka zájmové vzdělávání jako celek.

Zásadní roli v tomto směru dnes hrají elektronická média. Kybernetický prostor může být ale také snadno zneužit, jak se o tom zmínil také bývalý prezident, a tak je potřeba propojit tato média s reálnými regiony, ve kterých působí a jsou lidem blíže. Tato média jsou poté schopna lépe reagovat na potřeby svých uživatelů, kterým mohou přinášet „vědomosti až pod nos“. Mohou ale přinášet různé nápady, jak trávit volný čas a seznámit své uživatele s možnostmi zájmového vzdělávání v jeho okolí. Existují již také servery pro seniory. Důkazem životaschopnosti takového projektu je webový informační portál www.m-region.cz, do kterého se během prvních měsíců fungování zapojilo více jak 30 obcí a institucí, zabývajících se volnočasovými aktivitami, kulturou, vzděláváním apod.

Tato práce dokazuje, že v dobrovolném svazku obcí Povodí Mratínského potoka myšlenka webového informačního portálu, který není pouhým „internetových magazínem“, ale hlavně osvětovým prostorem, slaví úspěch.

Cílem práce bylo, aby se podobná myšlenka podpory zájmového vzdělávání jako celku, ale i podpora serverů, které jsou pro mladou generaci dnes asi tou nejpřirozenější cestou, mohla aplikovat i v jiných regionech. Důležité ale je, aby zůstala regionální a ne „globální“, resp. celorepublikovou. Protože skutečně jen lidé v daných regionech vědí, co je trápí, vědí, co je potřeba podporovat a kde jsou mezery. Nemluvě o fyzickém kontaktu mezi institucemi, které spolupracují.

Věřme, že podobný projekt se může rozvinout i v jiných regionech. Na závěr už asi jen poslední informace: rozvoj tohoto projektu určitě nekončí v Povodí Mratínského potoka. Již teď se připravuje obdobný projekt na Berounsku, se kterým jsem tamním zřizovatelům nápomocen.

Resumé

Rigorózní práce se zabývala analýzou teoretických východisek oblasti zájmového vzdělávání dospělých v ČR. Zaměřena byla na rozvoj zájmového vzdělávání v jednotlivých regionech, s čímž samozřejmě souvisí i státní legislativa a problematika dobrovolných svazků obcí. Právě zde je spatřován prostor pro jeho další rozvoj, což dokládá i praktická část práce.

Samotná práce je rozdělena do tří částí. První část, teoretická, se zabývala teoretickými aspekty vzdělávání v ČR, zájmovým vzděláváním dospělých, dobrovolnými svazky obcí a mikroregiony v ČR a pak také nástroji rozvoje kultury a osvěty (úřední tiskoviny, lokální média atd.). Důležitý je především vzájemný vztah všech těchto subjektů a výsledná možnost podpory zájmového vzdělávání v regionech ČR. Druhá část byla část praktická, která demonstrovala využití teoretických poznatků v praxi, ať už při prvním počínu regionální výstavy, nebo při návrhu a zřízení projektu webového informačního portálu pro mikroregion Povodí Mratínského potoka, který obyvatelům přináší objektivní informace, založené především na osvětové a vzdělávací funkci. Třetí, poslední část, byla část výzkumná. Podrobně popisovala systém prováděného výzkumu, který slouží k určení zaměření webového informačního portálu, ale zejména k dojednání spolupráce mezi odbornými institucemi vzdělávacího, bezpečnostního a veřejného charakteru. Tato jednání můžeme považovat za úspěšná.

Tento nový informační portál, jehož název je m-region, musí sloužit obyvatelům, ale měl by se stát jakýmsi komunitním centrem regionu a sjednotit všechny snahy v rámci zájmového vzdělávání a trávení volného času vůbec. Aby lidé nemuseli denně procházet „x“ webových stránek, když budou chtít jet na výlet nebo najít vhodné využití volného času o víkendu, ale aby právě zde našli vždy všechno. Může to znít až příliš sebevědomě, ale tento cíl jistě není tak náročný, jak se může zdát. Vše záleží právě na spolupráci všech dotčených subjektů, které musí samy doplňovat informace pro zájemce o pořádaných akcích, seminářích, přednáškách nebo výstavách, vernisážích či výletech. Důležitá je samozřejmě i kvalitní marketingová práce.

V celé rigorózní práci byl kladen veliký důraz především na objektivitu dat, které byly získány ze soudobých publikací, dokumentů, právních norem, ale také empirickým výzkumem v regionu. Jak dokládá výzkum, myšlenka webového informačního portálu, který by sloužil jako volnočasový a osvětový prostor, je živá a velice populární. Další vývoj ukáže až praxe, ale vzhledem ke snahám o podobné projekty v dalších regionech nás možná čeká „světlá budoucnost“.

Resumé

This Rigorosum thesis dealt with the analysis of the theoretical background area of special interest education in the country. It is focused on the development of special interest education in different regions, which of course is related to the state legislature and the issue of voluntary associations of municipalities. There currently is regarded as a space for its further development, as evidenced by the practical part.

The thesis is divided into three parts. The first theoretical part, dealt with the theoretical aspects of education in the Czech Republic, interested adult education, voluntary associations of municipalities and micro-regions in the Czech Republic and then the instruments of development of culture and education (official publications, local media, etc.). The relationship of all these entities and the resulting possibility of promoting special interest education in regions of the country is especially important. The second part was the practical part, which demonstrated the use of theoretical knowledge in practice, both in the first act of regional exhibition and in the design and establishment of web information portal for micro-region Povodi Mratinskeho potoka stream that provides residents with objective information, based primarily on public and educational function. The third and last part was one of the research. Detailing the research system, which is used to determine the orientation of web information portal, but especially to negotiate cooperation between vocational education institutions, security and public nature. These negotiations can be considered successful.

This new portal, named m-region must serve the people, but should become a kind of community center for the region and unify all efforts within the special interest education and leisure time in general. So that people do not have to go through a daily time-consuming search of websites if they want to go on a trip or to find a suitable use of free time at weekends, but that here, always find everything. It may sound too confident, but this goal is certainly not as challenging as it may seem. Everything now depends on the cooperation of all parties concerned, which must themselves add the information for those

interested in organized events, seminars, lectures and exhibitions, openings or trips. What is important is of course good marketing.

Seznam použité české literatury a pramenů

- BENEŠ, M. *Andragogika, filozofie – věda*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-03-3.
- BENEŠ, M. *Andragogika, teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-23-8.
- KNOTOVÁ, D. *Neformální vzdělávání dospělých ve volném čase*. Brno: PdF MU Brno, I. vydání, 2007. ISBN 978-80-8663397-8.
- MUSIL, J. *Úvod do sociální a masové komunikace*. Praha: VŠ Jana Amose Komenského, 2004.
- MUŽÍK, J.: *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: CODEX, 2000. ISBN 80-85963-93-0.
- PALÁN, Z., LANGER, T. *Základy andragogiky*. Praha: UJAK, 2008. ISBN 80-7357-045-9.
- PAVLÍK, O., CHALOUPKA, L., KOHOUT, K.: *Vzdělávání dospělých*, Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997.
- PRŮCHA, J. *Moderní vzdělávací technologie*. Praha: VŠ Jana Amose Komenského, I. vydání, 2003. ISBN 80-86723-01-1.
- SLÁDEČEK, J. *Střípky čakovické historie a okolí*. Praha: vlastním nákladem autora, 2009. ISBN 978-80-254-5606-4.
- ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, I. vydání, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- VACÍNOVÁ, T. *Dějiny vzdělávání od antiky po Komenského*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, I. vydání, 2009. ISBN 978-80-86723-74-7.
- VERNER, P. *Zpravodajství a publicistika*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, I. vydání, 2007. ISBN 978-80-86723-37-2.
- VETEŠKA, J. *Kompetence ve vzdělávání dospělých*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-86723-98-3.
- VETEŠKA, J., TURECKIOVÁ, M. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: I. vydání, Grada publishing a. s., 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.
- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, L. (ed.) *Regionální média v evropském kontextu*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2007. ISBN 978-80-210-4473-9.

Kolektiv autorů. *Povodí Mratínského potoka a jeho okolí*. Líbeznice: Vydal Svazek obcí Region Povodí Mratínského potoka, 2006. ISBN 80-239-6133-0.

Dokumentární zdroje a periodika:

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, ročník LIV, *Studia paedagogica*, Masarykova univerzita, Brno: 2006. ISBN 80-210-4143-9, ISSN 1211-6971.

SVATOŠOVÁ, H.: *Radniční periodika a jejich právní souvislosti*, 2006.

Vzdělávání dospělých v ČR. Průzkum vnímání problematiky vzdělávání dospělých u laické a odborné veřejnosti. Zpráva Asociace institucí vzdělávání dospělých, Praha: 2009.

Metodika pro podporu tvorby ŠVP ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, MŠMT: 2009, Praha.

Legislativa:

Zákon o obcích (obecní zřízení) č. 128/2000 Sb.

Zákon o hlavním městě Praze č. 131/2000 Sb.

Zákon č. 2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod

Zákon č. 1/1993 Sb. - Ústava České republiky

Zákon č. 46/2000 Sb. - Tiskový zákon

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

Zákon č. 305/2013 Sb.

Internetové zdroje:

www.risy.cz,

www.aivd.cz,

www.mvcr.cz,

www.povodi-mratinskeho-potoka.cz,

www.rozvojobci.cz,

www.pochod.unas.cz,

www.mistnikultura.cz,

www.ipravnik.cz,

www.nuv.cz,

www.respektinstitut.cz

www.czso.cz

www.vhu.cz

www.soapraha.cz

www.i60.cz

www.dolnipovltavi.eu

www.nadprahou.eu

Webby obcí regionu Povodí Mratínského potoka (celkem 23)

Seznam použité zahraniční literatury a pramenů

BELZ, H., SIEGRIST, M.: *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, s. r. o., 2001. Z německého originálu přeložila Dana Lisá. ISBN 80-7178-479-6.

KUDLÁČOVÁ, B. *Člověk a výchova v dějinách evropského myšlení*. Trnava: 2. přepracované vydání, Pedagogická fakulta Trnavské univerzity, 2007. ISBN 978-80-8082-120-3.

Kolektiv autorů. *Vzdělávání dospělých, cíle a hodnoty/ Образование взрослых: цели и ценности*. Petrohrad: Ruská akademie vzdělávání, Institut vzdělávání dospělých, 2002. ISBN 5-258-00032-X.

Kolektiv autorov. *Výchova a vzdelávanie dospelých. Terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: I. vydání, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2000. ISBN 80-08-02814-9.

Dokumentární zdroje a periodika:

Adukatar. Minsk: Asociace pro další vzdělávání a osvětu, 2012, 2(14),

Elektronický časopis o vzdělávání/ Электронный журнал об образовании. Dostupný z www.akvobr.ru

Akademický věstník Institutu vzdělávání dospělých Ruské akademie vzdělávání/ Академический вестник Института образования взрослых Российской академии образования, 4/2010.

Seznam obrázků

OBR. 1 - MIKROREGION POVODÍ MRATÍNSKÉHO POTOKA	17
OBR. 2 - SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V ČR.....	32
OBR. 3 - MOTIVAČNÍ TROJÚHELNÍK.....	33
OBR. 4 - PŘÍPRAVA EDUKAČNÍ AKTIVITY	34
OBR. 5 - SYSTÉM USPOŘÁDÁNÍ KNIHOVEN V ČR	43

Seznam tabulek

TABULKA 1 - POČET OBYVATEL V MIKROREGIONU POVODÍ MRATÍNSKÉHO POTOKA	16
TABULKA 2 - METODY VZDĚLÁVÁNÍ.....	36
TABULKA 3 - ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ V REGIONU.....	46
TABULKA 4 - ROZDÍL NÁKLADŮ TIŠTĚNÝCH MÉDIÍ A INFORMAČNÍHO PORTÁLU	72

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Online mutace lokálních novin	I
Příloha č. 2 – „Čakovice v proměnách času“	III
Příloha č. 3 – Webový informační portál m-region.cz	IV

Poznámky:

¹ Městské části Prahy nemohou být členy dobrovolných svazků obcí, jelikož se nejedná o samostatné obce a jejich činnost upravuje předpis č. 131/2000 Sb., Zákon o hlavním městě Praze

¹ V roce 1968 proběhla další fáze připojování obcí ku Praze a velká část dnešní severní Prahy k ní byla připojena právě v tomto roce. V roce 1968 proběhla další fáze připojování obcí ku Praze a velká část dnešní severní Prahy k ní byla připojena právě v tomto roce

¹ Elektronickými médii máme na mysli skutečně jen televizní a rozhlasové vysílání a ne webové portály. Ty mají pochopitelně převahu před tištěnými, jelikož zde jsou menší náklady na provoz

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Online mutace lokálních novin

- a) Provedení online podoby lokálních novin Polabský TOK. Webové stránky www.itok.cz patří k těm zdařilejším v oblasti regionálních médií.

The screenshot displays the ITOK.cz website interface. At the top, there is a navigation bar with the site logo and various menu items like 'Aktuální TOK', 'Fotoreporty', and 'Videa'. A main article titled 'Obyvatelé Čelákovic obdivovali Davis Cup a Fed Cup' is featured, accompanied by a photo of a police van. To the right, there are sections for 'NEJČTENĚJŠÍ' (Most Read) and 'STÍNY REGIONU' (Regional Shadows). A large advertisement for O2 Internet Optimal is visible on the right side, offering 400 Kč monthly. At the bottom, there are more news snippets and a 'BESTA' advertisement for bathroom renovations.

Středa, 18. září 2013 | svátek má Kryštof | počasí Slabý déšť, 11 °C | [f](#) [s](#) | [Google™ Custom Search](#) | [Hledej](#)

ITOK.cz

AKTUALNÍ TOK **VLOŽIT** **ON-LINE INZERCE**

[ITOK.cz](#) | [Akce v regionu](#) | [Soutěže](#) | [Hyde park](#) | [Fotoarchiv](#) | [Inzerční servis](#) | [Aktuální TOK](#) | [Fotoreporty](#) | [Videa](#) | [Odeslat pohlednici](#) | [Archiv](#)

[Zpravodajství](#) | [Kultura](#) | [Sport](#) | [Z historie](#) | [Rozhovory](#) | [Krimi](#) | [Volný čas](#) | [Bydlení & Design](#) | [Reality](#) | [Gurmánské okénko](#) | [Poradna Lásky](#) | [Zdraví & STM](#) | [Horoskopy](#)

Obyvatelé Čelákovic obdivovali Davis Cup a Fed Cup

14. září 2013 v 07:00

Čelákovice (sla) – Dvě nejcennější trofeje tenisového světa jsou aktuálně v držení českého národního týmu. A Davisův pohár i Pohár federace v sobotu 7. září zavítaly díky místnímu tenisovému klubu i do Čelákovic.

[Celý článek >](#)

Pravděpodobný viník z místa nehody ujel, pomozte ho vypátrat 3 z 3

Přestupová BOMBA! Boleslavský Jan Chramosta posílí Spartak Čelákovice

10. září 2013 v 06:00

Čelákovice (od našeho zvláštního zpravodaje Josefa Kachny) - Nohejbalový Spartak před druhým semifinále sáhnul ke změnám v kádru. Mužstvo posílí prvotřídní fotbalista Jan Chramosta. Doplní jej další dva kolegové z FK Mladá Boleslav, Ondřej Zahustel a Jan Kysela. Opačným směrem zamíří ... [Celý článek >](#)

Miroslav Šnaibek opráší další střípky z historie Brandýsa a Boleslavi

09. září 2013 v 13:00

Brandýs nad Labem (red) – Po velkém úspěchu první přednášky o historii Brandýsa nad Labem - Staré Boleslavi přináší brandýská knihovna další setkání se znalcem místních dějin ... [Celý článek >](#)

Ondřej Synek: Sezónu 2013 hodnotím kladně

09. září 2013 v 08:00

Brandýs nad Labem - Stará Boleslav (sla) Na Polabském poháru, vrcholné akci Klubu veslování Kondor, jsme kromě mnoha zajímavých hostů potkali také největší osobnost současného českého ... [Celý článek >](#)

NEJČTENĚJŠÍ

Fotoreport: Natáčení seriálu První republika v Brandýse

Přestupová BOMBA! Boleslavský Jan Chramosta posílí Spartak Čelákovice

Září na Výstavišti Lysá nad Labem

STÍNY REGIONU

Pravděpodobný viník z místa nehody ujel, pomozte ho vypátrat

Kriminalisté objasnili sobotní pokus o vraždu v Jirnech

Policiisté odhalili další varnu drog v Čelákovících

Poslední prázdninový týden buďte na cestách opatrní

Speciální nabídka v O₂ Prodejně

MASARYKOVO NÁM. 96, BRANDÝS NAD LABEM

Internet Optimal

400

Kč měsíčně

Pro vás. O₂

3D vizualizace

koupelny do posledního detailu

BESTA

Pravděpodobný viník z místa nehody ujel, pomozte ho vypátrat

04. září 2013 v 06:00

Praha-východ (red) – Policie hledá účastníka dopravní nehody z neděle 1. září. Pokud jste se pohybovali kolem 16. hodiny po R10, věnujte prosím pozornost následující zprávě. [Celý článek >](#)

Zlaté medaile si z Čelákovic odvezl Šacung Benešov

03. září 2013 v 07:00

Čelákovice (sla) – Nohejbalové mistrovství ČR trojic mužů premiérově uspořádal Spartak Čelákovice. Nejlépe si vedl tým Šacungu Benešov, domácí sestavy do bojů o medaile těsně neprošly. [Celý článek >](#)

Knížní tip: Zrádný anděl

31. srpen 2013 v 09:00

(Ima) - I ke konci prázdnin patří čtení vyložené „letní“ literatury. Nejen detektivek a krimi příběhů, ale také thrillerů. Jeden z nich vyšel ve Fragmentu a ... [Celý článek >](#)

invia

invia

Nové clientské centrum INVIA.CZ, Masarykova 13/223, Čelákovice (naproti TJ Spartak Čelákovice), tel: 326 329 979, 606 816 681, 733 342 881

- ✓ Otevírací doba: Po-Čt: 9:00-12:00, 13:00-17:30
Pá: 9:00-12:00, 13:00-16:00
- ✓ Jsme autorizovaný prodejce zájezdů více než 300 renomovaných a pojištěných cestovních kanceláří.
- ✓ Vše za stejnou cenu, jako u cestovní kanceláře!

- b) Stránky lokálních novin Noviny Prahy. Jiné zpracování než první příklad, ale také relativně vysoká úroveň.

HOME
O NÁS
REKLAMA
KONTAKT
REFERENCE
NAŠE SLUŽBY
INTERNETOVÉ MAGAZÍNY
TIŠTĚNÉ NOVINY

GO

Kultura
Doprava
Ze zahraničí
Z obcí
Sport
Krimi
Osobnosti regionu
Zdraví a krása
Regiony
Rady pro
Ostatní

Občané Holubic se mohou zapojit do elektronické aukce
REDAKCE // ZÁŘ 18TH, 2013

HOLUBICE - Spojení poptávky za co nejvíce domácností a využití elektronické aukce – to...

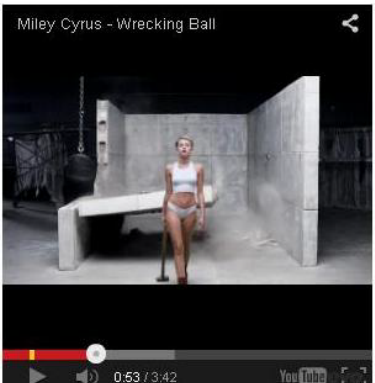
[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

ŽIVÉ MĚSTO 2013: Zářijová Praha 6 se již potřeší změni v živé město
REDAKCE // ZÁŘ 18TH, 2013

Tento týden začíná na Praze 6 neziskový multižánrový festival Živé město (21.–22. 9. ...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Nahá Miley Cyrus

Miley Cyrus - Wrecking Ball

0:53 / 3:42

DUN DUN: Nechte se inspirovat Afrikou
REDAKCE // ZÁŘ 7TH, 2013

PRAHA – V sobotu 21.9.2013 se v Řeži u Prahy v Polepšovně Duchá uskuteční festival DUN...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Neratovická nemocnice připraví nastávající maminky na porod i období po něm
REDAKCE // ZÁŘ 4TH, 2013

NERATOVICE – Nemocnice v Neratovicích rozšířila nabídku svých služeb o předporodní kurzy....

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

89. děťátko vstoupilo do nového života dvířky opavského babyboxu!
REDAKCE // ZÁŘ 4TH, 2013

OPAVA - Ve středu 4. září ve 4:47 mě probudil telefon a hned mi bylo jasné, že opavský babybox...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Soutěž Příběhy 20. století dosud přilákala skoro tři sta reportérů od 13 do 84 let
REDAKCE // ZÁŘ 1ST, 2013

Organizátory soutěže Post Bellum a Pant zaskočil zájem veřejnosti o jejich první ročník dokumentaristické...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Základní a mateřská škola při Nemocnici Na Bulovce pomáhá dětem už 60 let
REDAKCE // ZÁŘ 1ST, 2013

PRAHA - Prázdniny končí a děti a pedagogové už přemýšlejí o návratu do svých tříd. Existují...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Divadelní představení POKUSU z Velkých Přílepek
REDAKCE // ZÁŘ 1ST, 2013

VELKÉ PŘÍLEPKY – V pátek 13.9. od 19:00 hodin, v Holubicích na parketu u hřiště, se bude...

[CELÝ ČLÁNEK](#) [0 NÁZORŮ](#)

Praha

Dnes	Zítra	Pozítří
13 / 7	14 / 7	15 / 9

Předpověď počasí

RESTAURACECESKO.cz

VÁŠ PRŮVODCE KVALITNÍMI RESTAURACEMI V ČR

- DENNÍ MENU
- DETAILNÍ INFORMACE
- ČLÁNKY A SOUTĚŽE

Zdroj: webové stránky www.itok.cz a www.prahanoviny.cz

Příloha č. 2 – „Čakovice v proměnách času“

{ZAJÍMAVOSTI}

"Čakovice v proměnách času" - víc než jen výstava

Na čakovickém zámku byla 1. 11. 2012 slavnostně zahájena výstava "Čakovice v proměnách času", kterou za podpory MČ připravili Jaroslav Svoboda a Jan Sládeček. Výstavu v Schoellerově sále zahájil starosta Ing. Alexander Lochman, který poté předal slovo oběma autorům a jako třešnička na dortu byly promítány úryvky starých

černobílých filmů z období První republiky ze soukromého archivu pana Friše. Výstava to ale není jen tak ledajaká. Fotografie, mapy, knížky, nebo pohlednice od výstavy očekává každý a tady to vše rozhodně najde. Je tu ale něco navíc, a to jsou autoři, kteří z obyčejné prohlídky udělají velmi příjemný a obohacující zážitek, který ani neočekáváte.

Já měla štěstí na pana Sládečka, který se v Čakovicích narodil už před 80ti lety, je to tedy pamětník a hrdý "Čakovičák" v pravém slova smyslu. Snad ke každému exponátu z výstavy je ochoten povyprávět původ, nebo příběh, který se k němu vztahuje. A o tom, že je to odborník na slovo vzatý svědčí i pěkná řádka knih, které už o Čakovicích napsal. Při jeho pohádkovém vyprávění se mu určitě daří probouzet

"vnitřní hrdost obyvatel k obci, kde žijí", jak uvádí ve své poslední knize "Čakovice - historie ve fotografiích", kterou s panem Jaroslavem Svobodou napsal. Stejně jako sami autoři připojují se i další návštěvníci k radosti z toho, jakou snahu má vedení MČ o akce tohoto typu a my pevně věříme, že tato je jen další z dlouhé řady.

Denně výstavu shlédne 20–30 návštěvníků, a pokud ještě nejste mezi nimi, vřele vám prohlídku doporučuji a věřím, že budete nadšeni stejně jako já. Výstava potrvá do prosince 2012 a je otevřena každé úterý od 14 do 18 h., čtvrtek od 8.30 do 11 h. a od 14 do 18 h., a v sobotu od 15 do 20 h.

*Kateřina Marszálková,
ÚMČ Praha - Čakovice*

Zvláštní poděkování za poskytnutou fotodokumentaci patří Jaroslavě Krákorové, Renátě Řehákové, Ing. Janu Švédovi (kniha Čakovice, Miškovice, Třeboradice).

Příloha č. 3 – Webový informační portál m-region.cz

Internetový magazín z povodí Mratinského potoka
Dnes je středa 14.05.2014 a svátek má Bonifác

aktuálně politika doprava krími a kauzy kultura rozhovory osobnosti historie sport slované názory
životní styl bydlení a reality finance věda a technika cestování vzdělání zdravotnictví kulturní přehled auto-moto

Hlavní zpráva dne

Obtížná cyklotrasa účastníky Vejšlapu neodradila

Krásné slunečné počasí přilákalo 10. května na 25. ročník Vejšlapu povodím Mratinského potoka přes stovku účastníků. Připraveny byly tři trasy, z toho jedna pěší a dvě pro cyklisty. Startem i cílem se pro odvážné sportovce stalo již tradičně fotbalové hřiště v Líbeznicích.

foto: Kateřina Bečvářová | autor: Nikola Staňková

Stalo se v průběhu dne

Fotbalové mládeži pomohl grant od asociace

ČAKOVICE - Mládežnický fotbal v oddíle TJ Avia je na vzestupu. Momentálně jsou otevřené čtyři kategorie, v rozmezí od pěti do dvanácti let. Klubu pomohl i grant od Fotbalové asociace České republiky, která se spoluúčastí jednoty TJ Avia poskytla obnos ve výši 139 tisíc korun na rozvoj trenérsko-metodického a materiálního zázemí u mládeže.

foto: Michal Káva

Hledání slovanské pravlasti. Její hranice se často měnily

Otázka bádání po slovanské pravlasti, lépe řečeno po pradávě kolébce slovanského osídlení, je neustále aktuální. Ani vědci se nemožou definitivně shodnout na tom, odkud přesně naši předkové do Evropy, v našem případě té střední, přišli.

foto: web

Tragédie zastavila dopravu na železnici

MĚŠICE - Tragická událost ochromila 10. května železniční dopravu mezi Prahou a Neratovicemi. Nedaleko železničního přejezdu v Měšicích ukončil svůj život skokem pod vlakovou soupravou dvaadvacetiletý mladík. Vlaky z Prahy do Neratovic nejezdily tři hodiny. Kromě toho byl pozastaven i provoz na silnici číslo 2442 vedoucí z Hovorčovic do Měšic.

foto: Jaroslav Svoboda

Kam za kulturou?

Kam za kulturou v květnu?

Měsíc květen opět přináší pestrou škálu zajímavých kulturních akcí, které můžete v našem regionu navštívit.

foto:

Další úspěch klecanské cyklistiky

KLECANY - Na Mistrovství UAC (Unie amatérských cyklistů) v závodech horských kol, které se konalo na Prvním máje na Zbraslavi, zvítězil v kategorii juniorů talent Matěj Tvrz.

Podkarpatské Rusi a Rusínech

Zámek Čakovice 27. 5. od
17:30
vernisáž Jiřího Havla

Mediální partner:

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jaroslav Svoboda

Obor: Andragogika (PhDr.)

Název práce: Zájmové vzdělávání dospělých v regionu Povodí
Mratínského Potoka

Rok: 2014

Počet stran bez příloh: 106

Celkový počet stran příloh: 111

Počet titulů české literatury a pramenů: 28

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 7

Počet internetových zdrojů: 39
